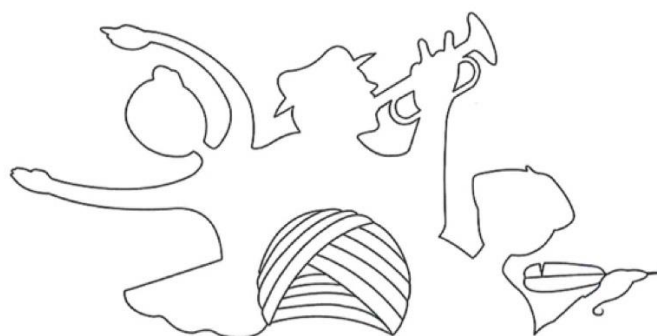

**TAITEEN PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA
LAAJA OPPIMÄÄRÄ**

TAITEEN PERUSOPETUS KAJAANI

**Kainuun
Musiikkiopisto**

**kajaani
dance**

Kajaanin kaupunki

Sivistyslautakunta 13.6.2018

SISÄLTÖ

1. OPETUSSUUNNITELMA	3
1.1. Opetussuunnitelmajärjestelmä ja opetussuunnitelman perusteet	3
1.2. Opetussuunnitelman laatiminen	3
1.3. Opetussuunnitelman sisältö	4
2. TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	7
2.1. Taiteen perusopetuksen tehtävä	7
2.2. Arvoperusta	10
2.3. Oppimiskäsitys	11
2.4. Laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet	12
3. OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	15
3.1. Oppimisympäristöt	15
3.2. Toimintakulttuuri	16
4. OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE	20
4.1. Opintojen laajuus	21
4.2. Opintojen rakenne	21
5. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	23
6. OPPIMISEN ARVIOINTI	25
6.1. Arvioinnin tehtävä	25
6.2. Arviointi opintojen aikana	25
6.3. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	25
6.4. Oppimäärän arviointi	26
6.5. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	26
7. ARKKITEHTUURI	29
8. KUVATAIDE	30
9. KÄSITYÖ	31
10. MEDIATAITEET	32
11. MUSIIKKI	33
11.1. Varhaisiän musiikkikasvatus	33
11.2. Musiikin perusopinnot	34
11.3. Musiikin syventävät opinnot	38
11.4. Aikuisten musiikin opetus	41
11.5. Työtavat musiikin opetuksessa	41
11.6. Oppimisen arviointi musiikin opetuksessa	41
12. SANATAIDE	44
13. SIRKUSTAIDE	45
14. TANSSI	46
14.1. Varhaisiän tanssikasvatus	46
14.2. Tanssin perusopinnot	48
14.3. Tanssin syventävät opinnot	52
14.4. Aikuisten tanssin opetus	56
14.5. Työtavat tanssin opetuksessa	56
14.6. Oppimisen arviointi tanssissa	57
15. TEATTERITAIDE	60

LIITTEET: Musiikin taitotaulut

1. OPETUSSUUNNITELMA

1.1. Opetussuunnitelmajärjestelmä ja opetussuunnitelman perusteet

Taiteen perusopetuksen ohjausjärjestelmän osia ovat

- laki (633/1998) ja asetus (813/1998) taiteen perusopetuksesta
- Opetushallituksen määräys taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma.

Taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 5 §:n mukaan Opetushallitus päättää taiteenaloittain taiteen perusopetuksen tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä (opetussuunnitelman perusteet). Opetushallitus päättää myös oppilaan arvioinnista ja todistukseen merkittävistä tiedoista (laki taiteen perusopetuksesta, 8 §).

Taiteen perusopetus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja oppilaan arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä.

Opetussuunnitelmassa on säilytetty Opetushallituksen määräyksen perusteteksti, johon on liitetty jatkeeksi paikallinen osuus. Perusteteksti on opetussuunnitelmassa mustalla värillä ja paikalliset lisäykset sinisellä värillä. Opetussuunnitelman sisällysluettelossa käytetään Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteiden rakennetta. Opetussuunnitelmaa voidaan täydentää myöhemmässä vaiheessa arkkitehtuurin, mediataiteiden, sanataiteen, sirkustaiteen ja teatteritaiteen taidealoilla opetussuunnitelmissa.

Paikallisessa tekstissä ovat lisänä paikallisen koulutuksen järjestäjän toiminnan perusteet esitettynä heitä koskevan otsikon alla. Paikalliset toimijat tekevät tämän määräystekstin pohjalta omia taidealoittaisia opetussuunnitelmaesityksiä.

1.2. Opetussuunnitelman laatiminen

Koulutuksen järjestäjä laatii ja hyväksyy kullekin taiteenaloille opetussuunnitelman Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaan tarkentaen ja täsmentäen niitä. Jos koulutuksen järjestäjä, kuten esimerkiksi kunta, hankkii taiteen perusopetuksen julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä tai kanta-säätiöltä, koulutuksen järjestäjä hyväksyy opetussuunnitelman ja vastaa siitä, että sen hankkimat palvelut järjestetään taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset tarpeet ja valmiudet, taiteenalan traditio ja paikallinen kulttuuriperintö, taiteenalan kansalliset ja kansainväliset muutokset, jatko-opintojen vaatimukset sekä oppilaitoksen ja sen toimintaympäristön omaleimaisuus.

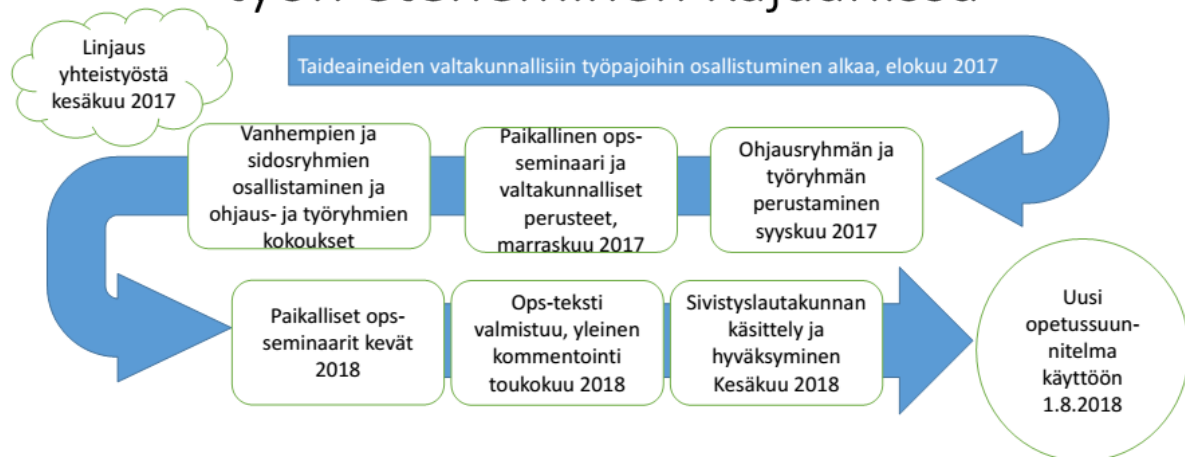
Opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen opettajien ja mahdollisuuksien mukaan myös oppilaiden, huoltajien ja muiden tahojen kanssa. Yhteistyö eri tahojen kanssa tukee opetussuunnitelmaprosessin onnistumista.

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu taideaineiden ja -laitosten välisenä yhteistyönä lukuvuoden 2017-2018 aikana. Kajaanissa taiteen perusopetuksen opetussuunnitelma julkaistaan kaupungin www-sivuilla sekä opetusta antavien oppilaitosten ja organisaatioiden sivuilla.

Opetussuunnitelmatyön eteneminen on kuvattu seuraavassa kaaviossa.

Taiteen perusopetuksen OPS-työn eteneminen Kajaanissa

Opetussuunnitelman tekemisessä on laajasti osallistettu oppilaita, opettajia, huoltajia, sidosryhmiä ja yhteistyökumppaneita. Käytettyjä menetelmiä ovat olleet paikalliset taiteen perusopetusta koskevat seminaarit, oppilaskyselyt ja kyselyt huoltajille. Keskeisiä sidosryhmiä yhteistyössä ovat olleet Kajaanin kaupungin varhaiskasvatus, perusopetus, Kajaanin lukio ja Kainuun ammattiopisto.

Kajaanin kaupungin ylläpitämiä taiteen perusopetusta laajassa oppimäärässä antavia organisaatioita ovat Kainuun musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä. Kainuun musiikkiopisto antaa opetusta musiikin laajassa oppimäärässä ja Kainuun musiikkiopiston yhteydessä toimiva Ballet Kaukametsä tanssin laajassa oppimäärässä, erityisalueenaan baletti.

Kajaanissa taiteen perusopetusta laajassa oppimäärässä tanssissa antaa myös Kajaani Dance, jonka ylläpitäjä on yhdistys.

1. 3. Opetussuunnitelman sisältö

Opetussuunnitelman tulee sisältää seuraavat asiat sen mukaan, kuin näissä taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määrätään:

- oppilaitoksen toiminta-ajatus
- oppilaitoksen arvot, oppimiskäsitys, oppimisympäristö ja työtavat
- oppilaitoksen toimintakulttuuri
- opetuksen rakenne ja laajuus
- opetuksen yleiset tavoitteet
- yhteisten opintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja
- laskennalliset laajuudet

- teemaopintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja
- laskennalliset laajuudet
- oppimisen arviointi
- opetussuunnitelman perusteissa kuvatut yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet
- oppimäärän yksilöllistäminen
- oppilaaksi ottamisen periaatteet
- yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa toiminnan jatkuva kehittäminen.

Koulutuksen järjestäjä suunnittelee opetuksen tarjonnan ja päättää opetuksen määrästä opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Opetuksen määrä mitoitetaan niin, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa.

Opetussuunnitelma laaditaan niin selkeästi, että myös oppilas ja hänen huoltajansa voivat saada opinnoista riittävästi tietoa.

Koulutuksen järjestäjä arvioi antamaansa koulutusta ja osallistuu toimintansa ulkopuoliseen arviointiin [Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) 7 § (muutettu lailla 1301/2013)]. Opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja sitä edelleen kehitetään osana tätä tehtävää.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Kajaanissa toimivat taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ovat sitoutuneita valtakunnallisiin tavoitteisiin ja aktiivisia toimijoita taidealansa verkostoissa. Ne noudattavat tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Kainuun Musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

Kainuun musiikkiopiston antama taiteen perusopetuksen musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukainen opetus perustuu lakiin taiteen perusopetuksesta L 633/1998 ja asetukseen A813/1998 sekä Opetushallituksen 1.8.2018 vahvistamiin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmaperusteisiin. Opetus muodostuu musiikin perusopinnoista, syventävistä opinnoista ja niitä edeltävästä varhaisiän musiikkikasvatuksesta.

Musiikkiopiston omistaa ja sitä ylläpitää Kajaanin kaupunki. Maakunnallisena oppilaitoksena musiikkiopistolla on opetuspaikat Kajaanin lisäksi Hyrynsalmella, Paltamossa, Puolangalla, Ristijärvellä, Suomussalmella, Vaalassa ja Vuolijoenlailla.

Kainuun musiikkiopisto antaa laadukasta musiikin ja tanssin laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta. Kainuun musiikkiopiston toiminta edistää hyvän taidesuhteen syntymistä, luo edellytykset musiikin ja tanssin elämäniloiselle harrastamiselle ja antaa valmiudet musiikki- ja tanssiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla. Kainuun musiikkiopiston tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella musiikkia ja tanssia pitkäjänteisesti, tavoitteellisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Opetusta tarjotaan ensisijaisesti lapsille ja nuorille sekä mahdollisuuksien mukaan myös aikuisille.

Kainuun musiikkiopisto toimii myös alansa korkeatasoisena kulttuurilaitoksena, joka laajentaa toiminta-alueensa väestön musiikin ja tanssin tuntemusta ja saatavuutta. Kainuun musiikkiopisto toimii yhteistyössä alueensa muiden kulttuuri- ja oppilaitosten sekä varhaiskasvatuksen kanssa.

Kajaani Dance:

Kajaani Dance - Tanssiteatterin Kannatusyhdistys r.y. on taiteen perusopetuksen oppilaitos. Kajaani Dancen tavoitteena on tarjota kaikenikäisille tanssin harrastajille tasolta toiselle etenevää korkealaatuista tanssinopetusta Kajaanissa ja lähikunnissa. Tanssi luo elinikäisen suhteen omaan kehoon sekä taiteen ymmärtämiseen. Oppilaalla on mahdollisuus valita monipuolisesta tanssilajien tarjonnasta itselleen sopivat lajit ja harjoitella päämäärätietoisesti omien kiinnostusten kohteiden suuntaisesti. Opetus etenee tasolta toiselle, jolloin opintoja on 1-2 kertaa viikossa, kohti laajempia valittavia opintokokonaisuuksia, jolloin opintoja on 1-4 kertaa viikossa. Erikoiskoulutusluokkien opintoja on 2-6 kertaa viikossa. Ne valmentavat oppilasta mahdollisiin tanssin jatko-opintoihin ammattioppilaitoksissa. Syys- ja kevätlukukauden päätteeksi Kajaani Dancen tanssikoulu järjestää tanssinäytöksiä, joihin oppilaat osallistuvat opettajan valmistamalla koreografialla. Esitykset järjestetään Kaukametsän salissa, jossa teknisen alan ammattilaiset sekä laaja tekninen valo- ja äänikalusto antaa mahdollisuuden toteuttaa visuaalisesti korkealaatuisia esityksiä. Tanssikoulu panostaa esitysten puvustukseen. Koululla on mittava pukuvarasto. Monipuolinen tanssilajien tarjonta ja laadukkaat tanssinäytökset mahdollistuvat koulutetun ja osaavan henkilökunnan avulla.

Kajaani Dance tunnetaan muutosvoimaisena, valtakunnallisesti laajasti verkostoituneena ja dialogisena toimijana. Tanssikoulun toimintaa kehitetään jatkuvasti seuraamalla uudistuvaa kulttuuriperinnettä ja vaalien yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa. Runsaan oppilasmäärän ansiosta tanssikoulu ja sen toiminta on tunnettua koko Kainuussa. Tanssikoulun toiminta on tärkeä osa Kainuun alueen kulttuuritoimintaa ja -vaikuttamista. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia esiintymisiin erilaisissa tapahtumissa. Kajaani Dance on tehnyt oman tasa-arvo - ja yhdenvertaisuussuunnitelman vuosille 2017-2019, jonka johtokunta on hyväksynyt toukokuussa 2017.

2 TAITEEN PERUSOPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

2.1. Taiteen perusopetuksen tehtävä

Taiteen perusopetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille tarkoitettua tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista.

Opetus kehittää taiteen alalle ominaista osaamista ja antaa valmiuksia hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Taiteenalan opetuksessa vahvistetaan oppilaan omaehtoisen ilmaisuuden, tulkinnan ja arvottamisen taitoja. Opinnot tukevat oppilaiden luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä. Taiteen perusopetus vahvistaa oppilaiden identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä.

Taiteen perusopetus luo edellytyksiä taiteen ja taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Taiteen perusopetuksen opiskelijaksi pääsy halutaan taata mahdollisimman monelle lapselle ja nuorelle. Opiskelu on tavoitteellista ja etenemismahdollisuuksia on runsaasti. Oppilaaksi ottamisen periaatteet on kuvattu toimijakohtaisissa teksteissä. Huoltajille pyritään antamaan toiminnasta ajantasaista ja monipuolista tietoa niin oppilaitoksen toimintaympäristöstä kuin oppilaan kehitymisestä.

Kainuun musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

OPPILAAXI OTTAMISEN PERIAATTEET

Taiteen perusopetuslain mukaan (1998/633, 1§) opetus on ensisijaisesti lapsille ja nuorille suunnattua. Oppilaaksi voidaan ottaa myös aikuisia. Kainuun musiikkiopistoon voi ilmoittautua oppilaaksi koko lukuvuoden ajan. Uudet oppilaat kaikkiin opetusaineisiin otetaan vapautuville paikoille ilmoittautumisjärjestyksessä.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen oppilaat ovat etusijalla soitinvalmennuksen ja soitinkarusellin oppilasvalinnassa, ja loput paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Soitinvalmennus- ja soitinkarusellioppilaille pyritään järjestämään opintojen edetessä paikka perusopintoihin. Soitinkarusellioppilaat voivat jatkaa opintojaan myös soitinvalmennuksessa, jos perusopetuksen oppilaspaikkaa ei ole tarjolla soitinkarusellivuoden jälkeen.

Avoin opetus on tarkoitettu niille, jotka eivät halua opiskella laajaa oppimäärää. Laajan oppimäärän opiskelu tarkoittaa sitä, että oppilas osallistuu myös musiikin perusteiden opetukseen ja yhteismusisointiin.

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Kainuun musiikkiopiston arvojen ja opetussuunnitelman pohjana olevan oppimiskäsityksen mukaisesti oppilaan aktiivista toimijuutta pidetään tärkeänä opintojen alusta alkaen. Tavoitteena on yhdessä

huoltajien kanssa, oppilasta tukien ja kannustaen, luoda oppilaalle myönteinen oppimiskokemus musiikkiharrastuksesta. Tähän liittyy säännöllinen yhteydenpito huoltajien kanssa. Oppilaan harrastus nähdään osana oppilaan elämän kokonaisuutta, johon kuuluvat koti, koulu, mahdolliset muut harrastukset ja lasten oma ystäväpiiri.

Musiikkiopisto tiedottaa toiminnastaan sekä internet -sivujensa, sosiaalisen median että oppilashallintojärjestelmänsä kautta. Opettajat pitävät säännöllisesti yhteyttä oppilaiden huoltajiin ja järjestävät keskusteluhetken jokaisen oppilaan huoltajan kanssa vähintään kerran lukuvuodessa. Musiikkiopisto järjestää vanhempainiltoja tarvittaessa.

Musiikkiopisto pitää yhteyttä toiminta-alueensa kuntiin. Kainuun musiikkiopiston yhteistyötahoja ovat myös mm. päiväkodit, peruskoulujen ala- ja yläluokat, muut musiikkioppilaitokset, nuorisotalot, seurakunnat, vanhainkodit, sairaalat, nuorisojärjestöt, liikeyritykset, kirjasto, teatteri sekä eri taidetoimijat.

Oman toiminta-alueensa kulttuuripalveluiden tuottajana Kainuun musiikkiopisto järjestää säännöllistä konserttitoimintaa sekä tanssinäytöksiä. Oppilaitoksen oppilaat ja opettajat esiintyvät konserteissa ja muissa tilaisuuksissa.

Kainuun musiikkiopisto pyrkii toiminnallaan edistämään kaikenikäisten alueensa asukkaiden hyvinvointia muun muassa vierailuin päiväkodeissa, kouluissa, hoitolaitoksissa ja julkisissa tiloissa.

TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN JA OPPILAITOKSEN ITSEARVIONTI

Kainuun musiikkiopisto pyrkii kehittämään ja uudistamaan toimintaansa jatkuvasti. Se tarkoittaa jatkuvaa vuorovaikutusta oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa sekä heiltä tulevan palautteen käsittelyä ja huomioimista. Sisäistä arviointia toteutetaan myös henkilöstölle, oppilaille ja vanhemmille suunnatuilla kyselyillä, opettajien ja kollegioiden kokouksissa sekä henkilöstön kehityskeskusteluissa. Toimipisteiden edustajien kanssa tehdään toiminnan arviointia vuosittain toimipisteiden osalta.

Musiikkiopiston henkilöstön kouluttautumisesta ja työssä kehittymisestä päätetään erikseen käytettävissä olevien resurssien sekä Kajaanin kaupungin henkilöstö- ja koulutus suunnitelman mukaan.

Kajaani Dance:

Kajaani Dancen tanssikoulu on yhdistyksen ylläpitämä yksityinen tanssikoulu, joka toimii Kajaanissa ja lähikunnissa. Tanssikoulu antaa tanssin taiteen perusopetuksen laajan ja yleisen oppimäärän opetusta.

OPPILAAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET

Oppilaat otetaan ryhmiin ilmoittautumisjärjestyksessä. Tanssikoulussa jo opiskeleville on etusija seuraavan lukuvuoden oppilaspaikkoihin jo toukokuussa tehtyjen omien valintojen ja opettajien antamien tuntuositusten mukaan. Oppilaan taso määräytyy aiempien tanssiopintojen, taitotason sekä iän perusteella. Opettaja voi harkintansa mukaan siirtää oppilaan tasolta toiselle tämän osaamisen perusteella. Oppilailla on mahdollisuus keskeyttämättä jatkaa opintojaan Kajaani Dancen tanssikoulussa varhaisiän opinnoista aina aikuisiän opintoihin saakka. Muualla tanssinopetusta saaneet opiskelijat pyritään sijoittamaan tasonsa mukaisiin ryhmiin.

Laajan oppimäärän syventävien opintojen aloittaminen edellyttää opiskelijalta sitä, että hän on suorittanut tanssin laajan oppimäärän perusopinnot tai hänellä on muutoin saavutetut tanssin perusopintojen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN JA MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Tiedotus on keskeinen osa huoltajien kanssa tapahtuvaa yhteistyötä. Syksyisin ja keväisin järjestettävät avoimien ovien viikot ovat myös osa yhteistyötä, samoin kuin keskustelut huoltajien kanssa. Avoimien ovien viikko tarjoaa myös hyvän tilaisuuden kertoa vanhemmille ajankohtaisista asioista ja samalla vanhemmat voivat kysyä heitä askarruttavia asioita opettajalta. Yhteistyön tavoitteena on vahvistaa huoltajien kiinnostusta ja sitoutumista oppilaan tanssiopintoihin. Opetustoiminnan yhtenä lähtökohtana on oppilaan harrastuksen näkeminen osana oppilaan elämän kokonaisuutta, johon kuuluvat koti, koulu, harrastukset ja lasten oma ystäväpiiri.

Ajankohtaisista asioista, kuten lukuvuoden alkamisesta, ilmoittautumisesta, kevät- ja joulunäytöksistä ja erikoiskoulutusluokkien tasotestauksista tiedotetaan koteihin lähetettävillä tiedotteilla, lehti-ilmoituksilla sekä koulun kotisivuilla osoitteessa www.kajaanidance.fi

Erikoiskoulutusluokkien oppilaat toimivat opettajiensa johdolla läheisessä yhteistyössä kaupungin eri toimialojen (mm. kulttuuritoimi, kaupunginteatteri, Routa-ryhmä, päiväkodit, peruskoulujen ala- ja yläasteet, lukio, musiikkiopiston solististen aineiden opiskelijat ja erilaiset yhteisosoittokokoonpanot, nuorisotalot, seurakunta, vanhainkodit, sairaala, nuorisojärjestöt, liikeyritykset ja kirjasto) ja kaupungissa järjestettävien tapahtumien ja juhlien sekä Kajaani Tanssii - tapahtuman kanssa. Koulu on Suomen tanssioppilaitosten liiton (STOPP) jäsen ja DaCi-Finland - Tanssin varhaiskasvattajat ry:n jäsen. Rehtori ja opettajat osallistuvat liiton järjestämiin koulutuksiin ja tapahtumiin mahdollisuuksien mukaisesti. Yhteistyötä tehdään alan oppilaitosten kanssa tarjoamalla oppilaitoksissa opiskeleville, tuleville alan ammattilaisille hyvät mahdollisuudet työ- ja opetusharjoitteluun.

Tanssikoulun tavoitteena on osallistua järjestettäviin alan kansallisiin ja kansainvälisiin kilpailuihin ja tarjota näin mahdollisuus sekä henkilökunnalleen että oppilailleen sosiaaliseen kanssakäymiseen, arviointiin sekä yhteistyö- ja verkottumismahdollisuuksien luomiseen.

VAPAAOPPILASPAIKAT

Vapaaoppilaspaiikkojen määrän päättää vuosittain johtokunta taloudellisten resurssien mukaan. Vapaaoppilaisiksi tai osavapaaoppilaisiksi valitaan anomuksen perusteella taloudellisin perustein erikoiskoulutus- ja tavallisilla luokilla opiskelevia oppilaita.

OPETUKSEN TARJONTA

Opetusta annetaan lukuvuoden aikana 35 opintoviikkoa. Syyslukukausi kestää 17 opintoviikkoa ja kevätlukukausi 18 opintoviikkoa. Lisäksi järjestetään lukukauden aikana alan syventäviä tiiviskursseja eri tanssin lajeista. Oppituntien pituudet (35–90 minuuttia) määräytyvät oppilaiden iän ja oppiaineen vaatimusten mukaisesti.

Opetusohjelmasta oppilas valitsee itselleen mieluisen tanssiteknisen aineen opetusohjelmasta. Lisäksi hän voi valita tarjonnasta muitakin tanssitunteja, jotka syventävät ja monipuolistavat hänen tanssiteknistä osaamistaan ja liikkeellistä ilmaisukykyään. Tämän lisäksi voi osallistua tiiviskursseihin, tanssiin liittyviin luentoihin tai produktiotuotantoihin ja esiintymiskoulutukseen.

Tanssikoulussa toimii erikoiskoulutusluokkajärjestelmä. Erikoiskoulutuksen tarkoitus on yhdistää kaikki tanssista kiinnostuneet lahjakkaat, motivoituneet oppilaat samalle luokalle ja mahdollistaa heille parhaat mahdolliset alan perusopinnot kotikaupungissaan. EK-luokille valinta tapahtuu pääsykokeella ja tasotestauksella keväisin.

2.2. Arvoperusta

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat arvoperustaan, jonka mukaan taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Taiteen perusopetus perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä.

Opetuksen lähtökohtana ovat kullekin taiteenalalle ominaiset tiedon tuottamisen ja esittämisen tavat. Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Taiteen perusopetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

Paikallisina arvoina korostuvat tasa-arvoisuus taiteen perusopetuksen oppilaaksi ottamisessa, moninaisuuden kunnioittaminen ja kohtaaminen sekä kannustava vuorovaikutus.

Kainuun Musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

Yksilöllisyys: Arvostamme erilaisia mielipiteitä ja näkökulmia. Monikulttuurinen työyhteisö on opetuksen ja kasvatuksen tärkeä voimavara.

Yhteisöllisyys: Jokainen oppilas ja työntekijä on arvokas yhteisön jäsen. Yhteiset produktiot, joissa ovat mukana sekä opettajat ja oppilaat vahvistavat opettajien ammattitaitoa ja vuorovaikutusta sekä oppilaiden kehitystä.

Luovuus: Olemme valmiita luomaan uutta perinteitä kunnioittaen. Oppilaita ohjataan opintojen eri vaiheissa itsearviointiin ja oman tulkinnan kehittämisen kautta ilmaisemaan itseään musiikin ja tanssin keinoin.

Toiminnan avoimuus: Jatkuva yhteistyö huoltajien ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa ovat tärkeä osa musiikin ja tanssin kasvatuksen perustaa.

Kainuun musiikkiopiston toiminta pohjautuu tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Toiminnassa on tärkeää myös kansallisen musiikkikulttuurin säilyttäminen ja kehittäminen sekä kansainvälisen yhteistyön edistäminen.

Ballet Kaukametsässä positiivisuus on opetuksen perustana, sitä kautta on tarkoitus saada oppilaiden kaikki fyysiset ja psyykkiset voimavarat liikkeelle.

Kajaani Dance:

Kajaani Dancen tanssikoulu perustaa pedagogiikkansa oppilaslähtöiseen ja ihmisläheiseen lähestymistapaan. Korostamme koulussamme kehon hyvinvointiin sekä itseilmaisuun tähtäävää toimintaa. Vastuullisuus toteutuu oppilaslähtöisen toiminnan pitkäjänteisenä suunnitteluna. Opetus tapahtuu vuorovaikutuksellisessa toimintakulttuurissa. Tavoitteena on, että oppilas omaksuu liikunnallisen elämäntavan ja tuntee sen ilon ja mielekkyyden sekä tanssin riemun liikkumisessaan. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi oppilaitos on tietoinen pedagogiikan kehityksestä sekä erilaisten muutosten vaikutuksesta tanssitekniikkaan, ilmaisuun ja laadukkaaseen opettamiseen.

Tanssikoulu pyrkii toiminnallaan kasvattamaan oppilaita yhteistyökykyisiksi, jotka arvostavat eri taidelajeja. Tähtäin on lapsen kokonaisvaltaisessa kasvussa. Tässä tehdään läheisesti yhteistyötä kodin ja itse oppilaan kanssa. Oppilaitoksen yleisilmapiiri on toistaan tukeva ja kannustava. Toista kunnioittava ja tasa-arvoinen kohtelu kehittää lapsen itsetuntoa. Kokemuksellinen oppiminen kehittää lapsen elinikäistä ymmärrystä taiteeseen.

2.3. Oppimiskäsitys

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet perustuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia.

Taiteen perusopetuksessa oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kaikilla taiteenaloilla kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

Oppilaalle halutaan taata vahva kokemus osallisuudesta, antaa mahdollisuus omaan tulkintaan ja ilmaisuun sekä nähdä hänet kehittyvänä ja aktiivisena toimijana taiteen kentällä. Tavoitteellisuus ohjaa oppilasta pohtimaan omia vahvuuksiaan ja jatkuva arviointi tukee kehityksen näkyväksi tekemistä. Ymmärrys omasta oppimisesta kasvattaa oppimisen iloa, lisää motivaatiota ja edesauttaa hyvän itsetunnon rakentumista.

Kainuun Musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

Oppimiskäsitys pohjautuu ajatukseen oppilaasta aktiivisena toimijana. Oppilasta tuetaan ymmärtämään omaa oppimisprosessiaan, tiedostamaan oppimistyyliensä vahvuuksia ja heikkouksia sekä harjaantumaan harjoittelussaan monipuolisten pedagogisten keinojen ja oikeudenmukaisen palautteenannon avulla.

Oppilasta kannustetaan löytämään oma sisäinen oppimismotivaationsa. Myönteiset kokemukset ja oppimisen ilo kannustavat oppilasta yhä motivoituneempaan, pitkäjänteisempään ja luovempaan opiskeluun.

Oppiminen on vuorovaikutteinen prosessi, jossa opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen, että opiskeluympäristöjen kehittämisessä erilaisten oppilaiden edistymisen mahdollistamiseksi. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset lähtökohdat ja tavoitteet.

Kajaani Dance:

Oppilas kehittää ja syventää omaa tanssi-ilmaisuutaan taidollisen, elämyksellisen ja tutkivan oppimisen kautta. Opettajalla on keskeinen merkitys sekä oppilaan opiskelutaitojen että opiskeluympäristön kehittämisessä sellaiseksi, että se mahdollistaa erilaisten oppijoiden edistymisen. Opetuksen metodit ovat ajanmukaisia, oppilaslähtöisiä ja ne ottavat huomioon oppilaan kehitysvaiheet. Valmiudet keskittymiskykyyn, tavoitteellisuuteen ja päämäärätietoisuuteen harrastuksessa kehittyvät. Tätä edesauttavat opetuksen monipuolisuus - tutustuminen mm. erilaisiin tanssi- ja musiikkilajeihin, kehollisiin valmiuksiin, ryhmässä toimimiseen ja tilan hahmottamiseen.

Opetusta ohjaa säännöllisyys ja pitkän aikavälin suunnitelmallisuus. Tanssioppilaiden luovien ja taiteellisten ominaisuuksien kehittäminen edellyttää, että omaperäisyydelle ja yksilöllisyydelle annetaan tilaa. Kajaani Dance kannustaa oppilasta ilmaisutaitojen monipuoliseen kehittämiseen sekä itsenäiseen tiedon ja taidon jäsentämiseen. Näin oppilaan itsevarmuus ja oma identiteetti vahvistuvat.

2.4. Laajan oppimäärän yhteiset tavoitteet

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tavoitteena on luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle. Taiteenalan laajan oppimäärän opinnot tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen monipuoliseen ja päämäärätietoiseen kehittämiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Oppilaita innostetaan käyttämään taidetta myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä.

Laajan oppimäärän tavoitteena on vahvistaa oppilaiden oppimisen iloa, opiskelu- motivaatiota ja luovaa ajattelua huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa. Oppilaita rohkaistaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta. Taiteenalan opintojen edetessä oppilasta ohjataan ottamaan yhä enemmän vastuuta omasta oppimisestaan.

Laajan oppimäärän opinnot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden kehittää hänelle merkityksellisiä taiteenalan ilmaisutapoja. Oppilaita kannustetaan tarkastelemaan, tulkitsemaan ja arvottamaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin.

Opinnoissa kehittyvä monilukutaito tukee oppilaiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan taiteen alaa historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille.

Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisia tulkitsemisen, tuottamisen ja arvottamisen taitoja, jotka auttavat opiskelijoita ymmärtämään monimuotoisia kulttuurisia viestinnän muotoja sekä rakentamaan omaa identiteettiään. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä, joilla tarkoitetaan sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien ja niiden yhdistelmien avulla ilmaistua tietoa. Tulkintaa ja tuottamista voidaan harjoitella niin kirjoitetussa, puhutussa, painetussa, audiovisuaalisessa tai digitaalisessa muodossa.

Opiskelijat tarvitsevat monilukutaitoa osatakseen tulkita ympärillään olevaa maailmaa ja hahmottaa sen kulttuurista monimuotoisuutta. Monilukutaito merkitsee taitoa hankkia, yhdistää, muokata, tuottaa, esittää ja arvioida tietoa eri muodoissa, eri ympäristöissä ja tilanteissa sekä erilaisten välineiden avulla. Näin ollen monilukutaidon saavuttaminen edellyttää monenlaisten opiskelutaitojen ja oppimisympäristöjen hyödyntämistä.

Monilukutaito tukee kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä. Sitä kehitettäessä tarkastellaan ja pohditaan myös eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä. Monilukutaitoon kuuluu monia lukutaitoja, esimerkiksi kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja matemaattista lukutaitoa, joita kehitetään opetuksessa. Monilukutaitoa harjoitellaan sekä perinteisissä että monimediaisissa, teknologiaa eri tavoin hyödyntävissä oppimisympäristöissä.

Taiteen perusopetuksessa osa teemaopinnoista voidaan organisoida projektityöskentelyn periaatteille. Projektioppimisella tarkoitetaan mielekkäiden tehtäväkokonaisuuksien ympärille rakentuvaa prosessia, joka integroi eri taiteenalojen käsityksiä, käsitteitä ja työtapoja. Projektiperustaisessa oppimisessa opiskelijat pyrkivät ratkaisemaan mahdollisimman todellisia ongelmia asettamalla omia ja yhteisiä oppimistavoitteita, keskustelemalla ideoista ja jakamalla oppimistuloksia muiden kanssa. Opetuksessa pyritään sosiaaliseen vuorovaikutukseen, yhteistoiminnallisuuteen ja tutkivaan oppimiseen perustuvien työtapojen edistämiseen.

Projektityöskentelyssä pyritään taiteenalakohtaisten tietojen ja taitojen ohella tukemaan myös yleisempiä osaamisen valmiuksia, joita nyky-yhteiskunnassa tarvitaan. Taiteenalueet ylittävässä työskentelyssä opitaan myös hyväksymään ja arvostamaan erilaisia näkemyksiä ja tulkintoja taiteesta.

Opetussuunnitelmaan on sisällytetty vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia, joiden yleiset sisällöt ja tavoitteet kuvataan tarkemmin taiteenalakohtaisissa osissa. Projektityöskentelyssä toteutettavat hankkeet voivat olla luonteeltaan henkilökohtaisia, yhden opiskelijaryhmän sisäisiä tai eri opiskelijaryhmien välisiä. Projekteissa voi olla mukana myös oppilaitosten ulkopuolisia yhteistyökumppaneita tai paikallisia taitelijoita, jolloin työskentelyssä yhdistyvät eri sukupolvet, tiedon siirto ja säilyttäminen. Teemaopintoihin sisältyvien taideprojektien laajuus, sisällöt ja käytännöt täsmennetään toimijoiden yhteisissä suunnittelupalaverissa.

Kainuun Musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

Opetuksen tavoitteena on luoda oppilaalle elämänikäinen ja antoisa suhde musiikkiin ja tanssiin sekä esiintyjänä että taiteen kuluttajana. Toinen tärkeä tavoite on tarjota oppilaalle positiivisia, itsetuntoa vahvistavia kokemuksia musiikin ja tanssin parissa. Opiskelussa erityisen tärkeää on oppia ymmärtämään säännöllisen harjoittelun ja pitkäjänteisen työn merkitys uusien taitojen oppimisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa.

Oppilaita autetaan etsimään ja löytämään itselleen luontevin ilmaisutapa. Näitä voivat olla esimerkiksi improvisointi, yhteismusisointi tai säveltäminen, tanssissa omien koreografioiden tekeminen. Oppilaita myös autetaan ja kannustetaan tutustumaan musiikkiin ja tanssiin monipuolisesti sekä saamaan positiivisia esiintymiskokemuksia itselleen sopivassa ympäristössä. Kaikessa toiminnassa tavoitteena on rakentaa sujuvaa, säännöllistä ja luottamukseen perustuvaa yhteistyötä kodin ja huoltajien kanssa.

Oppilaita kannustetaan käymään konserteissa, tanssinäytöksissä, nauttimaan musiikista ja tanssista sekä tutustumaan muihin taiteenaloihin. Oppilaita innostetaan myös käyttämään omia taitojaan yhteistyön ja osallistumisen välineenä.

Kajaani Dance:

Tanssin oppiminen on kokonaisvaltainen prosessi, johon vaikuttavat niin oppilaan fyysiset kuin henkiset valmiudet, ryhmädynamiikka, oppimisympäristö sekä oppilaan oma motivaatio ja ymmärrys omista mielenkiinnon kohteista ja tavoitteista.

Esiintyminen, uusiin tanssilajeihin tutustuminen ja laaja-alainen tanssikasvatus ovat osa opinto-ohjelmaa, johon kuuluu myös tanssin historia, produktioihin osallistuminen, oman koreografian valmistaminen sekä kurssimuotoiset sivuaineet. Monipuolinen opetus ja taidekasvatus ovat pääasiallisena pyrkimyksenä koulutuksessa. Sosiaalisuuteen kasvaminen ja vuorovaikutus ovat tärkeitä tavoitteita Kajaani Dancen tanssikasvatuksessa.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1. Oppimisympäristöt

Taiteen perusopetuksessa oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa taiteenalan opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Lähtökohtana on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiriltään avoimia ja myönteisiä sekä rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan.

Monipuolisten oppimisympäristöjen tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ja innostaa heidät oppimiseen. Ne myös tarjoavat jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt luovat edellytykset taiteenalalle ominaiseen aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Tavoitteena on myös luoda edellytyksiä taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen.

Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet sekä oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuva osaamisen karttuminen. Asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit sekä tieto- ja viestintäteknologian tarkoituksenmukainen käyttö antavat mahdollisuuden taiteenalan opiskeluun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Oppimisympäristöjen valinnassa otetaan huomioon oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.

Taiteen perusopetusta annetaan Kajaanissa oppimisympäristöissä, jotka ovat turvallisia fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia sekä kestävä kehityksen mukaisia. Opetus- ja esiintymistiloihin on laadittu turvallisuussuunnitelmat. Monipuoliset esiintymisympäristöt mahdollistavat harjoiteltujen taitojen esittämisen ammattimaisissa ympäristöissä tehokkaalla tilojen yhteiskäytöllä.

Oppilaiden aktiivisuuden ja osallisuuden lisäämisen ohella keskeisiä näkökulmia ovat oppimisympäristöjen laajentaminen ja uusien yhteistyömuotojen etsiminen. Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, opintoihin liittyvästä arvioinnista ja huoltajan mahdollisuuksista yhteistyöhön tiedotetaan aktiivisesti tarkoituksena hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen.

Kainuun musiikkiopisto ja Kaukametsä Ballet:

Musiikkiopiston nykyaikaiset oppimisvälineet sekä opetustilat Kaukametsässä on suunniteltu erityisesti musiikin ja tanssin opetusta ajatellen. Laadukkaat konserttitilat kannustavat esiintymisiin ja antavat monipuoliset mahdollisuudet toteuttaa erilaisia esityksiä ja projekteja. Sivutoimipisteiden opetus järjestetään sopimuskuntien osoittamissa tiloissa.

Oppilaitoksen turvallinen ja hyväksyvä ilmapiiri sekä oppilaan yksilöllisyyden huomioiminen luovat innostavan oppimisympäristön. Yhteistyö kodin ja oppilaitoksen välillä on tärkeää oppimisprosessissa.

Opetuksessa hyödynnetään nykyaikaista tieto- ja viestintäteknologiaa opetuksen apuna. Kodin ja oppilaitoksen välisessä viestinnässä käytetään apuvälineenä oppilashallinto-ohjelmaa, jonka kautta vanhemmat voivat seurata oppilaan edistymistä opinnoissa ajantasaisesti.

Kajaani Dance:

Kajaani Dancen oppimisympäristö tukee monipuolisesti ja turvallisesti oppilaan kasvua ja oppimista ja antaa onnistumisen kokemuksia myönteisessä ilmapiirissä. Hyvä oppimisympäristö mahdollistaa mahdollistanut tasolta toiselle etenevän opetuksen.

Tanssikoulun omat toimitilat eli hallintotilat, pukuvarasto ja kaksi tanssisalia sijaitsevat samassa osoitteessa Kauppakatu 30 (kellarikerros). Tanssin opetustiloissa ovat tanssiin soveltuvat joustolattiat, peiliseinät ja tanssimatot. Äänentoisto on nykyaikainen ja tallentavia digitaalisia kameroita käytetään opetuksen apuvälineinä. Tilassa on internetyhteys, tietokoneita, dataprojektorit ja valkokangas. Tiloja vuokrataan myös koulun ulkopuoliseen toimintaan.

Tanssinopetustiloina toimivat lisäksi Kajaanihallin musiikkiliikuntatila ja Tenetin koulun liikuntasali. Kaikissa saleissa on peilit, äänentoistolaitteet ja kohtuullinen lattiamateriaali tanssia varten. Opetustilat on remontoitu sellaisiksi, että ne soveltuvat opetussuunnitelman perusteiden mukaiseen tanssin opetukseen. Tanssin opetustiloihin on laadittu turvallisuussuunnitelmat. Opettajille pyritään luomaan hyvät työolosuhteet. Uusia tiloja vuokrataan tarpeen mukaan lisää.

3.2.Toimintakulttuuri

Taiteen perusopetuksen oppilaitoksen toimintakulttuuri muotoutuu työtä ohjaavien normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa ja vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

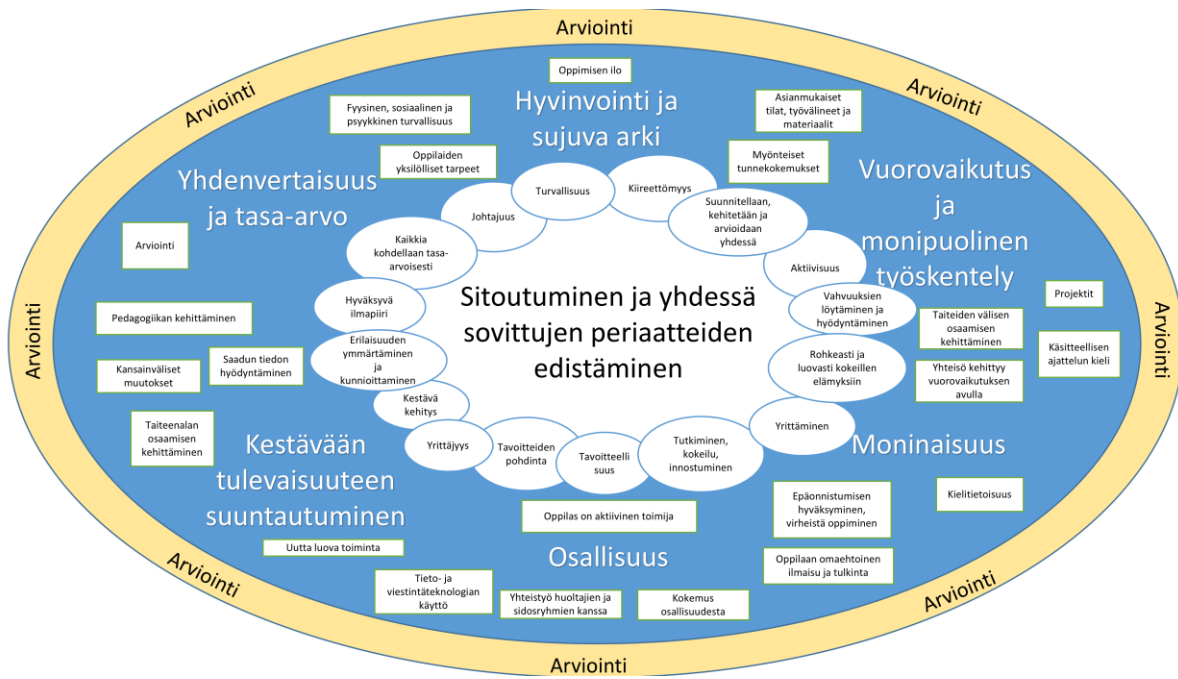
Taiteen perusopetuksessa on tavoitteena luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä. Olennaista toimintakulttuurin kehittämisessä on oppilaitoksen johtaminen sekä opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta tarvitaan sekä oppilaitosyhteisön sisäisessä että huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

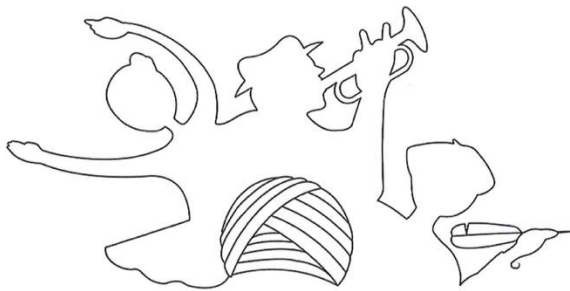
Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmatyön aikana järjestettiin seminaareja, joissa osallistettiin opetussuunnitelmatyötä tekevät opettajat, sidosryhmät sekä alan toimijat. Seminaarissa toteutetun työpajan tuloksena syntyi paikallista toimintakulttuuria kuvaava kaavio, jossa keskeisimmäksi teemaksi nousi sitoutuminen, sekä sitä tukevat keskeiset osa-alueet hyvinvoinnista, vuorovaikutuksesta, moninaisuudesta, kestävästä kehityksestä sekä yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta.

Kajaanissa taiteen perusopetusta antavien oppilaitosten yhteistyömahdollisuuksia on pohdittu ja toimintakulttuuria kehitetty suunnitelmallisesti osana opetussuunnitelman uudistamisprosessia. Eri taiteenalojen ja oppilaitosten yhteistyötä haluamme kuvata Taidehyrrä-käsitteellä.

Opetussuunnitelmatyön osana järjestettiin suunnittelukilpailu, jossa tehtävänä oli kertoa kuvallisesti eri taiteen alojen opetustarjonnasta ja opiskelumahdollisuuksista Kajaanissa.

TAITEEN PERUSOPETUS KAJAANI

Kuva Toni Rynnänen 2018, Kaukametsä

Logon lisäksi kilpailu tuotti visuaalisen muodon eri toimijoiden ja taiteenalueiden väliselle yhteistyölle. Oheisessa nuoren kuvataideopiskelijan piirroksessa Taidehyrrä on kuvattu puuna, jonka keskellä on prisma. Se hajottaa "valon" spektriiksi puun lehdistä. Lehvästön abstrahoidun muotokielen lähtökohtana on ihmisen aivot, jolla kuvataan käsitiedon merkitystä osana taiteen perusopetuksen taidollis-ilmavaisuudellisia tavoitteita. Puun juuret symboloivat taiteen alojen perinnettä ja traditioita, joille nykyhetki ja tulevaisuus rakentuu.

Kuva Pihla Leinonen 2018. Kuvataiteen ateljee nuorille, Kaukametsän opisto

Opetussuunnitelman rakenteen ja sisältöjen lisäksi Taidehyrrä-ajattelun on tarkoitus näkyä taidepedagogisissa käytännöissä laajemminkin. Lukuvuosittain toteutetaan toimintapäivä, jossa eri taiteen alueiden opetusta antavat oppilaitokset voivat esitellä toimintaansa ja löytää uusia opiskelijoita.

Taiteen perusopetuksesta, sen sisällöistä ja opintopolkujen mahdollisuuksista tuotetaan yhteisesite ja -juliste, joita jaetaan taiteen perusopetusta antavissa oppilaitoksissa sekä sidosryhmien kautta, esimerkiksi perusopetuksen Kulttuuripolku. Erilaisia oppilaitoskohtaisia tai taiteen alueiden yhteisiä markkinointi- ja esiintymistapahtumia voidaan järjestää, esimerkiksi projektityöskentelyn tulosten esittelemiseksi.

Kainuun Musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

Musiikkiopiston toimintakulttuuri on kuunteleva ja keskustelevala. Toiminnassa otetaan huomioon erilaiset mielipiteet ja näkökulmat. Opetuksessa ollaan kannustavia ja tasa- arvoisia kaikkia kohtaan kansalaisuuteen, ikään tai sukupuoleen katsomatta. Osaamista jaetaan yli instrumenttirajojen ja epäonnistumisetkin hyväksytään osana oppimista.

Kajaani Dance:

Kajaani Dancen tanssikoulu motivoi ja kannustaa oppilaita asettamaan itselleen omia tavoitteita tanssiopinnoissa. Tanssikoulu pyrkii etsimään ja löytämään oppilaalle parhaiten sopivia toimintatapoja tavoitteiden saavuttamiseksi. Kajaani Dancen laaja tanssikulttuurinen vaikuttaminen Kainuun alueella on merkittävää mm. Kajaani Tanssii -tapahtuman järjestäminen yhteistyössä Kajaanin kaupungin kanssa, teatteri- ja tanssiprojektit Kaupunginteatterin ja Routa-ryhmän kanssa, esiintymiset ja workshopit erilaisten kaupunki- ja kuntatapahtumien kanssa sekä tanssin taiteen perusopetuksen ja tanssikasvatuksen näkyvyyden lisääminen yhteistyössä alueen ja valtakunnallisten taideoppilaitosten kanssa.

Yhteistyö eri tahojen kanssa tarjoaa oppilaille mahdollisuuksia syventää opintoja erilaisten produktioiden, esitystoiminnan, luentojen ja harjoittelujaksojen kautta sekä vahvistaa oppilaan omaa pitkäjänteisyyttä, yhteistyö- ja aloitekykyä.

Osallisuuden kokeminen tanssikasvatuksessa harjoittaa myös osallistujan tapaa suhtautua muihin ihmisiin. Kaikki eivät edusta samoja näkökantoja, taustaa eikä mielipiteitä kuin itse. Osallistujan ratkaisukeskeinen oppiminen vahvistuu, kun taidekasvatuksessa avataan ovi keskusteluun.

Tunneilla vallitsevaa myönteistä ja kannustavaa ilmapiiriä vahvistetaan ylläpitämällä hyvää työnantajaroolia. Kajaani Dancen kannatusyhdistyksen johtokunta on ylin päättävä elin. Johtokunnan tehtäviin kuuluu johtaa tanssikoulun toimintaa ja laatia toimintasuunnitelman kuunnellen henkilökuntaa ja oppilaiden huoltajia. Toimintaa johtaa rehtori, joka toimii johtokunnan kokouksissa esittelijänä ja sihteerinä. Opettajien viikkokokoukset vahvistavat opettajien ja organisaation yhteistyötä.

Opettajat toimivat voimassa olevien työehtosopimusten mukaan ja heille pidetään vuosittain kehityskeskustelut. Huoltajille ja oppilaille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, sekä opintoihin liittyvästä arvioinnista laatimalla tiedotteita. Huoltajille järjestetään vanhempaintapaamisia tarvittaessa.

Oppilaille annetaan mahdollisuus perustaa oma oppilaskunta, joka kokoontuu keskustelemaan yhdessä keinoista kehittää ja ylläpitää tanssikoulun toimintaa. Oppilaskunta tiedottaa ehdotuksistaan johtokuntaa ja osallistuu tarvittaessa kokouksiin. Oppilaskunta järjestää ja koordinoi tapahtumia yksin tai yhteistyössä tanssikoulun henkilökunnan ja johtokunnan kanssa.

4 OPINTOJEN LAAJUUS JA RAKENNE

4.1. Opintojen laajuus

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia. Perusopintoja edeltävän varhaisiän kasvatuksen laajuudesta päättää koulutuksen järjestäjä.

Annettavan opetuksen tulee mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltyjen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttaminen. Laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta järjestettäessä on pyrittävä joustavuuteen niin, että taiteenala, oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

Kajaanissa taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän laskennallinen laajuus noudattaa Opetushallituksen määräystä.

4.2. Opintojen rakenne

Laajan oppimäärän opinnot eri taiteenaloilla muodostuvat taiteenalan perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä mahdollisesta varhaisiän kasvatuksesta. Perusopintojen ja syventävien opintojen valtakunnalliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä varhaisiän kasvatuksen yleiset tavoitteet määritellään näissä opetussuunnitelman perusteissa taiteenaloittain. Taiteen perusopetusta voidaan järjestää myös aikuisille.

Laajan oppimäärän perusopintojen tarkoituksena on taiteenalalle keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Syventävien opintojen tarkoituksena on opintomahdollisuuksien laajentaminen tai painottaminen. Taiteenalan laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö. Sekä perusopintoihin että syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee perusopintojen ja syventävien opintojen opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet, sisällöt ja laskennalliset laajuudet opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Mahdollisen varhaisiän kasvatuksen tavoitteet, sisällöt ja laajuus päätetään opetussuunnitelmassa.

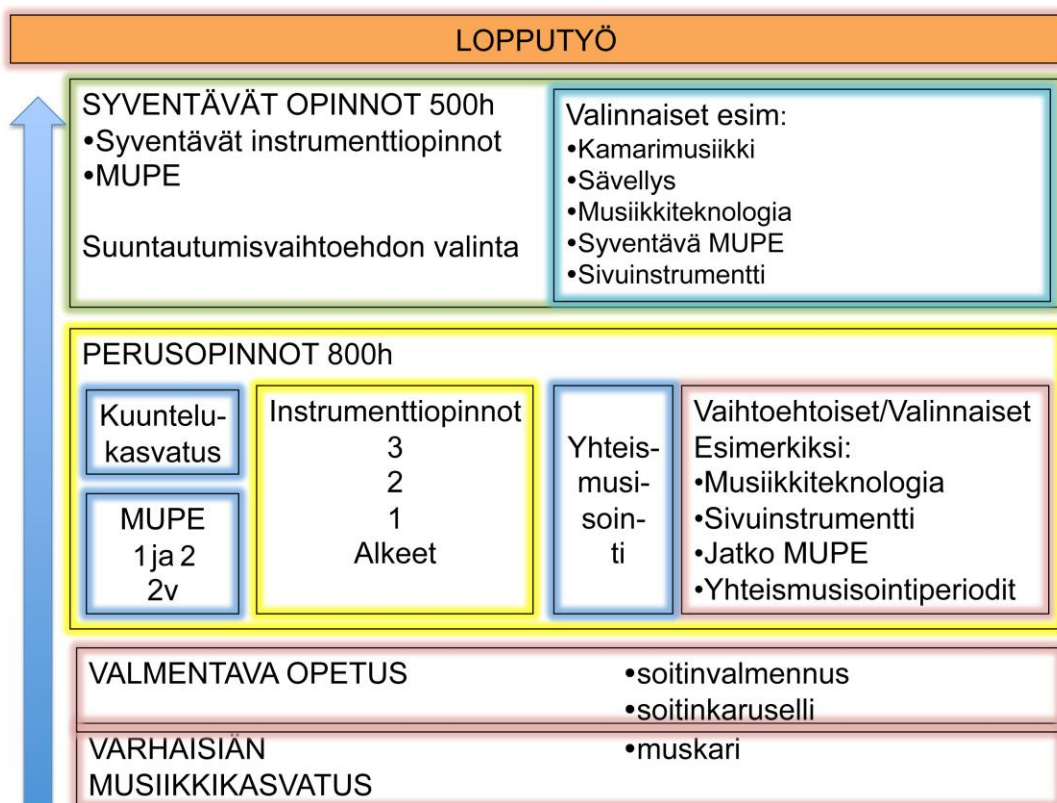
Opintojen rakenne eri taideaineissa on esitelty tarkemmin taidealakohtaisissa opetussuunnitelmateksteissä.

Kainuun musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

Kainuun musiikkiopistossa opinnot muodostuvat perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä varhaisiän musiikkikasvatuksesta.

Perusopintojen runkona ovat instrumenttiopinnot, yhteismusisointi ja musiikin perusteiden opinnot, joiden lisäksi on mahdollista tehdä valinnaisia opintokokonaisuuksia.

Syventävissä opinnoissa opinnot muodostuvat instrumenttiopinnoista, yhteismusisoinnista ja musiikin perusteista. Syventävien opintojen alussa oppilas valitsee oman opintopolkunsa, jonka mukaisesti hän valitsee valinnaisia opintokokonaisuuksia painottaen omia kiinnostuksen kohteitansa. Kaikki opintokokonaisuudet tukevat lopputyön tekemistä.

Ballet Kaukametsän opinnot muodostuvat varhaisiän opetuksesta (3-6 -vuotiaat), perusopinnoista (7-12 -vuotiaat) ja syventävistä opinnoista (n. 13 – 19 -vuotiaat). Syventävien opintojen lopussa oppilaat tekevät päättötyön.

Kajaani Dance:

Tanssin laajan oppimäärän mukaiset opinnot muodostuvat perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä varhaisiän tanssikasvatuksesta. Opetus jaetaan pääaineisiin, sivuaineisiin sekä valinnaisaineisiin. Pääaineena on nykytanssi. Sivuaineita ovat nykytanssi, jazztanssi, streetdance, jotka syventävät ja monipuolistavat liikkeellistä ilmaisukykyä. Valinnaisaineita ovat jazztanssi ja streetdance sekä lyhytkurssit mm. joogasta, baletista, capoeirasta, flamencosta, karakteritanssista, street-lajeista, showtanssista, kontakti-improvisaatiosta ja akrobatiasta. Laajan oppimäärän mukaista opetusta annetaan lapsille, nuorille ja aikuisille, ja sen etenemistä on kuvattu seuraavassa taulukossa:

TAITEEN PERUSOPETUS KAJAANI DANCEN TANSSIKOULUSSA

VARHAISIÄNOPETUS

Kaikki varhaisiässä annettu tanssin alkuopetus valmentaa tanssin laajan ja yleisen oppimäärän opetussuunnitelman mukaisiin opintoihin.
1-2 v, taaperotanssi 1 x 35 min/vko 3-4 v. 1 x 45 min / vko
5 v. 1 x 45 min / vko 6 v. 1 x 45 - 60 min / vko

TANSSIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PERUSOPINNOT (vähimmäistuntimäärät)

1. vuosi (7-v.) 1 x 60 min +
  2. vuosi (8-v.) 1 x 60 min
  - 3.-4.vuosi (9-10 v.) 1-2 x 60 min
- Esiintymiskoulutus 2 x 45 min/vuosi
11-vuotiaana oppilas jatkaa laajan perusopintosuunnitelman mukaan tai valitsee vaihtoehtoisesti yleisen oppimäärän opintosuunnitelman.

EK-luokat:

- 2 x 60 min + tiiviskurssi/produktiot 5 x 45 min
2 x 60 min + tiiviskurssi/produktiot 5 x 45 min
2-3 x 60 min + tiiviskurssi /produktiot
Esiintymiskoulutus 7 x 45 min / vuosi

TANSSIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PERUSOPINNOT jatkuvat.....

5. vuosi (11-v.) 2 x 60 min
6. vuosi (12-v.) 2 x 60 min
7. vuosi (13-v.) 2 x 60 min + 1 x 60 / vko
8. vuosi (14-v.) 2 x 60 min + 1 x 60/ vko

Esiintymiskoulutus 2 x 45 min / vuosi

EK-luokat:

- 2-4 x 60 min + tiiviskurssi/produktiot
4 x 60 min + tiiviskurssi/produktiot
3-4 x 90 min + tiiviskurssi/produktiot
3-4 x 90 min + tiiviskurssi/produktiot
keuhonhuolto, ravitseminen, tanssietä 6 x 45 min +
Esiintymiskoulutus 7 x 45 min / vuosi

TANSSIN YLEINEN OPPIMÄÄRÄ

Yhteiset opinnot 1 ja 2

- 11- 14 v 1 x 60 min
- alkeis-, perus- ja jatkoryhmät

Teemaopinnot 1

- 15 - 20 v 1 x 75 min
- Oman tanssilajin syventäminen
- jatkoryhmät

Teemaopinnot 2

- 10 - 20 v 5 x 60 min x 35 viikkoa
- Tanssin monet muodot
(tutustuminen eri tanssilajeihin)

Teemaopinnot 3

- 16 - 20 v yht. 60 h
- esitysproduktio, jatkoryhmät

TANSSIN YLEISEN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTODISTUS

PERUSOPINTOJEN TODISTUS JA OPINTOJEN JATKUMINEN SYVENTÄVIIN...

TANSSIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN SYVENTÄVÄT OPINNOT (vähimmäistuntimäärät)

- 15-v. 3 - 4 x 90 min/ vko
16-v. 3 - 4 x 90 min/ vko
17-20 v. yksilöllinen ops

Esiintymiskoulutus ja tiiviskurssit 10 - 30 x 45 min/v

- EK-luokat: 3 - 5 x 90 min/ vko tiiviskurssi/produktiot
Yksilöllinen ops tarvittaessa 4. - 6. vuotena
Tiiviskurssit 20x45 min/vuosi; teosanalyysit 8x45min/v
Esiintymiskoulutus ja repertuaari 50 x 45 min/ v

Esitysten seuraaminen ja teosanalyysit 4 x 45 min / vuosi . Päättyöyöhön käytettävä aika min. 32 tuntia.
Syventävien opintojen aikana suoritetaan päättyöy. Siihen käytettävä aika on min. 32 tuntia, joka sisältyy opintojen kokonaistuntimäärään. Esiintymiskoulutus tapahtuu tanssinäytösten muodossa. Päättyöstään oppilas pitää opintopäiväkirjaa.

LOPPUTYÖN SUORITUS JA TANSSIN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN PÄÄTTÖTODISTUS

5 OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Koulutuksen järjestäjä kuvaa opetussuunnitelmassaan menettelytavat, joiden avulla voidaan tarvittaessa yksilöllistää oppimäärää vastaamaan oppilaan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä. Oppimäärää yksilöllistettäessä menettelyt dokumentoidaan koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Oppilaalle laaditaan tällöin esimerkiksi henkilökohtainen opiskelusuunnitelma yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Yksilöllistäminen voi tarkoittaa tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyn yksilöllistämistä. Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Mahdollisuudesta yksilöllistää oppimäärää annetaan tietoa huoltajille.

Kajaanin kaupungin taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset kykenevät huomioimaan kiittävästi erityislahjakkaiden opetuksen laatimalla oppilaalle henkilökohtaisen opetussuunnitelman. Sen sijaan hitaasti oppivien ja erityisesti vammaisuuden, oppimisvaikeuden tai muun erityispiirteen huomiointiin ei ole resurssia tarpeeksi, jotta opetuksen yksilöllistäminen olisi täysin mahdollista. Taiteen perusopetuksen oppilaitoksista Kajaanin kaupungin ylläpitämät kansalaisopisto ja musiikkiopisto sekä yhdistyksen ylläpitämä Kajaani Dance tarvitsisivat erityisryhmien perustamista varten lisämäärärahaa ja koulutusta. Näin taiteen perusopetuksen tasapuolinen saatavuus taattaisiin jokaiselle lapselle ja nuorelle.

Musiikkiopisto ja Ballet Kaukametsä:

Erilaiset oppimisvaikeudet ja oppimisen tavat pyritään ottamaan huomioon opetustilanteissa niin, että oppilaat voivat edetä opetussuunnitelman mukaisesti heidän mahdollisista oppimisen vaikeuksistaan huolimatta. Perheiden on hyvä informoida opettajaa oppilaan oppimisvaikeuksista, jotta opettaja voi ottaa ne huomioon. Opetusta pyritään yksilöllistämään instrumenttiopinnoissa aina mahdollisimman paljon, minkä kahdenkeskinen opetustilanne mahdollistaa. Opettaja pystyy tällöin huomioimaan erilaisia tapoja oppia myös silloin, kun kyse ei ole varsinaisista oppimisvaikeuksista tai ne eivät ole tiedossa. Ryhmäopetuksessa opettaja pyrkii ottamaan huomioon erilaisia oppimisen tapoja, muttei voi toimia samalla tavalla räätälöidysti kuin yksilöopetuksessa, mikäli oppimisen vaikeuksia ei tuoda opettajalle tietoon.

Mikäli oppilas ei pysty etenemään opinnoissaan opetussuunnitelman mukaisesti, oppimäärää yksilöidään sen osalta, kuin tämä on tarpeellista. Oppimäärän yksilöllistämiseksi tarvitaan huoltajien toimittama lausunto esimerkiksi koulun erityisopettajalta tai lääkärintodistus. Yksilöllistäminen tehdään kunkin oppilaan tarpeiden mukaisesti, rehtorin kanssa käytyjen keskustelujen perusteella. Näissä keskusteluissa kuullaan oppilasta ja alaikäisen oppilaan kyseessä ollessa myös hänen huoltajaiaan. Instrumenttiopettaja sekä ryhmäaineiden opettajat otetaan mukaan keskusteluihin, mikäli oppilas/huoltaja antaa siihen luvan.

Kajaani Dance:

Oppilaan esittäessä hyväksyttävän todistuksen muualla suoritetuista taiteen perusopetuksen opinnoista voidaan ne soveltuvin osin hyväksi lukea tanssin laajaa tai yleistä oppimäärää suoritettaessa. Tason määrittämiseksi voidaan pyytää tanssinäyte eri tekniikoista. Jatkotavoitteet tanssiopinnoille asetetaan yhdessä oppilaan kanssa ja niitä voi tarkistaa oppimisprosessin aikana. Selvää lahjakkuutta tai erityistä motivaatiota omaava oppilas voidaan ottaa rehtorin luvalla laajan

oppimäärän opetukseen kesken perus- tai syventävien opintojen, vaikka oppilaalla ei olisi aiempia laajan tai yleisen oppimäärän opintoja.

Siirtyminen yleisestä oppimäärästä laajaan oppimäärään tai päinvastoin on mahdollinen. Nämä tilanteet arvioidaan tapauskohtaisesti. Tarvittaessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetussuunnitelma.

6 OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1. Arvioinnin tehtävä

Arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen edistymistään opinnoissa ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin. Palautteella ohjataan oppilasta omien tavoitteiden suuntaiseen opiskeluun sekä oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Oppilaan työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää.

6.2. Arviointi opintojen aikana

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi ja sen pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta. Oppilaita ohjataan oman oppimisen pohdintaan itsearviointi- ja vertaisarviointitaitoja kehittämällä. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Arviointi opintojen aikana perustuu opetussuunnitelmassa kuvattuihin yhteisten opintojen ja teemaopintojen opintokokonaisuuksien tavoitteisiin. Opintojen aikaisessa arvioinnissa otetaan huomioon näissä opetussuunnitelman perusteissa kuvatut taiteenalan yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Oppilasta perehdytetään taiteenalan arvioinnin, periaatteisiin ja käytäntöihin. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa oppilaan vuoden aikana suorittamista opintokokonaisuuksista koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelmassaan päättämällä tavalla.

Taiteenalan laajan oppimäärän perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Siinä annetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitteisiin.

Laajan oppimäärän opintojen aikaista arviointia täsmennetään taiteenalakohtaisesti näissä taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa.

Arviointi on osa oppimisprosessia ja se kuuluu tavoitteelliseen opiskeluun. Arviointi on mukana kaikissa oppimisen ja opettamisen vaiheissa. Taidealoakohtaiset arviointiperusteet on eritelty taideaineiden esitettyjen tavoitteiden mukaisesti. Arviointi kertoo oppilaan osaamisen tason ja se on läpinäkyvää sekä arviointikriteereihin perustuvaa. Arvioinnin tärkein tehtävä on oppimisen tukeminen ja edistäminen oppilaan minäkuvaa positiivisesti tukien.

Arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä, jotka tukevat oppilaan oman oppimisprosessin ymmärtämistä ja näkyväksi tekemistä. Arvioinnin kannalta tärkeää on rohkaiseva ilmapiiri ja vuorovaikutteinen toimintatapa niin opettajan kuin muiden oppilaiden kanssa.

6.3. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden

tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen tapahtuvat oppilaitoksessa taidealakohtaisen menettelyn mukaisesti.

Kajaani Dance: Oppilaan esittäessä hyväksyttävän todistuksen muualla suoritetuista taiteen perusopetuksen opinnoista

voidaan ne soveltuvien osin hyväksi lukea tanssin laajaa tai yleistä oppimäärää suoritettaessa. Tason määrittämiseksi voidaan pyytää tanssinäyte eri tekniikoista. Jatkotavoitteet tanssiopinnoille asetetaan yhdessä oppilaan kanssa ja niitä voi tarkistaa oppimisprosessin aikana. Selvälahjakuutta tai erityistä motivaatiota omaava oppilas voidaan ottaa rehtorin luvalla laajan oppimäärän opetukseen kesken perus- tai syventävien opintojen, vaikka oppilaalla ei olisi aiempia laajan tai yleisen oppimäärän opintoja.

Siirtyminen yleisestä oppimäärästä laajaan oppimäärään tai päinvastoin on mahdollinen. Nämä tilanteet arvioidaan tapauskohtaisesti. Tarvittaessa oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetussuunnitelma.

6.4. Oppimäärän arviointi

Laajan oppimäärän arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat syventävät opinnot. Arviointi kertoo, miten oppilas on saavuttanut taiteenalan laajan oppimäärän syventävien opintojen tavoitteet. Lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Syventävien opintojen aikana oppilaalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Taiteenalan laajan oppimäärän arvioinnin kohteet on kuvattu taiteenalakohtaisissa osuuksissa.

Laajan oppimäärän arviointi perustuu koulutuksen järjestäjän hyväksymässä opetussuunnitelmassa määritelyihin laajan oppimäärän arvioinnin kriteereihin. Päätötodistukseen merkitään sanallinen arvio oppilaan suorittamasta laajasta oppimäärästä. Sanallinen arvio kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa syventävien opintojen tavoitteisiin. Sanallisessa arviossa painotetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

Laajan oppimäärän arviointia täsmennetään taiteenalakohtaisesti näissä taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteissa.

6.5. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- jos kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä hankkii taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitetut palvelut julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä, merkitään yhteisön tai säätiön tämän sopimuksen perusteella antaman taiteen perusopetuksen todistukseen sopimuksen päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus voi sisältää liitteitä.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot
- kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään

todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman

- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- jos kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä hankkii taiteen perusopetuksesta annetussa laissa tarkoitetut palvelut julkiselta tai yksityiseltä yhteisöltä tai säätiöltä, merkitään yhteisön tai säätiön tämän sopimuksen perusteella antaman taiteen perusopetuksen todistukseen sopimuksen päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin kunta tai asianomaisen ministeriön myöntämän taiteen perusopetuksen järjestämisluvan saanut koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä.

Osallistumistodistus oppilaan suorittamista taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opinnoista

Oppilalle annetaan pyydettäessä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee niitä muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

7 ARKKITEHTUURI

Kajaanissa ei tällä hetkellä järjestetä arkkitehtuurin laajan oppimäärän mukaista opetusta.

8 KUVATAIDE

Kajaanissa ei tällä hetkellä järjestetä kuvataiteen laajan oppimäärän mukaista opetusta.

9 KÄSITYÖ

Kajaanissa ei tällä hetkellä järjestetä käsityön laajan oppimäärän mukaista opetusta.

10 MEDIATAITEET

Kajaanissa ei tällä hetkellä järjestetä mediataiteiden laajan oppimäärän mukaista opetusta.

11 MUSIIKKI

Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Tavoitteena on, että oppilas kehittää musiikillista osaamistaan ja iloitsee oppimisestaan. Opetus antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopinnojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla.

Musiikillisten taitojen kartuttamisen lisäksi oppilasta rohkaistaan opinnoissaan esteettiseen kokemiseen, luovaan ajatteluun ja tuottamiseen sekä uusien ratkaisujen etsimiseen. Opinnojen edetessä oppilas oppii tunnistamaan musiikilliset vahvuutensa ja löytää omat tapansa ilmaista itseään musisoiden. Opetus tukee oppilaan myönteisen minäkuvan, terveen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan tekemisen ja osallisuuden kautta ymmärtämään musiikin merkityksiä kulttuurin kokonaisuuteen kuuluvina ilmiöinä. Näin oma musiikkiharrastus voi asettua osaksi elävää ja toimivaa musiikkikulttuuria sekä koko taiteiden kenttää.

11.1. Varhaisiän musiikkikasvatus

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on lapsen luovuuden, musiikillisten valmiuksien ja itsetunnon kehittäminen. Myönteiset musiikilliset elämykset muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille. Leikinomaisella toiminnalla edistetään lapsen ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Kokemuksia ja elämyksiä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Varhaisiän musiikkikasvatukseen voi sisältyä instrumenttiopintoihin valmentavaa opetusta. Koulutuksen järjestäjä päättää mahdollisen varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja laajuudesta.

Varhaisiän musiikkikasvatuksessa ("musiikkileikkikoulu") opiskelevat alle kouluikäiset lapset. Opetus on ryhmäopetusta.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteena on lapsen ja hänen perheensä myönteisen asenteen ja kiinnostuksen herättäminen ja ylläpitäminen musiikkia kohtaan. Opetuksen keskeinen periaate on kokonaisvaltainen kokeminen, antamalla lapselle musiikillisiä elämyksiä sekä valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmille musiikkiopinnoille. Kokemuksia, elämyksiä ja lapsen luovuutta vahvistetaan ottamalla huomioon oppimisen moniaistisuus. Toiminta on leikinomaista, minkä avulla tuetaan lapsen kokonaispersoonallisuuden kehittymistä sekä edistetään lapsen ryhmässä toimimisen taitoja ja lapsen ikätason mukaista kielellistä, motorista, sosiaalista, kognitiivista sekä emotionaalista kehitystä.

Varhaisiän musiikkikasvatuksessa lapset ovat ikätasonsa mukaisissa ryhmissä. Alle 3- vuotiaat osallistuvat tunnille yhdessä vanhemman tai muun aikuisen kanssa. Tarjolla on myös perheryhmiä, jossa perheestä voi olla musisoimassa useampia lapsia yhdessä vanhemman kanssa. Opetuksessa käytettävät työtavat ovat laulaminen, soittaminen, kuunteleminen, musiikkiliikunta, taideintegraatio sekä muu luova ilmaisu. Lapselle sopivan ikätason mukaan harjoitellaan musiikin peruskäsitteitä, jotka koskevat mm. rytmiä, harmoniaa, dynamiikkaa ja sointiväriä.

VALMENTAVA OPETUS

Soitinvalmennus

Soitinvalmennus on perusopintoihin valmentavaa, yhteen instrumenttiin keskittyvää ryhmäopetusta, jonka aikana oppilas tutustuu instrumentin perustekniikkaan ja musiikin peruskäsitteisiin. Soitinvalmennuksessa tarjolla olevat instrumentit voivat vaihdella vuosittain. Soitinvalmennuksen aikana voi suorittaa perusopintojen opintokokonaisuuksia, jos niihin tarvittavat tiedot ja taidot saavutetaan.

Soitinkaruselli

Soitinkaruselli on tarkoitettu niille 6-8 -vuotiaille oppilaille, jotka eivät ole vielä valinneet omaa instrumenttiaan. Soitinkaruselli tarjoaa mahdollisuuden tutustua instrumenttiopettajien johdolla useaan eri instrumenttiin yhden lukuvuoden aikana. Instrumenttiopetus on pienryhmäopetusta, ja lisäksi soitinkarusellin oppilailla on viikoittain yhteinen ryhmätunti, jossa opiskellaan musiikin peruskäsitteitä leikin ja laulun keinoin. Soitinkarusellissa mukana olevat instrumentit voivat vaihdella vuosittain.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen oppilaat ovat etusijalla soitinvalmennuksen ja soitinkarusellin oppilasvalinnassa, ja loput paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Soitinvalmennus- ja soitinkarusellioppilaille pyritään järjestämään opintojen edetessä paikka perusopintoihin.

11.2. Musiikin perusopinnot

Perusopintojen tarkoituksena on innostaa oppilas musiikin tavoitteelliseen opiskeluun ja musiikillisten taitojen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet. Tarjoamalla tilaisuuksia monipuoliseen musiikilliseen toimintaan musiikin perusopinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua. Koulutuksen järjestäjä määrittelee opetussuunnitelman perusteiden pohjalta paikalliset opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet ja sisällöt sekä laajuuden. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta. Perusopintoihin voi sisältyä vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia.

Tavoitteet

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta löytämään omat musiikilliset vahvuutensa ja ilmaisukeinonsa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa
- rohkaista oppilasta tutustumaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta oppimaan instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja päämääränään soittimen itsenäinen hallinta ja omaehtoinen ilmaisu
- ohjata oppilasta säännölliseen harjoitteluun ja oppimisensa arviointiin
- ohjata oppilasta musisoimaan korvakuulolta sekä lukemaan ja tulkitsemaan musiikin lajille ominaisia musiikin merkitsemistapoja
- kannustaa oppilasta soveltamaan musiikin hahmotustaitojaan musisoinnissa
- tarjota oppilaille tilaisuuksia tutustua musiikkiteknologiaan työvälineenä
- ohjata oppilasta käyttämään ergonomisesti oikeita soittotapoja ja mielekkäitä harjoittelumenetelmiä
- ohjata oppilasta havainnoimaan ääniympäristöä ja suojelemaan kuuloaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan ja mukauttamaan sen osaksi soivaa musiikillista kokonaisuutta
- ohjata oppilasta kehittämään musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan
- ohjata oppilasta musiikin ominaispiirteiden tunnistamiseen ja rakenteiden

hahmottamiseen

- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi ja kartuttamaan musiikin historian tuntemusta.

Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaitoja.

Keskeiset sisällöt

Musiikin perusopintojen keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen oppilaan valitseman instrumentin tai instrumenttien perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opintoissa tutustutaan monipuolisesti erilaisiin musiikin työvälineisiin ja työtapoihin ottaen huomioon oppilaan tavoitteet. Yhteismusisointi- taitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Eri sisältöalueiden integraatio opetuksessa vahvistaa musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista. Koulutuksen järjestäjä voi laajentaa opintojen sisältöjä opetuksen tavoitteiden ja paikallisten tarpeiden pohjalta.

Kainuun musiikkiopistossa musiikin perusopinnot muodostuvat instrumenttiopinnoista, yhteismusisoinnista, musiikin perusteiden opinnoista sekä valinnaisista opintokokonaisuuksista.

Perusopintojen laskennallinen tuntimäärä on 800 tuntia. Laskennallinen laajuus tarkoittaa sitä, että opintokokonaisuus on suoritettu, kun siinä vaadittavat tiedot ja taidot on omaksuttu. Opintokokonaisuuden suorittaminen vaatii opettajan ohjeiden mukaista kotiharjoittelua, jota ei kuitenkaan lasketa mukaan opintokokonaisuuden laskennalliseen laajuuteen. Viikottaisen oppitunnin pituus on keskimäärin 45 minuuttia, jolloin 35 tuntia vastaa laskennallisesti yhden vuoden opintoja.

INSTRUMENTTIOPINNOT

Jokaisella oppilaalla on solistinen pääaine. Perusopintojen instrumenttiopinnot jakautuvat neljään opintokokonaisuuteen: alkeet, taso 1, taso 2 ja taso 3. Opintokokonaisuuksien instrumenttikohtaiset tavoitteet on määritelty taitotauluissa, jotka ovat luettavissa musiikkiopiston internet -sivuilla. Opettaja, oppilas ja huoltajat seuraavat edistymistä jokaisella tasolla taitotaulun ja tavoitetaulun avulla.

Instrumenttiopinnoissa oppilas perehtyy monipuolisesti oman instrumenttinsa perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnot sisältävät korvakuulolta soittamista, improvisointia ja säveltämisen perustaitojen harjoittelemista sekä harmoniasoittimissa vapaata säestystä. Oppilas myös harjoittelee erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa. Säännöllinen esiintyminen on osa opintoja. Instrumenttiopinnoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus, mutta opetus on mahdollista järjestää myös pienryhmässä.

Instrumenttiopintojen opintokokonaisuuksien laskennallinen laajuus on yhteensä 581 tuntia, johon on laskettu mukaan myös yhteismusisointi. Opintokokonaisuuksien laskennalliset laajuudet: alkeet 70 h, taso 1: 70h, taso 2: 105h ja taso 3: 105h, yhteensä 350h. Yhteismusisointia perusopintojen aikana on 231h.

Opintokokonaisuuden suoritus

Perusopintojen kaksi ensimmäistä opintokokonaisuutta (alkeet ja taso 1) kirjataan suoritetuiksi, kun oma instrumenttiopettaja katsoo oppilaan omaksuneen opintokokonaisuuden kuvauksessa vaaditut tiedot ja taidot.

Tasojen 2. ja 3. lopussa oppilas valmistaa lyhyen esitettävän ohjelmiston, joka esitetään oppilaalle sopivassa tilaisuudessa. Esitettävän ohjelmiston valinnassa painotetaan oppilaan vahvuuksia ja oppilaan persoonallisuudelle sopivia ilmaisutapoja. Esiintymistilanne voi olla esimerkiksi oppilaskonsertti, luokkamatinea, konsertti vanhainkodissa, koulussa tai esitys omalle yhteissoittoryhmälle.

MUSIIKIN PERUSTEET (MUPE)

MUSIIKIN PERUSTEET

OPIKSELUKAAVIO

	Todistukseen vaadittavat opinnot "pakolliset"	Syventävät opinnot "vapaaehtoinen"					
PERUSOPINNOT	<table border="1"><tr><td><u>Alkeet</u> Soittotuntien ohessa</td></tr></table>	<u>Alkeet</u> Soittotuntien ohessa	<table border="1"><tr><td><u>Vuosikurssi I</u> 60 min.</td><td><u>Vuosikurssi II</u> 60 min.</td></tr></table>	<u>Vuosikurssi I</u> 60 min.	<u>Vuosikurssi II</u> 60 min.	<table border="1"><tr><td><u>Vuosikurssi III</u> 60 min.</td></tr></table>	<u>Vuosikurssi III</u> 60 min.
<u>Alkeet</u> Soittotuntien ohessa							
<u>Vuosikurssi I</u> 60 min.	<u>Vuosikurssi II</u> 60 min.						
<u>Vuosikurssi III</u> 60 min.							
SYVENTÄVÄT OPINNOT	<table border="1"><tr><td><u>Vuosikurssi I</u> 90 min.</td><td><u>Vuosikurssi II</u> 90 min.</td></tr></table>	<u>Vuosikurssi I</u> 90 min.	<u>Vuosikurssi II</u> 90 min.	<table border="1"><tr><td><u>Vuosikurssi III</u> 90 min.</td></tr></table>	<u>Vuosikurssi III</u> 90 min.		
<u>Vuosikurssi I</u> 90 min.	<u>Vuosikurssi II</u> 90 min.						
<u>Vuosikurssi III</u> 90 min.							

Molempien tasojen I ja II vuosikursseihin sisällytetään moniäänisiä tehtäviä, harmonian ja sävellyksen opiskelua sekä tietotekniikkaa hyödyntäviä harjoituksia. Kainuun musiikkiopiston musiikin perusteiden opetus koostuu yhteisistä opinnoista ja valinnaisesta osasta. Kaikille yhteisen osan ohjeellinen kesto on kaksi vuotta ja se jakaantuu kahteen vuoden kestävään opintokokonaisuuteen. Musiikin perusopintojen laskennallinen laajuus on 94h. Perusopintojen aikana opitaan musiikin peruskäsitteitä, vahvistetaan nuotinlukutaitoa ja saadaan valmiuksia itsenäiseen musisointiin. Musiikin perusteiden opetus tukee opiskelijan musiikillisen minäkuvan kasvua.

Perusopinnoissa kurssit ovat eteneviä, eli ne on tarkoitus suorittaa järjestyksessä. Opintoihin sisällytetään moniäänisiä tehtäviä, harmonian ja sävellyksen opiskelua sekä tietotekniikkaa hyödyntäviä harjoituksia. Valinnaisen kurssin sisältö voi olla erilaisista aiheista koostuva (teknologia, sävellys, historia yms.) Musiikin perusteiden opintokokonaisuuksien suorittaminen toteutetaan ryhmän kanssa sovituin tavoin (portfolio, tentti, soiva näyte jne.).

KUUNTELUKASVATUS

Musiikin kuuntelutaitojen kehittäminen on osa musiikkiopiston opintoja. Kuuntelukasvatukseen kuuluu muiden esitysten kuunteleminen vähintään 20 kertaa perusopintojen aikana. Tavoitteena on oppilaan tutustuttaminen elävään

musiikkikulttuuriin, konsertti- ja esityskäytäntöihin sekä kasvattaa oppilasta aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi. Oppilas myös harjaantuu tunnistamaan musiikin eri aikakausien erilaisia piirteitä. Kuuntelukerraksi lasketaan konserteissa ja keikoilla käyminen. Jokainen oppilas saa perusopintojensa alussa konserttipassin, jonka avulla seurataan kuuntelukertojen karttumista.

YHTEISMUSISOINTI

Kaikilla tasoilla instrumenttiopintoihin sisältyy myös yhteismusisointia. Oma instrumenttiopettaja vastaa oppilaan ohjaamisesta eri yhteismusisointimahdollisuuksiin yhteisesti tai kollegiokohtaisesti sovittujen periaatteiden pohjalta. Ensisijaiset yhteismusisointimuodot ovat jousi- ja puhallinsoitinten soittajilla orkesterit ja rytmimusiikin soittajilla bändit, laulajilla mm. lied, kuoro ja lauluyhtyeet. Muita yhteismusisointimuotoja voivat olla esimerkiksi instrumenttiopettajien kokoamat pienet kamarimusiikkikokoonpanot tai yhtyeet. Jokaiselle oppilaalle voidaan laatia henkilökohtainen yhteismusisoinnin toteutussuunnitelma. Yhteismusisointia voidaan järjestää myös periodimuotoisesti.

VALINNAISET OPINNOT

Perusopinnoissa opintoihin kuuluu pakollisena myös 105 tuntia valinnaisia opintoja. Valinnaisia tunteja voi suorittaa enemmänkin, mikäli oppilaitoksen resurssit sen mahdollistavat. Valinnaisilla opinnoilla ei voi korvata pakollisia opintokokonaisuuksia. Opetustarjonta ja opintokokonaisuuksien laajuudet määritellään vuosittain käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Valinnaisia opintoja voivat olla esimerkiksi:

- instrumenttiopinnot (esim. pidempi soittotunti)
- sivuinstrumentti
- valinnaiset musiikin perusteiden opinnot
- sävellysprojehti, transkriptiokurssi, vapaa säestys
- musiikkiteknologia
- kehonhallinta ja ergonomia
- periodimuotoiset opinnot, mm. erilaiset taiteiden väliset projektit, sävellysprojehti, mestarikurssit, orkesteri- ja yhteismusisointiperiodit

11.3. Musiikin syventävät opinnot

Musiikin syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla koulutuksen järjestäjän tarjonnan pohjalta. Opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen. Oppilas asettaa lopputyön tavoitteet ja päättää lopputyön toteutustavan yhteistyössä opettajiensa kanssa oppilaitoksen opetus- tarjonnan pohjalta.

Koulutuksen järjestäjä määrittelee opetussuunnitelman perusteiden pohjalta opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet ja sisällöt sekä laajuuden. Syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia. Niitä hyödyntäen koulutuksen järjestäjä voi suunnitella oppilaan valittavaksi erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja. Vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet ja suuntautumisvaihtoehtot suunnitellaan tukemaan lopputöiden toteuttamista. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta.

Tavoitteet

Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään musiikillista ilmaisuaan

- kannustaa oppilasta kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti
- rohkaista oppilasta käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä
- ohjata oppilasta soveltamaan omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimistaan
- opastaa oppilasta arvioimaan edistymistään ja nauttimaan osaamisestaan
- ohjata oppilasta harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystään sekä ergonomiasta ja kuulonsuojelusta musisoidessaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan ja kehittämään musisointiaan sekä solistina että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta tarkastelemaan soivaa ja nuotinnettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista
- ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia
- ohjata oppilasta hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan muusikkoutensa kehittämisessä.

Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia
- rohkaista oppilasta hyödyntämään musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä.

Keskeiset sisällöt

Opintojen keskeisinä sisältöinä ovat oppilaan musiikillisten ilmaisukeinojen monipuolinen kehittäminen henkilökohtaisessa ohjauksessa, ohjelmiston laajentaminen sekä erilaisissa musiikillisissa kokoonpanoissa tarvittavien musisointi- ja yhteistyötaitojen edistäminen. Opintoihin sisältyy myös musiikin hahmotustaitojen, kulttuurisen ymmärryksen ja luovan ajattelun monipuolista kehittämistä. Koulutuksen järjestäjä voi laajentaa opintojen sisältöjä opetuksen tavoitteiden ja paikallisten tarpeiden pohjalta.

Musiikin syventävissä opinnoissa oppilas laajentaa tai painottaa opintojaan valitsemallaan tavalla Kainuun musiikkiopiston opetustarjonnan pohjalta. Oppilas kehittää musiikin perusopinnoissa

saavutettuja taitoja ja tietoja edelleen niin, että hän saa valmiudet musiikkiharrastuksen itsenäiseen jatkamiseen tai ammattiopintoihin.

Syventävissä opinnoissa pakollisia opintokokonaisuuksia ovat instrumenttiopinnot (laskennallinen laajuus 140h), yhteismusisointi (105h), kaksi musiikin perusteiden kurssia (yhteensä 117h), kuuntelukasvatus (13h) sekä lopputyö. Näiden lisäksi opintoihin kuuluu valinnaisia opintokokonaisuuksia (yhteensä 125h), joita oppilas valitsee lopputyönsä toteuttamisen ja tavoitteidensa saavuttamisen tueksi. Opinnot voi valita opintokokonaisuus kerrallaan tai seurata itselle sopivaa oppimispolkua.

SUUNTAUTUMISVAIHTOEHDOT

Suuntautumisvaihtoehtoissa on ammattiin johtavia ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen tähtääviä opintopolkua. Musiikin ammattilaisuuteen tähtäävän oppilaan opinnoissa on enemmän pakollisia musiikin perusteiden opintoja, jotta jatko-opinnot ovat mahdollisia. Oppilas voi vaihtaa suuntautumisvaihtoehtoaan syventävien opintojen aikana.

Syventävien opintojen alussa oppilas käy opinnonohjauskeskustelun oman instrumenttiopettajansa kanssa.

Instrumenttiopintojen sisällöt kuvataan instrumenttikohtaisissa taitotauluissa. Valinnaisten opintojen tarjonta määritellään vuosittain käytettävissä olevien resurssien mukaan. Valinnaisten opintokokonaisuuksien sisältöjen kuvaukset sekä instrumenttikohtaiset taitotaulut ovat luettavissa musiikkiopiston kotisivuilla.

LOPPUTYÖ

Syventävien opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikillista osaamista osoittavan laajan oppimäärän lopputyön, joka voi muodostua erilaisista kokonaisuuksista tai keskittyä tiettyyn syvennettyyn osaamiseen. Lopputyö on laaja kokonaisuus ja sen valmistaminen voi pitää sisällään erilaisia tavoitteen mukaisia opintokokonaisuuksia. Lopputyössä oppilas voi käyttää myös musiikkiopiston ulkopuolella hankittua osaamistaan. Lopputyöhön kuuluu aina soiva osuus. Oppilas asettaa lopputyön tavoitteet ja päättää lopputyön toteutustavan yhteistyössä opettajiensa kanssa Kainuun musiikkiopiston opetustarjonnan pohjalta. Oppilas voi saada lopputyön toteuttamiseen ohjausta myös muilta kuin omalta instrumenttiopettajaltaan.

Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet. Arviointiin osallistuu lopputyön ohjanneiden opettajien lisäksi myös muita opettajia. Lopputyön toteutuksessa ja arvioinnissa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia.

MUSIIKIN PERUSTEET

Syventävissä opinnoissa musiikin perusteiden opetus koostuu yhteisistä opinnoista ja valinnaisesta osasta. Syventävien opintojen aikana syvennetään peruskäsitteiden osaamista, vahvistetaan nuotinlukutaitoa ja musiikin hahmotustaitoja sekä saadaan valmiuksia itsenäiseen musisointiin. Musiikin perusteiden opetus tukee opiskelijan musiikillisen minäkuvan kasvua.

Kaikille yhteisen osan ohjeellinen kesto on kaksi vuotta ja se jakaantuu kahteen lukuvuoden kestävään opintokokonaisuuteen. Opintokokonaisuudet voi suorittaa

haluamassaan järjestyksessä. Opintoihin sisällytetään moniäänisiä tehtäviä, harmonian ja sävellyksen opiskelua sekä tietotekniikkaa hyödyntäviä harjoituksia.

Valinnaisen kurssin sisältö voi olla erilaisista aiheista koostuva (harmonia, teknologia, sävellys, historia yms.). Musiikin perusteiden opintokokonaisuuksien suorittaminen toteutetaan ryhmän kanssa sovituin tavoin (portfolio, tentti, soiva näyte jne.).

11.4. Aikuisten musiikin opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan musiikin laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

Aikuisopiskelijana käsitellään henkilöä, joka on täyttänyt 30 vuotta.

Aikuisten musiikin opetus on sisällöltään, tavoitteiltaan ja laajuudeltaan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän mukaista, jolloin opintoihin sisältyy myös yhteismusisointia ja musiikin perusteiden opinnot. Suoritettuaan laajan oppimäärän opinnot, aikuinen voi jatkaa opiskelua avoimessa opetuksessa.

Aikuisten musiikin opetuksessa pohjana on käsitys ihmisestä elinikäisenä oppijana. Opiskelu syventää henkilökohtaisia musiikillisia valmiuksia ja tietoja sekä luo pohjaa pitkäaikaiselle musiikkisuhteelle. Aikuisten musiikinopetuksessa huomioidaan aikuisten eri elämäntilanteiden luomat haasteet ja niiden sallimat resurssit.

11.5. Työtavat musiikin opetuksessa

Musiikin laajan oppimäärän opinnoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus. Oppilaalle tarjotaan myös mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoiminnalliseen musiikin tekemiseen ja opiskeluun. Tavoitteisiin perustuvat ja oppilaan oppimista edistävät työtavat vahvistavat oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta. Koulutuksen järjestäjä ja opettajat huolehtivat yhdessä opiskeluympäristöjen kehittämistä siten, että monipuolinen työskentely ja työtapojen käyttö opetuksessa on mahdollista. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät, kun oppilasta ohjataan työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin.

Yhteisöllinen oppiminen, vertaisten kanssa toimiminen ja opettajien yhteistyö ovat osa musiikkiopiston toimintaa. Integraatio instrumenttiopintojen, yhteismusisoinnin ja musiikin perusteiden oppimisen välillä mahdollistaa musiikinoppimisen kokonaisuuden hahmottamisen.

11.6. Oppimisen arviointi musiikin opetuksessa

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan musiikkiopintojen edistymistä. Myönteisessä hengessä annettava ohjaava palaute on olennainen osa musiikin oppimisprosessia ja opettamista. Sen tarkoituksena on ohjata oppilasta omien tavoitteiden asettamiseen ja tukea häntä niiden saavuttamisessa. Arvioinnissa ja palautteen antamisessa otetaan huomioon oppilaan hyvän itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen. Arviointia tehtäessä huolehditaan, että arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan tai ominaisuuksiin. Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja ja ohjausta itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

Musiikin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat

- esittäminen ja ilmaiseminen
- oppimaan oppiminen ja harjoittelu
- kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- säveltäminen ja improvisointi.

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen siten, että se edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaan itsearviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää.

Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan taitojen syvenemistä opintojen painottumisen ja lopputyön mukaisesti. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tarjoamia mahdollisuuksia. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

Arviointi ja palautteen antaminen ovat luonteva osa opetusta jokaisella oppitunnilla ohjaten oppilaan oppimista. Oppilasta osallistetaan arvioimiseen itsearvioinnin ja ryhmäopetuksessa vertaisarvioinnin kautta. Arvioinnin tulee olla jatkuvaa, ohjaavaa, kannustavaa, oppimista tukevaa ja oppimiseen innostavaa. Arviointi auttaa oppilasta vähitellen asettamaan omia tavoitteita ja löytämään keinoja niiden saavuttamiseksi. Arviointi tukee oppilaan hyvän itsetunnon kehittymistä.

Lukukauden lopussa opettaja ja oppilas laativat yhdessä sanallisen arvioinnin lukukaudelle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, mikä osaltaan kehittää oppilaan itsearviointitaitoja. Kaikki opintokokonaisuudet arvioidaan kirjallisesti sähköiseen oppilashallintojärjestelmään, jonka kautta oppilas ja huoltaja saavat ajantasaista tietoa opintojen etenemisestä. Lisäksi opettajat järjestävät lukuvuosittain oppilaan huoltajan kanssa keskusteluhetken, jossa käsitellään lukuvuoden tavoitteita.

Arvioinnin ja itsearvioinnin apuvälineenä käytetään musiikin opetuksessa taitotauluja, tavoitetauluja ja portfolioita. Taitotauluihin on kuvattu kunkin opintokokonaisuuden sisällöt ja tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamista ja opintojen etenemistä seurataan tavoitetaulujen avulla. Opettaja kokoaa portfolioon kuva- ja äänitallenteita oppilaan soitosta, laulusta tai tanssista. Nämä mahdollistavat koko oppimisprosessin arvioimisen. Arviointi perustuu opettajan ja oppilaan yhdessä asettamien tavoitteiden saavuttamiseen. Taitotaulut ovat tämän opetussuunnitelman liitteenä.

Arviointia tehdään oppiaine sekä oppilaan ikä- ja kehitystaso huomioiden erilaisissa vuorovaikutteisissa tilanteissa. Kaikki opintokokonaisuudet arvioidaan sanallisesti sähköiseen oppilashallintojärjestelmään. Lisäksi oppilas ja opettaja laativat jokaisen lukukauden lopussa yhdessä sanallisen arvioinnin opintojen edistymisestä ja tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin apuvälineenä käytetään instrumenttikohtaisia tavoitetauluja sekä portfolioa, johon kootaan kuva- ja äänitallenteita oppilaan musisoinnista. Opettaja käy myös huoltajien kanssa keskustelun vuosittain. Oppimisen arviointiin osallistuvat oppilaan omien opettajien lisäksi myös muut opettajat.

Syventävien opintojen arvioinnin kriteerit

Esittäminen ja ilmaiseminen

Oppilas osaa käyttää dynamiikkaa, fraseerausta, tempon ja rytmin vaihteluja ja erilaisia sointivärejä musiikillisen ilmaisun välineenä ja hänellä on keinoja erilaisten tunnelmien ilmentämiseen musisoinnissaan. Instrumentin tekninen hallinta vastaa esitettävän musiikin vaatimuksia, ja oppilas

hallitsee eri tyylien keskeisiä piirteitä. Oppilas kykenee valmistamaan ja esittämään ehjän kokonaisuuden, jossa on kuultavissa persoonallista ilmaisua.

Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Oppilas kykenee itsenäiseen musiikin harrastamiseen. Hän osaa ylläpitää keskeistä ohjelmistoa ja valmistaa itsenäisesti uutta sekä valita itse erilaisiin tilanteisiin sopivaa ohjelmistoa. Oppilas osaa analysoida omaa edistymistään ja pyrkii itsenäisesti arvioimaan ja kehittämään omaa harjoitteluaan asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Oppilas tiedostaa mahdolliset ergonomiaan liittyvät haasteensa ja osaa ottaa ne huomioon musisoidessaan.

Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Oppilas kuulee ja tunnistaa musiikillisia ilmiöitä ja kykenee omalla instrumentillaan reagoimaan niihin. Yhdessä muiden kanssa musisoidessaan oppilas osaa kuunnella kokonaisuutta ja mukauttaa oman musisointinsa siihen sopivaksi. Oppilas osaa hyödyntää musiikin hahmottamistaitojaan ja musiikin historian tuntemustaan uuden ohjelmiston harjoittelemisessa. Oppilas ymmärtää konserteissa käymisen ja äänitteiden kuuntelun tärkeyden musiikillisten tietojensa ja taitojensa kehittämisessä.

Säveltäminen ja improvisointi

Oppilas hallitsee improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaidot ja pystyy toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia sekä säveltämään omaa musiikkia. Oppilas osaa myös hyödyntää musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä työskentelynsä tukena.

Lopputyön arvioinnin kriteerit

Lopputyö arvioidaan syventävien opintojen osana. Lopputyön arvioinnissa arvioidaan edellä mainitut arvioinnin kohteet sekä sitä, että lopputyö muodostaa ehyen kokonaisuuden, joka tuo esiin monipuolisesti oppilaan musiikillista osaamista ja persoonallista ilmaisutapaa. Arvioinnin kohteena ovat myös oppilaan itse lopputyölleen asettamien tavoitteiden toteutuminen sekä työskentely- ja oppimisprosessi. Lopputyöstä annetaan oppilaalle sanallinen palaute ja arviointi.

12 SANATAIDE

Kajaanissa ei tällä hetkellä järjestetä sanataiteen laajan oppimäärän mukaista opetusta.

13 SIRKUSTAIDE

Kajaanissa ei tällä hetkellä järjestetä sirkustaiteen laajan oppimäärän mukaista opetusta.

14 TANSSI

Tanssin taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tarkoituksena on tarjota oppilaalle mahdollisuus kokea ja vaalia tanssin iloa, opiskella tanssia tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti sekä kehittää tanssin ammatillisissa ja korkea-asteen opinnoissa tarvittavia valmiuksia. Tavoitteena on, että oppilas rakentaa omakohtaisen suhteen tanssiin, rohkaistuu ilmaisemaan itseään kehollisesti ja muodostaa laaja-alaisen käsityksen tanssin muodoista, tehtävistä ja mahdollisuuksista erilaisissa toimintaympäristöissä.

Tanssin laajan oppimäärän opetus tukee oppilaan kokonaisvaltaista kasvua, luovuutta ja taiteellista ilmaisukykyä. Oppilasta ohjataan kehittämään tanssissa tarvittavia valmiuksia tasapainoisesti ja ottamalla huomioon oppilaan yksilölliset ja kulttuuriset lähtökohdat. Opintojen myötä oppilas oppii yhä paremmin huolehtimaan kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnistaan ja toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä. Opetus kannustaa oppilasta osallistumaan erilaisiin tanssi- ja taidetapahtumiin ja esityksiin sekä esiintyjänä että katsojana. Opetus avartaa oppilaan käsitystä tanssin monimuotoisuudesta niin taiteena kuin kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä sekä tukee hänen kasvuun sivistyneeksi, suvaitsevaisiksi ja jokaisen erilaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi.

Kajaani Dance:

Tanssin oppiminen on kokonaisvaltainen prosessi, johon vaikuttavat niin oppilaan fyysiset kuin henkiset valmiudet, ryhmädynamiikka, oppimisympäristö sekä oppilaan oma motivaatio ja ymmärrys omista mielenkiinnon kohteista ja tavoitteista.

Esiintyminen, uusiin tanssilajeihin tutustuminen ja laaja-alainen tanssikasvatus ovat osa opinto-ohjelmaa, johon kuuluu myös tanssin historia, produktioihin osallistuminen, oman koreografian valmistaminen, tanssitapahtumiin osallistuminen sekä kurssimuotoiset sivuaineet. Monipuolinen opetus ja taidekasvatus ovat pääasiallisena pyrkimyksenä koulutuksessa. Sosiaalisuuteen kasvaminen ja vuorovaikutus ovat tärkeitä tavoitteita Kajaani Dancen tanssikasvatuksessa.

Opinnoissa kehittyä taiteen monilukutaito. Se tukee oppilaiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja. Opinnoissa tarjotaan oppilaille erilaisia työpajoja, joiden kautta heitä ohjataan tarkastelemaan taiteen alaa historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille.

14.1. Varhaisiän tanssikasvatus

Varhaisiän tanssiopintojen tavoitteena on lapsen luovuuden ja kehontuntemuksen kehittäminen. Leikinomainen toiminta edistää lapsen tanssin perustaitoja, ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Opetuksen tehtävänä on herättää tanssin ilo ja tukea itseilmaisun ja itseluottamuksen kehittymistä turvallisessa oppimisympäristössä. Opetuksen kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet. Koulutuksen järjestäjä päättää mahdollisen varhaisiän tanssikasvatuksen tavoitteista, sisällöistä ja laajuudesta.

Ballet Kaukametsä:

Varhaisiän tanssiopetus luo pohjaa myöhempää tanssiopiskelua varten perusliikunnan ja leikin avulla ja herättää tanssin iloa. Esibalettitunneilla opetetaan balettitanssin keskeisiä käsitteitä, perusasentoja ja liikkeitä (mielikuvien avulla), jotka antavat valmiudet siirtyä tanssin perusopintoihin. Oppilas kokeilee oman kehonsa liikemahdollisuuksia ja oppii toimimaan ryhmän jäsenenä, parin kanssa ja yksin. Tavoitteena on saada oppilas pitkäjänteisen harrastustoiminnan pariin.

Varhaisiän opetus 3–6 -vuotiaat (opetus ei ole otettu huomioon laskennalliseen laajuuteen)

opetusaineet   3-5 v. lastentanssi   1/45min
   5 -6 v. esibaletti/nykytanssi   1/45min

Opintokokonaisuudet	Ikä	Tunnit viikottain	Laskennallinen laajuus
varhaisiän opinnot	3 - 6v.	45 min	35 tuntia/lukuvuosi

Kajaani Dance:

Laajan oppimäärän opintokokonaisuuksien laajuudet ovat seuraavat: varhaisiän opinnot 160 tuntia ja perusopinnot ovat yhteensä 800 tuntia. Oppilas saa vapaasti rakentaa opintopolkunsa tarjolla olevista tanssinlajeista ja halutessaan myös vaihtaa tanssinlajeja opintojen aikana. Tunnin laskennallinen mitta on 45 minuuttia.

Varhaisiän tanssiopintojen tavoitteena on lapsen luovuuden ja kehontuntemuksen kehittäminen turvallisessa ympäristössä. Kehu, kannustus ja rohkaisu ovat varhaisiän opetuksen kulmakiviä. Leikinomainen toiminta edistää lapsen tanssin perustaitoja, ryhmässä toimimisen taitoja ja oppimisvalmiuksia. Opetuksen tehtävänä on herättää tanssin ilo ja tukea itseilmaisun ja itseluottamuksen kehittymistä turvallisessa oppimisympäristössä. Opetuksen kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä vahvistetaan ottamalla toiminnassa huomioon oppimisen moniaistisuus ja muiden taiteenalojen tarjoamat mahdollisuudet.

Kajaani Dancen tanssin varhaisiän kasvatusta annetaan alle kouluikäisille lapsille. Taaperotanssin opetus on suunnattu iältään 1 – 3 -vuotiaille. Sen laajuus on 28 tuntia vuodessa. Lastentanssin opetus on suunnattu 3 - 4 -vuotiaille ja 5 – 6 -vuotiaille. Varhaisiän lastentanssin opintojen laajuus on 35 tuntia vuodessa. Varhaisiän tanssikasvatus antaa luontevan polun tavoitteellisiin ja tasolta toiselle eteneviin tanssin taiteen perusopetuksen opintoihin

Tanssin varhaisiän kasvatuksen yleiset tavoitteet

Opetuksen suunnittelussa otetaan tasapuolisesti huomioon lapsen kehitykseen kuuluvat osa-alueet ja ikäkaudet. Tavoitteena on pohjan luominen myöhempiä tanssiopintoja varten. Opetuksessa pyritään tanssin, perusliikunnan ja leikin kautta kehittämään oppilaan liikunnallisuutta, ketteryyttä, fyysisiä

valmiuksia, kehon ja tilan tuntemusta sekä musiikin hahmottamista. Opetus tukee myönteistä minäkuvaa ja itsetuntoa sekä antaa valmiuksia toimia ryhmässä.

Psykomotorinen alue

Opetus kehittää oppilaan liikunnallisia valmiuksia. Tunneilla tehdään tanssin peruskaskeja ja –hyppyjä. Harjoitteissa edetään toiston kautta saattamalla yksittäisiä liikkeitä ja tehtäviä yhteen pidemmiksi tanssillisiksi sarjoiksi. Tavoitteena on erilaisten harjoitteiden ja yhdistelmien avulla saada oppilas hahmottamaan paremmin oma kehonsa ja sen liikemahdollisuudet.

Sosioemotionaalinen alue

Oleellista myöhemmän tanssinharrastuksen kannalta on korostaa jo alkuopetuksesta lähtien keskittymiskyvyn ja sosiaalisten valmiuksien tärkeyttä. Näihin valmiuksiin liittyy myös tilan ja muodon hallinta. Tavoitteena on, että oppilas omaksuu tanssitunnin toimintatavat, kykenee toimimaan yksin ja

ryhmässä, tunnistaa erilaisia tilallisia käsitteitä (esim. oma tila ja tilan ulkoiset rajaukset: piiri, jono, reitit, edessä, takana jne) ja hahmottaa oman paikkansa tilassa.

Kognitiivinen alue

Tanssinopetukseen sisältyy myös luovaa ja tiedollista ainesta. Tärkeätä on rohkaista ja innostaa oppilasta omaan ilmaisuun ja sen kehittämiseen. Opetukseen kuuluu myös osallistuminen esiintymistoimintaan. Lukuvuoden aikana järjestetään esiintymistilaisuuksia esim. avointen ovien tai tanssikoulun jouluj- ja kevätnäytöksissä tai osana jopa laajempaa esityskokonaisuutta.

Tanssin tiedollisen aineksen omaksuminen aloitetaan kehonosien tuntemuksesta. Tavoitteena on, että varhaiskasvatuksen oppilas tuntee kehonosat ja tunnistaa tanssinopetuksessa käytettävää terminologiaa. Muiden taiteenalojen mahdollisuuksia ja harjoituksia käytetään tanssinopetuksen syventämiseksi tanssituntien ja esiintymisten yhteydessä.

Varhaisiän opintokokonaisuudet

Varhaisiän opinnot	taso	laskennall. op.tunnit	Yht.
1-3 v.	Taaperotanssi	2 x 35 x 35 + es	56 x 45 min
4-5 v.	Lastentanssi	2 x 45 x 35 + es	70 x 45 min
6 v.	Lastentanssi	1 x 45 x 35 + es	35 kaikki yht:161x45 min

14.2. Tanssin perusopinnot

Tanssin perusopintojen tarkoituksena on, että oppilas luo omakohtaisen, kokemuksellisen suhteen tanssiin ja sitä kautta sitoutuu pitkäjänteiseen työskentelyyn tanssin parissa. Opintojen aikana oppilas harjoittelee ja kehittää valitsemansa tanssilajin tai -lajien keskeisiä fyysis-motorisia ja ilmaisullisia taitoja. Koulutuksen järjestäjä määrittelee opetussuunnitelman perusteiden pohjalta paikalliset opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet ja sisällöt sekä laajuuden. Yksittäinen opin- tokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta. Perusopintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia.

Tavoitteet

Hyvinvointi ja kehollisuus

Tavoitteena on, että oppilas

- kokee tanssin iloa
- suhtautuu myönteisesti omaan kehoonsa ja sen haastamiseen
- oppii pitämään huolta kehostaan ja noudattamaan terveellistä elämäntapaa
- oppii asettamaan realistisia tavoitteita tanssin eri osa-alueilla.

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

Tavoitteena on, että oppilas

- kunnioittaa omaa ja muiden kehollista ilmaisua ja tanssia
- osaa toimia ryhmässä ja osallistua ryhmälähtöiseen luovaan, taiteelliseen prosessiin
- antaa tilaa toisille ja suhteuttaa oman liikkumisensa tilaan ja toisten liikkumiseen
- harjaantuu vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta
- osaa sanallistaa ja jakaa kokemuksiaan tanssista ja taiteesta.

Taito ja taide

Tavoitteena on, että oppilas

- ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä
- harjoittelee valitsemaansa tanssilajiin tai -lajeihin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa
- käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa
- harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa
- avartaa tanssikäsitystään tutustumalla tanssitaidon kulttuurisiin elementteihin ja ilmiöihin
- ymmärtää tanssin suhdetta muihin taiteisiin.

Esiintyminen

Tavoitteena on, että oppilas

- harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa ja -ympäristöissä
- ottaa vastuun omasta osuudestaan esityskokonaisuudessa
- osaa valmistautua esiintymistilanteisiin
- harjaantuu kokonaisvaltaiseen ilmaisuun
- saa tilaisuuksia oman taiteellisen prosessin toteuttamiseen ja esiintuomiseen.

Keskeiset sisällöt

Perusopintojen keskeisiä sisältöjä ovat kehotietoisuutta ja hyvinvointia tukevat harjoitteet, jotka liittyvät muun muassa kehon linjaukseen, kineettisiin liikeketjuihin, lämmittelyyn ja palautumiseen. Opinnoissa perehdytään kuhunkin tanssilajiin liittyvään tyyliin, liikesanastoon, motorisiin taitoihin, ilmaisullisiin laatuihin ja keholliseen artikulaatioon. Perusopinnoissa oppilas opiskelee itsenäistä ja oma-aloitteista työskentelyä sekä harjoittelun aikana että esiintymistilanteissa. Ryhmän jäsenenä toimimista edistävät harjoitteet liittyvät vuorovaikutukseen, kommunikaatioon ja ilmaisuun. Myös esiintymistilaisuuksiin liittyvä käytännöllinen tieto ja toiminta ovat osa perusopintojen sisältöjä.

Ballet Kaukametsä:

Perusopintojen tarkoituksena on, että oppilas luo omakohtaisen, kokemuksellisen suhteen tanssin ja sitoutuu pitkäjänteiseen työskentelyyn tanssin parissa. Oppilas harjoittelee tanssille ominaista hienomotoriikka ja oivaltaa karkeamotoriikan ja hienomotoriikan eron omassa ilmaisussaan. Hiotaan tanssilajeille ominaista tekniikkaa, myös oppilaan taiteelliseen ilmaisuun aletaan kiinnittää huomiota enemmän lajin sisäistämisen myötä. Tässä vaiheessa liikkeisiin ja tekemiseen aletaan liittää myös enemmän tanssiteknisen pääaineen sanastoa.

Esiintymisessä keskeisenä tavoitteena on, että oppilas oppii ilmaisemaan sisällöllisiä tavoitteitaan baletin tai nykytanssin tekniikan avulla. Perusopintojen aikana valinnaiset opinnot vaihtelevat tarjonnan mukaan. Keskeiset sisällöt ovat:

- * lajiin liittyvää tapaopiskelukulttuuria
- * tanssillista ja taiteellista ilmaisua
- * esiintymistaitoja
- * tanssitekniikkaa
- * improvisaatioita
- * tietoa tanssilajien kulttuurisesta ja historiallisesta taustasta

Perusopinnot 1,2, ja 3 (7-15 -vuotiaat). Opintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia.

Perusopinnot 1 (7- 9 v.)

Harjoitellaan klassisen baletin ja tanssin perusliikettä, sekä kehitetään tanssissa vaadittavaa lihasvoimaa, notkeuta ja ketteryyttä.

Perusopinnot 2 ja 3 (10 – 15 v.)

Harjoitellaan kehon tarkka hallinta, jalkojenaukikierto, käsie Por de bras, piruettien ja hyppyjen tekniikka, ryhmän tason mukaan.

Opintokokonaisuus	Tunnit/viikko	Laskennallinen laajuus
perusopinnot 1,2 ja 3 baletti/nykytanssi	1 - 4 x 60 - 90 min	800 tuntia

Kajaani Dance:

Perusopintojen opintokokonaisuudet

Perusopintojen 1. opintokokonaisuus	taso	laskennall. op.tunnit	Yht.
7 v.	Alkeet 1	1 x 60 x 35 + es	46 x 45 min
8 v.	Alkeet 2	1 x 60 x 35 + es	46 x 45 min
9 v.	Perus 1	1 x 60 x 35 + es	46 kaikki yht: 138

Perusopintojen 2. Op.kokonaisuus	taso	laskennall. op.tunnit	
10 v.	Perus 2	1 x 60 x 35 + es	46 x 45 min
11 v.	Perus 3	2 x 60 x 35 + es	92 x 45 min
12 v.	Perus 3-4	2 x 60 x 35 + es	92 kaikki yht: 230 x 45min

Perusopintojen 3.op.kokonaisuus	taso	laskennall. op.tunnit	
13 v.	Jatko 1	1x60 + 2x75 x 35 + es	162 min
14 v.	Jatko 1 - 2	1x60 + 2x75 x 35 + es	162 min
15 v.	Jatko 2	1x60 + 2x75 x 35 + es	162 kaikki yht: 486min

Kajaani Dance: TANSSI -laaja oppimäärä perusopinnot Pystysuora sarake: Tavoitteet opintokokonaisuuksittain Vaakasuora sarake: Tavoitealueet ja sisällöt	Perusopintojen 1. Opintokokonaisuus - ikä noin 7 - 10 v	Perusopintojen 2. Opintokokonaisuus - ikä noin 10 - 12 v	Perusopintojen 3. Opintokokonaisuus - ikä noin 13 -15 v
Hyvinvointi ja kehollisuus Kehontietoisuutta ja hyvinvointia tukevat harjoitteet, jotka liittyvät linjaukseen, kinesteettisiin liikeketjuihin, lämmittelyyn ja palautumiseen, Rasitusvammojen ennaltaehkäisy.	- kokee tanssin iloa ja onnistumisen kokemuksia - suhtautuu myönteisesti omaan kehoonsa ja sen haastamiseen	- kokee tanssin iloa ja onnistumisen kokemuksia - suhtautuu myönteisesti omaan kehoonsa ja sen haastamiseen - oppii pitämään huolta omasta kehostaan ja noudattamaan terveellisiä elämäntapoja * Ravintoluento	-kokee tanssin ilon ja saa onnistumisen kokemuksia - oppii asettamaan realistisia tavoitteita tanssin eri osa-alueilla - pitää huolta omasta kehostaan ja noudattamaan terveellisiä elämäntapoja * Palautumisesta huolehtiminen -> kehonhuoltoluento* Ravintoluento
Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen Ryhmän jäsenenä toimimista edistävät harjoitteet liittyvät vuorovaikutukseen, kommunikaatioon ja ilmaisuun.	-kunnioittaa omaa ja muiden kehollista ilmaisua ja tanssia - osaa toimia ryhmässä - antaa tilaa toisille ja suhteuttaa oman liikkumisensa tilaan ja toisten liikkumiseen - harjaantuu vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta	-kunnioittaa omaa ja muiden kehollista ilmaisua ja tanssia - osaa toimia ryhmässä ja osallistua ryhmälähtöiseen luovaan prosessiin - antaa tilaa toisille ja suhteuttaa oman liikkumisensa tilaan ja toisten liikkumiseen - harjaantuu vastaanottamaan ja antamaan rakentavaa palautetta	-kunnioittaa omaa ja muiden kehollista ilmaisua ja tanssia - osaa toimia ryhmässä ja osallistua ryhmälähtöiseen luovaan, taiteelliseen prosessiin -osaa sanallistaa ja jakaa kokemuksiaan tanssista ja taiteesta * tämä voi olla taidemuseovierailu tai tunnilla voi käyttää taidekuvia tai musiikki virikkeenä tai lyriikat
Taito ja taide Perehdytään kuhunkin tanssilajiin liittyvään tyyliin, liikesanastoon, motorisiin taitoihin, ilmaisullisiin laatuihin ja keholliseen artikulaatioon. Tanssi- ja musiikkietous	- harjoittelee valitsemaansa tanssinlajin tai - lajeihin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja	- harjoittelee valitsemaansa tanssinlajin tai - lajeihin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa	- harjoittelee valitsemaansa tanssinlajin tai - lajeihin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa - käyttää mielikuvitustaan ja

Tanssimuotojen kulttuurinen ja historiallinen tausta, Taiteiden väliset projektit	tulkintaa - käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa - harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa - ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä	- käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa - harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa - ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä	luovuuttaan tanssissa - harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa - ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä - avartaa tanssikäsitystään tutustumalla tanssitaitteen kulttuurisiin elementteihin ja ilmiöihin - ymmärtää tanssin suhdetta tosiin taiteisiin *tanssin historian luento *tanssin tyylilajit (tehtävät oppilaille)
Esiintyminen Esiintymistilaisuuksiin liittyvä käytännöllinen tieto ja toiminta: Lepo, Ravinto, Jännitys Oppilas opiskelee itsenäistä ja oma-aloitteista työskentelyä että harjoittelun aikana että esiintymistilanteissa. Esityskokonaisuuksien sekä ilmaisun harjoittelua.	-harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa ja ympäristöissä	-harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa - ja ympäristöissä - osaa valmistautua esiintymistilaisuuksiin - ottaa vastuun omasta osuudestaan esityskokonaisuudessa - harjaantuu kokonaisvaltaiseen ilmaisuun -saa tilaisuuksia oman taiteellisen prosessin toteuttamiseen ja esiintuomiseen	-harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa - ja ympäristöissä - osaa valmistautua esiintymistilaisuuksiin - ottaa vastuun omasta osuudestaan esityskokonaisuudessa - harjaantuu kokonaisvaltaiseen ilmaisuun -saa tilaisuuksia oman taiteellisen prosessin toteuttamiseen ja esiintuomiseen

14.3. Tanssin syventävät opinnot

Syventävien opintojen tarkoituksena on tanssiopintojen painottaminen oppilaan valitsemalla tavalla. Opintojen aikana oppilas suunnittelee ja toteuttaa opettajan ohjauksessa tanssin laajan oppimäärän lopputyön. Syventäviin opintoihin voi sisältyä keskenään vaihtoehtoisia opintokokonaisuuksia ja koulutuksen järjestäjä voi suunnitella oppilaan valittavaksi erilaisia suuntautumisvaihtoehtoja. Vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet ja suuntautumisvaihtoehdot suunnitellaan tukemaan oppilaiden lopputöiden toteuttamista. Koulutuksen järjestäjä määrittelee näiden opetussuunnitelman perusteiden pohjalta paikalliset opintokokonaisuudet, niiden tavoitteet ja sisällöt sekä laajuuden. Yksittäinen opintokokonaisuus voi sisältää tavoitteita perusteiden eri tavoitealueilta.

Tavoitteet

Hyvinvointi ja kehollisuus

Tavoitteena on, että oppilas

- tunnistaa tanssin vaikutuksia omalle hyvinvoinnilleen
- osaa rytmittää lepoa ja harjoittelua
- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja haasteitaan
- osaa itse hakea tietoa hyvinvointiin ja terveelliseen elämäntapaan liittyvistä asioista.

Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen

Tavoitteena on, että oppilas

- kunnioittaa jokaisen yksilöllisyyttä, erilaisia näkemyksiä ja kehollisen kokemuksen ainutlaatuisuutta
- osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmälähtöiseen luovaan prosessiin
- osaa sanallistaa tanssiteosten ja taiteen tuottamia kokemuksia ja omia tulkintojaan niistä
- kehittää kokonaisvaltaista tietoisuutta ryhmän yhteisestä liikkeellisestä tapahtumasta
- osaa sanallistaa tanssiteosten ja taiteen tuottamia kokemuksia ja omia tulkintojaan niistä

- oppii tekemään vertaisarviointia rakentavasti.

Taito ja taide

Tavoitteena on, että oppilas

- syventää valitsemansa tanssilajiin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisua sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa
- kehittää kehontietoisuutta ja -hallintaa
- syventää liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyviä taitojaan
- osaa suunnata opiskeluaan ja asettaa itselleen lyhyen ja pitkän aikavälin tavoitteita
- hakeutuu omatoimisesti taide-elämysten pariin sekä tutustuu joihinkin merkittäviin tanssiteoksiin
- ymmärtää tanssin olemusta ja suhdetta muihin taiteisiin ja yhteiskuntaan.

Esiintyminen

Tavoitteena on, että oppilas

- osaa valmistautua itsenäisesti esiintymistilanteisiin
- kantaa vastuuta erilaisissa esiintymistilanteissa ja -ympäristöissä
- sovittaa ilmaisunsa esittämänsä teoksen tyyliin ja sisäiseen maailmaan
- harjoittelee koreografin ja komposition suunnittelua ja toteuttamista
- saa kokemuksia ja tietoa muun muassa äänen ja visuaalisuuden merkityksestä tanssiteoksen osatekijöinä.

Keskeiset sisällöt

Syventävien opintojen keskeisiä sisältöjä ovat kehotietoisuutta ja hyvinvointia tukevat harjoitteet, jotka liittyvät muun muassa kehon linjaukseen, kineettisiin liikeketjuihin, lämmittelyyn, palautumiseen ja rasisusvammojen ennaltaehkäisyyn. Tietous terveellisestä ravitsemuksesta sekä anatomian ja kinesiologian perusteet auttavat edistämään omaa hyvinvointia.

Opinnoissa syvennetään kuhunkin tanssilajiin liittyvän tyylin, liikesanaston, motoristen taitojen sekä ilmaisullisen ja kehollisen artikulaation hallintaa. Ryhmälähtöistä luovaa prosessia edistävät harjoitteet liittyvät vuorovaikutuksen ja ilmaisun lisäksi kompositioon ja koreografin prosessiin. Esiintymistilaisuuksiin liittyvä käytännöllinen tieto ja toiminta, kuten levon ja ravinnon merkitys esiintymiseen valmistautumisessa ja esiintymisjännityksen hallinta, ovat myös syventävien opintojen sisältöjä. Opintoihin sisältyy tanssi- ja musiikkitietoutta sekä tietoa tanssimuotojen kulttuurisesta ja historiallisesta taustasta. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan taiteidenvälisiä projekteja ja tapahtumia. Koulutuksen järjestäjä voi laajentaa opintojen sisältöjä opetuksen tavoitteiden ja paikallisten tarpeiden pohjalta.

Ballet Kaukametsä:

Syventävien opintojen tarkoituksena on tanssiopintojen painottaminen oppilaan valitsemalla tavalla. Opintojen aikana oppilas suunnittelee ja toteuttaa opettajan ohjauksessa tanssin laajan oppimäärän lopputyön, joka sisältää sekä tanssillisen (esim. soolotanssi, ryhmätanssi) että kirjallisen osuuden opettajan kanssa valitun teeman mukaan. Valinnaisia opintoja ovat muun muassa oman soolo- tai rytmäkoreografian teko, karakteritanssit ja jazz-tanssi.

- kehontietoisuus ja hyvinvointia tukevat harjoitteet sekä tietous terveellisestä ravitsemuksesta ja anatomian perusteista
- opetellaan ymmärtämään systemaattisen ja pitkäjänteisen harjoittelun merkitys suorituspuhtaan tuloksen saavuttamiseksi
- syvennetään kuhunkin tanssilajiin liittyvän tyylin, liikesanaston, motoristen taitojen sekä ilmaisullisen ja kehollisen artikulaation hallintaa.
- tietoa tanssilajien kulttuurisesta ja historiallisesta taustasta
- taiteidenvälisiä projekteja ja tapahtumia

Syventävät opinnot 16 - 18 -vuotiaat. Opintojen laskennallinen laajuus on 500 tuntia

Tanssitekniikan rinnalla kehitetään tanssillisuutta. Oppilaita ohjataan oman koreografian tekemiseen ja päättötyön valmistaminen. Esiintyminen erilaisiin tilaisuuksiin alkaa jo Varhaisiän tasolta.

Opintokokonaisuudet	Ikä	Tunnit viikkotatin	Laskennallinen laajuus
syventävät opinnot pääainebaletti, sivuaine nykytanssi	16 -18v.	4 - 5 x 60 - 90 min.	500 tuntia

Kajaani Dance:

Syventävät opinnot yht. 500 tuntia. Oppilas valitsee yhden tanssin suuntautumisvaihtoehdon tanssitarjonnasta.

Osa syventävistä opinnoista voidaan suorittaa vaihtoehtoisten opintokokonaisuuksien opinnoilla.

Syventävien opintojen opintokokonaisuudet

Syventävien opintokokonaisuus	taso	laskennall. op.tunnit	
16 v.	Jatko 2-3	1x60 + 2x75 x 35 + es	162 min
17 v.	Jatko 3	1x60 + 2x75 x 35 + es	162 min
18 v.	Jatko 4	1x60 + 2x75 x 35 + es lopputyö 30 tuntia	162 min 30 min
19 - 20 v.	Jatko	Lisäaika tarvittaessa	Kaikki yht: 516 x 45min

Vaihtoehtoiset opintokokonaisuudet

Tanssin monet muodot	taso	laskennall. op.tunnit	
16 - 20 v.	Jatko 1-4	3 x 60 x 35 + es 3	141 x 545 min

Esitysproduktio	taso	laskennall. op.tunnit	
16 - 20 v.	Jatko 1-4	60	60 x 45 min

Kajaani Dance: TANSSI -laaja oppimäärä syventävät opinnot Pystysuora sarakke: Tavoitteet opintokokonaisuuksittain Vaakasuora sarakke: Tavoitealueet ja sisällöt	Syventävien opintojen opintokokonaisuus	Vaihtoehtoinen opintokokonaisuus: Tanssin monet muodot	Vaihtoehtoinen opintokokonaisuus: Esitysproduktio
Hyvinvointi ja kehollisuus Kehontietoisuutta ja hyvinvointia tukevat harjoitteet, jotka liittyvät linjaukseen, kinesteettisiin liikeketjuihin, lämmittelyyn ja palautumiseen, Rasisusvammojen ennaltaehkäisy. Tietoisuus terveellisestä ravitsemuksesta sekä anatomian ja kinesiologian perusteet auttavat edistämään omaa hyvinvointia.	- tunnistaa tanssin vaikutukset omalle hyvinvoinnilleen - osaa rytmittää lepoa ja harjoittelua - tunnistaa omia vahvuuksiaan ja haasteitaan - osaa itse hakea tietoa hyvinvointiin ja terveelliseen elintapaan liittyvistä asioista	- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja haasteitaan	- tunnistaa omia vahvuuksiaan ja haasteitaan
Vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen Ryhmälähtöistä luovaa prosessia edistävät harjoitteet liittyvät vuorovaikutuksen ja ilmaisen lisäksi kompositioon ja koreografiseen prosessiin. Opintoihin sisältyy tanssi- ja musiikkitietoutta sekä tietoa tanssimuotojen kulttuurisesta ja historiallisesta taustasta. Mahdollisuuksien mukaan toteutetaan taiteidenvälisiä projekteja ja tapahtumia. Koulutuksen järjestäjä voi laajentaa opintojen sisältöjä opetuksen tavoitteiden ja paikallisten tarpeiden pohjalta.	-kunnioittaa jokaisen yksilöllisyyttä, erilaisia näkemyksiä ja kehollisen kokemuksen ainutlaatuisuutta - osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmälähtöiseen luovaan prosessiin - osaa sanallistaa tanssiteosten ja taiteen tuottamia kokemuksia ja omia tulkintojaan niistä - oppii tekemään vertaisarviointia rakentavasti	kunnioittaa jokaisen yksilöllisyyttä, erilaisia näkemyksiä ja kehollisen kokemuksen ainutlaatuisuutta	-osallistuu aktiivisesti ja rakentavasti ryhmälähtöiseen luovaan prosessiin - kehittää kokonaisvaltaista tietoisuutta ryhmän yhteisestä liikkeellisestä tapahtumasta

<p>Taito ja taide Perehdytään kuhunkin tanssilajiin liittyvään tyyliin, liikesanastoon, motorisiin taitoihin, ilmaisullisiin laatuihin ja keholliseen artikulaatioon. Tanssi- ja musiikkitietous Tanssimuotojen kulttuurinen ja historiallinen tausta, Taiteiden väliset projektit</p>	<p>- harjoittelee valitsemaansa tanssinlajin tai - lajeihin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa - käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa - harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa - ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä</p>	<p>- harjoittelee valitsemaansa tanssinlajin tai - lajeihin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa - käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa - harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa - ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä</p>	<p>- harjoittelee valitsemaansa tanssinlajin tai - lajeihin liittyvää kehollista artikulaatiota, motorisia taitoja ja ilmaisullisia laatuja sekä musiikin tuntemusta ja tulkintaa - käyttää mielikuvitustaan ja luovuuttaan tanssissa - harjaantuu liike- ja tanssi-improvisaatioon liittyvissä taidoissa - ymmärtää pitkäjänteisen työskentelyn merkityksen tanssitaidon kehittämisessä - avartaa tanssikäsitystään tutustumalla tanssitaiteen kulttuurisiin elementteihin ja ilmiöihin - tanssietous - ymmärtää tanssin suhdetta toisiin taiteisiin</p>
<p>Esiintyminen Esiintymistilaisuuksiin liittyvä käytännöllinen tieto ja toiminta: Lepo, Ravinto, Jännitys Oppilas opiskelee itsenäistä ja oma-aloitteista työskentelyä että harjoittelun aikana että esiintymistilanteissa. Esityskokonaisuuksien sekä ilmaisen harjoittelua.</p>	<p>-harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa ja ympäristöissä</p>	<p>-harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa - ja ympäristöissä - osaa valmistautua esiintymistilaisuuksiin - ottaa vastuun omasta osuudestaan esityskokonaisuudessa - harjaantuu kokonaisvaltaiseen ilmaisuun -saa tilaisuuksia oman taiteellisen prosessin toteuttamiseen ja esiintuomiseen</p>	<p>-harjaantuu toimimaan erilaisissa esiintymistilanteissa - ja ympäristöissä - osaa valmistautua esiintymistilaisuuksiin - ottaa vastuun omasta osuudestaan esityskokonaisuudessa - harjaantuu kokonaisvaltaiseen ilmaisuun -saa tilaisuuksia oman taiteellisen prosessin toteuttamiseen ja esiintuomiseen</p>

14.4. Aikuisten tanssin opetus

Aikuisten opetuksessa noudatetaan tanssin laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä.

Ballet Kaukametsä:

Aikuisten opinnot

18-vuotiaasta alkaen, pääaine baletti

1/75-90min viikossa

Kajaani Dance:

Aikuisten opetuksessa noudatetaan tanssin laajan oppimäärän tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Opetusta järjestettäessä otetaan kuitenkin huomioon aikuisten elämäkokemus, fyysinen kunto ja mielenkiinnon kohteet. Opetus voi painottua esimerkiksi liikkuvuuden ylläpitoon ja parantamiseen, ilmaisun ja luovuuden kehittämiseen, olemassa olevien taitojen herättämiseen ja uusien taitojen löytämiseen, virkistykseen ja rentoutumiseen sekä tutustumiseen tanssiin kulttuurimuotona.

14.5. Työtavat tanssin opetuksessa

Tanssin laajan oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppimäärän tavoitteet sekä oppilaiden tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Opetus perustuu vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen oppimiseen. Ryhmäopetus tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen ilmaisuun, kokemukselliseen

oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia yksilölliseen ja omatoimiseen työskentelyyn. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen toteutuksessa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Ballet Kaukametsä:

Opetuksessa pyritään vahvistamaan oppilaan kokemusta ja ymmärrystä tanssista fyysisen ja luovan toiminnan kautta.

Kajaani Dance:

Opetus perustuu vuorovaikutteiseen työskentelyyn ryhmässä, ja sitä kautta yhteisölliseen oppimiseen. Ryhmän tuki tanssitunnilla luo oppimisilmapiirin turvalliseksi. Ryhmäopetus tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen ilmaisuun, kokemukselliseen oppimiseen ja osaamisen osoittamiseen. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia yksilölliseen ja omatoimiseen työskentelyyn mm. omien koreografioiden ja tapahtumien järjestämisessä. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla mm. tallentein. Opetuksen toteutuksessa kiinnitetään huomiota myös sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen. Tanssin työtavat opetuksessa on esitelty tarkemmin edellisten kappaleiden taulukoissa.

14.6. Oppimisen arviointi tanssissa

Tanssin perusopinnoissa arvioinnin tarkoitus on motivoida oppilasta opetuksen aikana ja kannustaa häntä itseohjautuvuuteen, oppimaan oppimiseen, vuorovaikutukseen ja yhteistoiminnallisuuteen. Lisäksi arviointi tuottaa opettajalle tietoa siitä, miten opetusta tulisi jatkossa suunnata. Arviointi on oleellinen osa jokapäiväistä oppimisprosessia ja opettamista. Se on vuorovaikutuksellinen neuvottelutilanne, jossa tarkastellaan oppimisprosessin kulkua, siihen vaikuttavia tekijöitä ja osaamisen kehittymistä.

Perusopinnoissa oppimisen arvioinnin tarkoituksena on tukea oppilasta erityisesti vuorovaikutustaitojen sekä tanssi- ja ilmaisutaitojen kehittämisessä. Oppilaan itse- ja vertaisarviointitaitojen vahvistamisella on tässä tärkeä tehtävä.

Syventävissä opinnoissa arvioinnin tarkoituksena on tukea ja suunnata oppilaan tanssiopintoja ottaen huomioon oppilaan opinnoilleen ja lopputyölle asettamat tavoitteet. Kaikki arviointi ja palaute annetaan myönteisessä, tulevaisuuteen suuntaavassa ja opiskelua motivoivassa hengessä. Syventävien opintojen aikana ja lopputyön toteutuksessa hyödynnetään itsearviointin ja vertaisarviointin tarjoamia mahdollisuuksia.

Tanssin laajan oppimäärän arvioinnin kohteita ovat

- hyvinvointi ja kehollisuus
- vuorovaikutus ja kulttuurinen osaaminen
- taito ja taide
- esiintyminen.

Opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä arvioinnin kohteita voidaan tarkentaa paikallisesti. Koulutuksen järjestäjä kuvaa opetussuunnitelmassaan arvioinnin antamisen tavat.

Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan lopputyölleen asettamat tavoitteet.

Ballet Kaukametsä: Arvioinnin tarkoituksena on tukea tanssioppilaan kehitystä ja rohkaista häntä pitkäjänteiseen ja suunnitelmalliseen tanssiharrastukseen. Arviointi on jatkuvaa ja oppimista edistävää.

Arviointi on vuorovaikutteista, tärkeää on oppilaan itsearviointi, mutta ryhmän ja opettajan antama palaute tukevat opiskelua ja kehittävät minäkäsitystä.

Arviointi kohdistuu oppilaan toimintaan, ei hänen ominaisuuksiinsa. Oppilaan tulee saada koko opiskelunsa ajan palautetta erilaisissa opiskelutilanteissa: tunneilla sekä näytöksien ja kilpailujen yhteydessä. Myös kehitys- ja palautekeskustelut ovat tärkeä osa arviointia.

Arvioinnin kohteita ovat:

- hyvinvointi ja kehollisuus
- aktiivisuus ja ahkeruus
- läsnäolo ja keskittyminen
- oma-aloitteisuus
- lajitieto
- kyky toimia ryhmässä
- kyky vastaanottaa palautetta ja hyödyntää sitä omassa tekemisessä
- tanssitekniikka
- ilmaisu ja esiintyminen

Kajaani Dance:

Arviointi on mukana koko oppimisprosessin ajan ja se on jatkuvaa. Sen tehtävä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa, oppilaan hyvän itsetunnon/minäkuvan ja tanssivalmiuksien kehittymistä sekä oppilaan halukkuutta kehittää itseään tanssijana. Arviointimenetelminä suositaan formatiivista arviointia, vertaisarviointia ja itsearviointia. Arvioitavat tavoitteet asetetaan sanallisesti niin, että oppilas ymmärtää mitä pitää kehittää. Arvioinnin pohjana on rehellinen, realistinen ja yksilöön kohdennettu palaute.

Arvioitavana on sekä oppimisprosessi että lopputulos suhteessa prosessiin. Menetelmät on valittu siten, että ne mittaavat yhdessä oppilaan kanssa asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista. Oppilaan arviointi perustuu seuraaviin seikkoihin: oppitunnilla annettuun palautteeseen, edistymiseen tanssiopinnoissa asetettujen tavoitteiden mukaan, omien tuotosten ja työskentelyn arviointiin, itsearviointiin/oppimispäiväkirjaan, arviointitilaisuuksiin, esiintymisiin ja omiin tuotoksiin. Laajan oppimäärän syventävien opintojen lopuksi oppilas tekee päättötyön, joka arvioidaan perusopetuksen päättötodistukseen. Päättötyön arvioi vähintään kaksi tanssialan ammattilaista.

Arvioinnin tehtävä on tukea oppilaan edistymistä opinnoissa. Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan hyvän itsetunnon ja tanssivalmiuksien kehittymistä sekä oppilaan halukkuutta kehittää itseään tanssijana. Arviointi perustuu oppilaan ja opettajan väliseen arviointikeskusteluun, ja sen tulee tukea oppilaan kykyä arvioida omaa ja muiden työskentelyä.

Arviointi pohjaa pitkäaikaiseen näyttöön. Arvioitavana on sekä oppimisprosessi että lopputulos. Menetelmät on valittu siten, että ne mittaavat asetettujen tavoitteiden saavuttamista, soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista.

Oppilaan arvioinnin periaatteet ovat seuraavat:

- oppitunnilla annettu palaute
- edistyminen tanssiopinnoissa
- muiden tuotosten ja työskentelyn arviointi
- itsearviointi
- arviointitilaisuudet/näytetunnit
- esiintymiset ja omat tuotokset

Syventävien opintojen lopuksi oppilas tekee päättötyön, joka arvioidaan perusopetuksen päättötodistukseen. Päättötyön arvioi vähintään kaksi tanssialan ammattilaista.

ITSEARVIOINTI

Itsearviointi tavoitteena on kehittää oppilasta havainnoimaan sekä analysoimaan omaa kehitystään. Oppilaalle annetaan välineitä/tehtäviä, joilla oppilas voi mittaroida/reflektoida omaa kehitystään sekä teknisen osaamisen, ryhmätyön, taiteellisen kehityksen että kokonaisvaltaisen oppimisen osalta. Kehitetään oppilaan ymmärrystä omista voimavaroistaan. Jokainen asettaa omat tavoitteet. Tavoitteiden asettamista ja arviointia helpottamaan opettajat laativat tuntityöskentelyä varten kysymyksiä:

- Mikä oli tunnin alussa valitsemasi tuntitavoite, miksi valitsit sen?
- Helpottiko se tunnilla treenaamista?
- Mihin olit tyytyväinen?
- Miten suoriuduit? Millainen olo jäi?
- Muuttuiko ajatuksesi asetetusta tavoitteesta tunnin jälkeen? Saavutitko asettamasi tavoitteen?

Tanssipäiväkirja: Opettajat antavat yhden tehtävän viikossa, esim: hengitys, lihastyö, eläytyminen tms. Joka viikko oppilas kirjoittaa teemasta hetken ajan tunnin päätteeksi.

Arvioinnin kohteena on koko oppimistapahtuma eikä esimerkiksi pelkkä tuotos. Oppilaan oppimistulosten arvioinnin perustana on opiskelijan oma tavoitteiden asettelu, työskentelyprosessi sekä prosessin tuloksena syntynyt tuotos.

VERTAISARVIOINTI

Kaikkien opintokokonaisuuksien päätteeksi harjoitellaan ja totuttaudutaan käymään oman ryhmän kanssa perusteltua arviointikeskustelua.

OPETTAJAN SUORITTAMA ARVIOINTI

Opettajan antaman palautteen on perusteltua ja vuorovaikutteista opiskelijan kanssa.

15 TEATTERITAIDE

Kajaanissa ei tällä hetkellä järjestetä teatteritaiteen laajan oppimäärän mukaista opetusta.

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

TAITOTAULUT
22.5.2018

JOHDANTO

Näissä taitotauluissa on kuvailtu soittamisen eri osa-alueita ja taitojen kehittymistä opintojen edetessä tasolta toiselle, perusopinnoista (alkeet ja tasot 1-3) syventäviin opintoihin. Taitotaulu on työväline tavoitteiden konkretisoimiseksi ja oppimisen arviointiin, erityisesti oppilaan itsearviointiin. Tavoitteena on kirkastaa oppilaille ja heidän huoltajilleen soittamaan oppimisen sisältöjä. Taitotaulu ei ole itseopiskelun työväline, vaan sitä käytetään yhteistyössä oman opettajan kanssa.

Eri osa-alueet ovat soittimeen tutustuminen, soittotekniikka, musiikin hahmottaminen, luovat taidot, yhteissoitto, harjoittelu ja konserttivalmiudet.

Osoissa soittimeen tutustuminen, soittotekniikka, musiikin hahmottaminen ja harjoittelu käsitellään teknisiä valmiuksia, joita oppilaalla tulisi olla. Luovat taidot, yhteissoitto ja konserttivalmiudet kuvaavat käytännön näkökulmaa.

Taitotauluja muokataan tarvittaessa vuosittain. Taitotaulu on myös opettajan ja oppilaan työskentelyn apuväline, taitotauluun voidaan kirjata myös oppilaan omia tavoitteita. Ajantasaiset taitotaulut ovat luettavissa Kainuun musiikkiopiston verkkosivuilta.

ALTOVIULU TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten ääni syntyy
- jousen hartsaaminen
- viulunosioiden nimet
- olkatuen kiinnittäminen

Soittotekniikka

- soittoasento
- jousikäsi
- otekäsi

Musiikin hahmottaminen

- nuotinluvun alkeet
- vapaiden kielten sijainti nuottiviivastolla
- voimakkuuserot
- perustempon hallinta: pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus
- toisten soittamisen kuuleminen ja näkeminen
- opettajan mallin mukaan
- rytmin hahmottaminen taputtaen
- melodian hahmottaminen laulaen
- pienten melodiakuvioiden toistaminen

Luovat taidot

- oma mielikuvitus mukana
- sadun/tarinan pohjalta
- improvisointi kuvasta, piirustuksesta, valokuvasta

Yhteissoitto

- yhteissoittokokemuksia

Harjoittelu

- vanhemman läsnäolo, apu ja osallistuminen
- suotuisat harjoitteluolosuhteet kotona
- säännöllisyys
- pieniä harjoittelutuokioita useasti
- tavoitteellisuus
- yhteissoittokokemuksia

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- ryhmätunnit

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten ääni syntyy
- jousen hartsaaminen
- alttoviulun osien nimet
- olkatuen kiinnittäminen

Soittotekniikka

- kaunis ääni
- sävelkorkeuden hahmottaminen
- sävelpuhtaus vakiintunut I asemassa soittaessa
- soittoasennot: vasen käsi, oikea käsi, seisoma-asento, keho on soitossa mukana
- oppilas osaa erilaisia sormiryhmittelyjä
- oppilas hahmottaa jousen koko mitan: osaa soittaa kannassa, kärjessä, keskijousella ja koko jousella
- oppilas osaa soittaa legato-kaaria
- oppilas osaa soittaa portato
- oppilas osaa detachén alkeet

Musiikin hahmottaminen

- oppilas osaa lukea nuotit I asemassa
- oppilas ymmärtää fraasin käsitteen eli hahmottaa yksinkertaisten sävellysten muotoa
- oppilas ymmärtää ja osaa toteuttaa nuotissa olevat esitysmerkinnät

Luovat taidot

- oppilas kehittää luovia valmiuksiaan: oppilaalla on intoa tehdä omia sävellyksiä ja improvisoida 1-5 äänellä
- opettajan mallista soittaminen

Yhteissoitto

- ryhmätunnit
- orkesteritunnit

Harjoittelu

- vanhempien kannustus ja tuki
- keskittyminen
- toistojen välttämättömyys
- kuuntelu
- säännöllisyys,
- järjestelmällisyys
- innostuminen, halu oppia uutta

Konserttivalmiudet

- oppilas kehittää kuuntelemisen taitoaan: oppilas osaa sopeuttaa soittoaan soittaessaan toisten kanssa yhdessä
- harjoittelee esiintymistä säännöllisesti yhdessä muiden kanssa

TASO 2

Soittotekniikka

- oppilas osaa soittaa II ja III asemassa
- oppilas tutustuu IV asemaan
- oppilas osaa asemanvaihdot I:n, II:n ja III:n aseman välillä
- sävelpuhtaus I - IV asemissa vakiintunut
- vibraton alkeet: tasainen, laaja liike
- oppilas osaa kielellä pysyvät jousilajit
- detaché nopeutuu
- oppilas opettelee martelé -jousilajin
- oppilas osaa tuottaa jousella moni-ilmeisen äänen
- oppilas osaa tuottaa jousella erilaisia sävyjä
- oppilas osaa soittaa sävykkään pizzicaton

Musiikin hahmottaminen

- oppilas osaa lukea nuotit II ja III asemassa
- oppilas tuntee IV aseman ja ½ -aseman
- oppilas ymmärtää ja osaa toteuttaa nuotissa olevat esitysmerkinnät
- oppilas osaa saada esiin musiikin luonteen erilaisissa kappaleissa
- oppilas hallitsee myös pitkäköjiä kappaleita

Luovat taidot

- oppilas kehittää luovia valmiuksiaan: oppilaalla on intoa tehdä omia sävellyksiä ja improvisoida

Yhteissoitto

- oppilas kehittää kuuntelemisen taitoaan: oppilas osaa sopeuttaa soittoaan soittaessaan toisten kanssa yhdessä

Harjoittelu

- innostuminen, halu oppia uutta
- harjoitellaan virittämistä
- keskittyminen
- kuuntelu
- säännöllisyys, järjestelmällisyys
- omaehtoisuus, itsenäisyys harjoittelussa

Konserttivalmiudet

- nauttii esiintymisestä yksin ja yhdessä muiden kanssa
- osallistuu kuulijana konsertteihin

TASO 3

Soittotekniikka

- oppilas osaa soittaa V ja VI asemassa
- sävelpuhtaus on vakiintunut V ja VI asemassa
- oppilas osaa soittaa kaksoisääniä I asemassa
- oppilas osaa soittaa erilaisia huiluääniä
- oppilas opettelee uusia jousilajeja: staccato, sautillé, spiccato
- oppilas osaa soittaa akordeja
- oppilas osaa tuottaa terveen äänen laajalla dynaamisella asteikolla
- oppilas osaa soittaa vibratoon erilaisia sävyjä, vibrato monipuolistuu

Musiikin hahmottaminen

- oppilas osaa lukea nuotteja g-avaimella
- oppilas ymmärtää ja osaa toteuttaa nuotissa olevat esitysmerkinnät
- oppilas osaa ilmaista tunnelmaltaan ja tyyliltään erilaisten kappaleiden luonteen
- oppilas osaa hahmottaa musiikin muotoa dynamiikan, agogiikan ja sävyjen avulla
- oppilaalla on oma näkemys soittamastaan musiikista
- oppilas hallitsee isoja kokonaisuuksia

- oppilaalla on kyky soittaen hahmottaa laajamuotoisia teoksia

Luovat taidot

- oppilas kehittää luovia valmiuksiaan: oppilaalla on intoa tehdä omia sävellyksiä ja improvisoida

Yhteissoitto

- oppilas kehittää kuuntelemisen taitoaan: oppilas osaa vaihdella rooliaan kokoonpanossa musiikin luonteen mukaan
- viikoittainen orkesteriharjoituksissa käynti
- sujuva yhteissoitto vakiintunut

Harjoittelu

- oppilas kykenee itsenäiseen harjoitteluun
- oppilas osaa suunnitella harjoittelua opettajan tuella

Konserttivalmiudet

- oman äänen löytyminen ja rohkeus
- eläytyminen, hetkessä eläminen
- esiintymisjännityksen hallinta
- oman soittotyylin kehittäminen
- osallistuminen konsertteihin kuulijana

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- oppilas osaa soittaa kaksoisääniä asemissa
- oppilas hallitsee asemasoiton ja asemanvaihdot sujuvasti
- oppilas hallitsee kappaleidensa kielenvaihdot sujuvasti
- oppilas kehittää jousilajien hallintaa eri tempoissa ja sävyin
- oppilas osaa ricochét-jousilajin
- oppilas osaa itsenäisesti soveltaa perustasolla oppimiaan taitoja
- oppilaan soitossa on virtuoosisuutta

Musiikin hahmottaminen

- oppilaalla on oma näkemys soitettavasta musiikista ja hänellä on taitoa ilmaista näkemyksensä
- oppilas perehtyy aikamme musiikin sävelkieleen ja notaatioon

Luovat taidot

- oppilas kehittää luovia valmiuksiaan: oppilaalla on intoa tehdä omia sävellyksiä ja improvisoida
- tutustuminen eri tyylilajeihin improvisoinnin avulla
- säestäminen reaalisointujen pohjalta

Yhteissoitto

- oppilas kehittää kuuntelemisen taitoaan: oppilas osaa vaihdella rooliaan kokoonpanossa musiikin luonteen mukaan
- olennaisena osana omaa soittamista

Harjoittelu

- innostuminen, halu oppia uutta
- oppilas kykenee itsenäiseen harjoitteluun
- oppilas osaa suunnitella harjoittelua opettajan tuella
- oppilas osaa analysoida omaa harjoitteluaan

Konserttivalmiudet

- perusteellinen kokemus orkesterisoitosta

HARMONIKKA TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen ulkoinen rakenne
- soittimen käsittely
- soittimen säilytys

Soittotekniikka

- tuolin korkeus
- soittoasento
- käsien elastisuus
- sorminumerot
- oikean ja vasemman käden eriytyminen
- palkeen käyttö

Musiikin hahmottaminen

- kantasävelten nimet ja
- paikat G-avaimella
- perussykkeen löytäminen ja taputtaminen
- perustempon hallinta omassa soitossa
- rytmin hahmottaminen taputtaen, tititoiden ja soittaen sekä kuulonvaraisesti että nuottikuvasta
- melodian hahmottaminen laulaen esimerkin mukaan
- yksinkertainen perusdynamiikka

Luovat taidot

- erilaisten kosketustapojen matkiminen
- eri soittotapojen yhdisteleminen
- vuoropuhelua soittimella improvisoiden
- kuvasta/piirustuksesta tai sadun/tarinan pohjalta vapaasti improvisoiden
- musiikillisen ilmaisun perusteet

Yhteissoitto

- yhdessä soittoa toisten oppilaiden tai oman opettajan kanssa
- toisten soittajien huomioiminen ja ryhmässä toimiminen
- toisten kuunteleminen soiton aikana

Harjoittelu

- vanhemman tuki ja kannustus
- suotuisat harjoitteluolosuhteet
- harjoittelun säännöllisyys
- tavoitteellisuus

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen
- musiikin jakaminen toisille
- esiintymiseen valmistautuminen
- esiintymisjännityksen käsittely: havainnointi, luonnollinen osa esiintymistä, rauhoittuminen ennen esitystä

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- rekistereiden käyttö
- soittimen puhdistus

Soittotekniikka

- soittoasento
- sormien asento, käden muoto
- käsivarren ja ranteen asento ja käyttö
- käsillä eri artikulaatiot yhtä aikaa
- soittimen asento
- vaihtobasso
- palkeen käännökset ja niiden merkintä
- paljekäännösten suunnittelu yhdessä

Musiikin hahmottaminen

- sävelten oktaavialat ja nimet
- nuottien ja taukojen aika-arvot
- voimakkuuserot
- käsitteitä tarpeen mukaisesti
- duuri- ja molliasteikon käsite ja soitto
- duuri- ja mollisoinnun käsite ja soitto
- reaalisointumerkin käsite, merkitseminen duurissa
- peruskolmisoinnut C-duurissa, pääsointutehot
- oman kappaleen nuotintaminen
- rytmin hahmottaminen taputtaen
- melodian hahmottaminen laulaen ja siirtäminen soittoon
- perustempon hallinta omassa soitossa
- soiton jäsentäminen, hengitys
- kappaleen luonteen ja tunnelman löytäminen ja ilmaisu

Luovat taidot

- omien kappaleiden keksiminen
- vapaata improvisointia
- improvisointia duuriasteikon 5 ensimmäisellä sävelellä
- improvisointia pentatonisella asteikolla

Yhteissoitto

- yhdessä soittoa toisten oppilaiden tai oman opettajan kanssa
- toisten soittajien huomioiminen ja ryhmässä toimiminen
- toisten kuunteleminen soiton aikana
- moniäänisyys

Harjoittelu

- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- tavoitteellinen, päämäärään tähtäävä harjoittelu
- harjoittelun säännöllisyys
- toistojen välttämättömyys
- opittujen asioiden kertaaminen
- vanhemman tuki ja kannustus

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen
- musiikin jakaminen toisille
- soittamisen ilon kokeminen
- pettymysten sietäminen
- toisten kannustaminen
- esiintymiseen valmistautuminen
- esiintymisjännityksen käsittely: hyväksyminen ja sietäminen, puhuminen

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- soittimen sisäinen rakenne ja toimintamekanismi

Soittotekniikka

- liikkeiden koordinoinnin kehittäminen koko näppäimistön alueella
- hyvän soittoasennon vakiintuminen
- rentous
- venyttely
- repetitio, yhden sävelen toisto eri sormilla
- sormien itsenäisyys
- korukuviot
- nopeus
- vibraton tuottaminen eri tavoin
- pariäänet
- vaihtobasso
- paljeartikulaatiot
- paljekäännöstekniikka
- palkeen elastisuus

Musiikin hahmottaminen

- transponoinnin alkeet
- oktaavialet
- yleisimmät käsitteet ja musiikkisanastot
- yleisimpien vivahde- (nyanssi), aksentti-, ja tempomerkintöjen tunnistaminen
- jäsenitys: kaaret ja artikulaatiot
- oktaavin siirtomerkit
- tutustuminen yleisimpiin reaalisointumerkkeihin
- pääsointutehoilla liikkuvan, helpon melodian ja bassojen soiton kuulonvarainen opettelu
- kokonaisuuden hahmottaminen rakenteen mukaisesti
- hienovaraiset voimakkuuserot

Luovat taidot

- improvisointia pentatonisella asteikolla ja duurisävellajissa
- vapaata säestystä reaalisointumerkeistä peruskompeissa kadenssisoinnuilla ja perusmuotoisilla kolmisoinnuilla
- pääsointutehoilla liikkuvassa kappaleessa
- vapaata säestystä basson pitäessä peruskomppia, diskantilla luovasti kokeillen
- ilmaisullinen muuntelu (agogiikka)

Yhteissoitto

- moniäänisyys
- balanssi
- solistin kuuntelu ja seuraaminen
- peruspulssissa pysyminen

Harjoittelu

- alkulämmittely
- oma-aloitteisuus
- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti haastavimpiin paikkoihin
- harjoittelutapojen variointi

Konserttivalmiudet

- tempoon sopeutuminen
- säestäjän ja solistin rooliin mukautuminen
- virheiden ohittaminen, tarvittaessa mukautuminen
- yleisön huomioiminen
- esiintymisjännityksen käsittely: keinoja hallita, rentoutus

TASO 3

Soittotekniikka

- oman kehon asentojen tiedostaminen
- oppiminen videotallenteista
- harjoittelutauot, harjoittelun jaksottaminen
- soittoprosessin energiankäytön ekonomisuus
- kehon huolto
- melodian muotoilu palkeella
- paljetremolo
- sormien mykät vaihdot
- moniäänisyys
- harmonia
- paljekäännösten suunnittelu opettajan avustuksella

Musiikin hahmottaminen

- partituuriin tutustuminen
- reaalisointumerkit septimisointuihin asti
- prima vista
- moniäänisyys
- rakenteen hahmottaminen ja esiintuominen
- kokonaisuus, huippukohdat
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- tutustuminen eri tyylilajeihin, tyylinmukaisuus

Luovat taidot

- kappaleen opettelu kuulonvaraisesti
- improvisointi duuri- ja mollisävellajissa pääsointutehoja seuraten
- vapaata säestystä erityyillisillä kompeilla kappaleen luonne huomioiden

Yhteissoitto

- moniäänisyys
- kokonaisuuden kuuntelu
- sopeutumiskyky

Harjoittelu

- sormiharjoitukset
- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti vaikeisiin paikkoihin
- suurien kokonaisuuksien jakaminen välitavoitteisiin
- mielikuvaharjoittelu
- oman harjoittelun suunnittelu, harjoittelupäiväkirja
- oman soiton nauhoittaminen

Konserttivalmiudet

- eläytyminen, hetkessä eläminen
- kehon kieli
- akustisten erojen huomioon ottaminen
- esiintymisjännityksen käsittely: oman kehon hallinta, hengitys

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- omiin soittoasentoihin liittyvien ongelmien tiedostaminen
- kehon huolto, luonnollisen ja rennon soittotavan edelleen kehittäminen
- soinnin rakentaminen
- polyrytmiikka
- sormitusten suunnittelu ja valinta eri mahdollisuuksista
- fraseerauksen, artikulaation ja koordinaation edelleen kehittäminen
- paljekäännösten itsenäinen suunnittelu

Musiikin hahmottaminen

- kolmelle viivastolle sävelletyt kappaleet
- vaihtuvat tahtilajit
- prima vista
- nelisoinnut ja niiden merkitsemistavat reaalisointumerkein
- kappaleen soinnutus
- bassoäänten kuunteleminen
- sointukulkujen hahmottaminen
- äänitteiden vertaileva kuuntelu
- kunkin aikakauden tyylin sisäistäminen ja tulkinta
- rakenteen sisäistäminen ja esiintuominen

Luovat taidot

- melodian ja tunnelman muuntelu
- vapaata säestystä korvakuulolta improvisoiden
- perusopintojen taitoja syventäminen
- musiikin hengittäminen
- oman persoonan esille tuominen, oma soittotyyli

Yhteissoitto

- soittamista yhdessä toisen harmonikan ja muiden soitinten kanssa
- sekä solistin että säestäjän roolissa toimiminen
- itsenäinen harjoittelu ryhmänä ja vastuun ottaminen

Harjoittelu

- suurten kokonaisuuksien hallinta
- kehittämistä vaativien asioiden tunnistaminen omasta soitosta
- harjoitusmenetelmien edelleen kehittäminen
- omaehtoisuus
- omien harjoitusten kehittäminen haasteellisiin kohtiin

Konserttivalmiudet

- tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valinta
- pitkän ohjelman hallinta
- keskittymisen ylläpitäminen ja tunteiden hallinta
- esiintymisjännityksen käsittely: keinot konserttitilanteessa, musiikin mukana hengittäminen, rutinoituminen

HUILU TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- Soittimen rakenne ja osat
- Miten ääni syntyy
- Soittimen huoltaminen

Soittotekniikka

- Puhallus- ja hengitystekniikka
- Sormitekniikka
- lämmittely
- Artikulaatio
- Ansatsi
- Soittoasento ja ergonomian perusteet

Musiikin hahmottaminen

- Nuotinluku
- Sävelkorkeuden hahmottaminen
- Rytmien hahmottaminen
- Sykkeen hallinta
- Sävelpuhtaus
- Musiikin luonteen ilmentäminen

Yhteissoitto

- Kaikilla tasoilla kamarimusiikki tai orkesterisoitto

Harjoittelu

- Säännöllisyys
- Harjoittelurutiineista keskusteleminen opettajan ja vanhempien kanssa
- Sopiva harjoitteluympäristö
- Useita pieniä harjoittelurupeamia
- Vanhempien läsnäolo ja tuki
- Tavoitteellisuus

Luovat taidot

- Soittaminen opettajan mallin mukaan
- Pienen melodia-aiheiden toistaminen
- Improvisaatio muutaman sävelen avulla

Konserttivalmiudet

- Musiikin jakaminen toisille

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- Syvempi tutustuminen äänen syntyyn
- Soittimen rakenne ja osat
- Huolehtii oman soittimensa päivittäisestä huollosta

Soittotekniikka

- Ergonomia: osaa kannatella huilua oikein
- Pystyy soittamaan lyhyen kappaleen niin, että soittoasento pysyy kappaleen ajan hyvänä
- Pystyy soittamaan selkeällä äänellä
- Ääni vakiintunut, että mahdollista virittää ja viritystaso ei olennaisesti muutu lyhyen kappaleen aikana
- Pystyy soittamaan lyhyitä säkeitä hallitulla yhtenäisellä ilmavirralla (samalla puhalluksella)
- Osaa huilun perussormitukset d1-g3
- Pystyy soittamaan sujuvasti d1-d3 alueella pieniä kappaleita
- Osaa soittaa legatossa, non legatossa ja staccatossa

Musiikin hahmottaminen

- Hallitsee nuottien lukemisen sujuvasti g1-h2
- Osaa lukea nuotteja d1-d3 alueella
- Hahmottaa opeteltavia asioita kuuntelemalla soittoansa
- Pitää tempon ja hahmottaa kappaleen pulssin
- Hallitsee perusrytmikuviot
- Äänen voimakkuuden hallinta
- Pystyy soittamaan pieniä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- Hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- Hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- Osaa soittaa ulkoa
- Asteikot kahteen ylennys- ja alennusmerkkiin asti
- Prima vista

Luovat taidot

- Improvisointi: sävelillä leikittely 1-5 äänellä, mielikuvien ja tarinoiden avulla huilun äänimaailmaan tutustumista

Yhteissoitto

- Osaa soittaa pieniä yhteissoittokappaleita
- Yhteissoitto säestäjän kanssa
- Opetellaan kuuntelemaan sävelpuhtautta muiden kanssa

Harjoittelu

- Säännöllisyys ja tarkoituksenmukaisuus
- Osaa harjoitella soittotehtävät huolellisesti sekä rytmin että sävelten osalta
- Opettelee soittamaan vaikeita kohtia erikseen

Konserttivalmiudet

- Harjoitellaan esiintymistilanteita yhdessä tai yksin esiintyen
- Opetellaan soiton hallitsemista jännittävässä tilanteessa
- Valitsee opettajansa kanssa esitettävät kappaleet
- Harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- Osaa huomioida yleisön esiintymistilanteessa

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- Huolehtii oman soittimensa päivittäisestä huollosta

Soittotekniikka

- Ergonomia: soittaa hyvässä soittoasennossa
- Pystyy soittamaan kappaleen niin, että soittoasento pysyy kappaleen ajan hyvänä
- Pystyy soittamaan selkeällä äänellä ja pyrkii löytämään erilaisia vivahteita äänestä
- Huulien asento on vakiintuneempi ja tunne omien huulien asennosta on vahvistunut
- Osaa virittäessä soittaa reippaan ja selkeän äänen
- Pystyy säilyttämään saman viritystason kappaleen aikana
- Pystyy soittamaan säkeen hallitulla yhtenäisellä ilmavirralla
- Osaa huilun perussormitukset sujuvasti d1-g3
- Osaa perussormitukset c1-h3
- Pystyy soittamaan sujuvasti kappaleita d1-d3 alueelta
- Osaa soittaa erilaisilla artikulaatiotavoilla

Musiikin hahmottaminen

- Hallitsee nuottien lukemisen sujuvasti c1-g3
- Osaa lukea nuotteja c1-h3 alueella
- Hahmottaa kuulemalla soittoansa ja osaa arvioida sitä
- Pitää tempon ja hahmottaa kappaleen pulssin
- Hallitsee erilaisia rytmikuvioita ja tahtilajeja
- Osaa soittaa eri voimakkuuksilla
- Pystyy soittamaan erityyppisiä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- Hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- Hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat

- Osaa soittaa ulkoa
- Tunnistaa kappaleiden ominaisuuksia kuten esimerkiksi barokki tai moderni
- Asteikot neljään ylennykseen ja alennukseen asti
- Prima vista
- Suunnittelee ohjelmistoansa opettajan kanssa
- Käsitys itselle tärkeistä kappaleista muotoutuu

Luovat taidot

- Improvisointi: korvakuulolta soittaen pienten sointujaksojen päälle melodioita

Yhteissoitto

- Yhteissoitto säestäjän kanssa: oppii kuuntelemaan paremmin pianosäestystä
- Osaa soittaa kappaleita pienyhtyeissä sekä orkesterissa
- Osaa kuunnella sävelpuhtautta
- Yhteisen sykkeen löytyminen
- Osaa lopettaa ja aloittaa samaan aikaan muiden kanssa

Harjoittelu

- Osaa soittaa metronomin kanssa
- Osaa harjoitella soittotehtävät huolellisesti sekä rytmin että sävelpuhtauden osalta
- Harjoittelu on tarkoituksenmukaista ja säännöllistä
- Osaa harjoitella vaikeat kohdat erikseen

Konserttivalmiudet

- Osaa huomioida yleisön esiintymistilanteessa
- Osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan
- Oppii erilaisia keinoja mahdollisen esiintymisjännityksen hallitsemiseksi
- Harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- Jaksaa hioa yksityiskohtia ja esittää kappaleen uudestaan

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- Huolehtii oman soittimensa päivittäisestä huollosta

Soittotekniikka

- Soittoasento ergonomisesti hyvä
- Osaa korjata soittoasentoaan ja välttää jännityksiä hartiasseudulla sekä käsissä
- Hyvä seisoma- ja istuma-asento
- Osaa käyttää huulien asentoa eri tavoin soitossa ja hienosäätämään viritystä tilanteen mukaan
- Osaa virittää itse
- Osaa kuunnella sävelpuhtautta soiton aikana ja korjata sitä
- Hengitystekniikka tukee fraseerausta
- Osaa huilun perussormitukset c1-c4
- Osaa perusartikulaatiot ja kaksoiskielityksen alkeet

Musiikin hahmottaminen

- Nuottien lukeminen c1-h3 sujuvaa
- Osaa kuunnella omaa soittoansa
- Hallitsee ja muistaa tempomuutokset
- Hahmottaa erilaiset pulssit, esimerkiksi nopeat kuviot voivat olla hitaassa tempossa rauhallisia
- Osaa soittaa erilaisilla voimakkuuksilla ja pyrkiä pitämään intonaatio tasaisena
- Osaa soittaa laajamuotoisempia teoksia ja eri tyylikausien teoksia
- Kappaleen muodon hahmottaminen ja huomioon ottaminen tulkinnassa
- Osaa soittaa ulkoa osan ohjelmistostaan
- Laajempi tutustuminen erityyliisiin ja eri aikakausien sävellyksiin
- Suunnittelee opettajan kanssa opinnot ja ohjelmiston
- Osaa soittaa kaikki asteikot ja lisäksi kromaattisen asteikon
- Prima vista

Luovat taidot

- Musisoi korvakuulolta lyhyen sointujakson päälle ja/tai opettelee pienten laulujen variointia

Yhteissoitto

- Yhteissoitto erilaisissa pienryhmissä ja/tai orkesterissa
- Osaa ottaa huomioon entistä paremmin muut soittajat, kuunnellen ja reagoiden
- Yhteissoitossa osaa toimia eri rooleissa (johtava, säestävä) ja erilaisissa kokoonpanoissa
- Yhteissoitto säestäjän kanssa

Harjoittelu

- Säännöllisyys
- Osaa harjoitella metronomin kanssa
- Osaa tauottaa harjoitteluaan
- Osaa harjoitella vaikeita kohtia erikseen ja kohdistaa harjoittelua eri osa-alueisiin (sormet, hengitys, äänenmuodostus, kieli)

Konserttivalmiudet

- Osaa huomioida yleisön esiintymistilanteissa
- Osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan itselleen luontevalla tavalla
- Osaa työskennellä pitkäjänteisesti valmisteilla olevan ohjelmiston parissa
- Tutustuu syvemmin mahdollisen esiintymisjännityksen tuomiin tuntemuksiin esitystilanteessa ja opettajan kanssa etsii henkilökohtaisesti sopivia keinoja tilanteen hallitsemiseksi

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- Syvennyttään hyvän ergonomian lähtökohtiin ja tarkastellaan soittoasentoa säännöllisesti
- Tarvittaessa ohjataan oppilas esim. Pilatestunneille
- Suositellaan säännöllistä kuntoilua ja soittamista tukevan lihaskunnan huoltoa
- Sormitekniikan kehittäminen sujuvaksi ja vaivattomaksi
- Puhallustekniikan laajojen intervallien hallinta sekä staccatto- että legato-soitossa
- Vibraton alkeet
- Artikulaation monipuolinen hallinta: suora- kaksoiskieli sekä näiden erilaiset yhdistelmät rytmikuvioissa (duoli, trioli, kvartoli ym.)

Musiikin hahmottaminen

- Nuotinluku hallitaan koko alueelta c1-c4 (-d4)
- Pulssin hallinta myös prima vista-soitossa
- Laajamuotoisten kappaleiden valmistaminen
- Eri tyylikausien syvempi tunteminen
- Ulkoa soittaminen
- Omien ohjelmien suunnittelu

Luovat taidot

- Oppilaan kiinnostuksen mukaan

Yhteissoitto

- Kamarimusiikki olennaisena osana ohjelmistoa
- Sujuva musiikillinen kommunikointi muiden soittajien kanssa

Harjoittelu

- Osaa suunnitella harjoitteluaikeita
- Osaa harjoitella järkevästi ja hyödyllisesti
- Osaa käyttää erilaisia harjoittelutapoja
- Osaa itsenäisesti kohdentaa harjoittelua eri osa-alueisiin (kieli, sormet, hengitys, äänenmuodostus)

Konserttivalmiudet

- Oman persoonallisuuden välittyminen esityksissä ja eläytyminen musiikkiin
- Hyvin valmistetut esitykset
- Käy kuuntelemassa konsertteja
- Tiedostaa oman kehon ja mielen reaktiot esitystilanteissa ja osaa käyttää erilaisia keinoja mahdollisen esiintymisjännityksen hallitsemiseksi

KANTELE TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen oikea säilytys ja kuljetus
- kanteleen osien nimet
- kielten nimeäminen

Soittotekniikka

- oikean korkuinen tuoli
- luonteva soittoasento
- rentouden etsiminen
- lautasammutus
- oikean ja vasemman käden eriytyminen (käsillä erilaiset soittotehtävät)
- sorminumerot

Musiikin hahmottaminen

- opettajan mallin mukaan:
- rytmin hahmottaminen taputtaen
- melodian hahmottaminen laulaen
- pienten melodiakuvioiden toistaminen soittaen
- erilaisten kosketustapojen matkiminen (klusterit, glissandot jne.)
- nuotinluvun alkeet, g- ja f-nuottiavaimet
- kertausmerkit, ykkösmaali ja kakkosmaali, da Capo
- kanteleen sävelet nuottiviivastolla (vähintään yksi oktaavi)
- yksinkertainen perusdynamiikka
- musiikillisen ilmaisun perusteita: mm. kappaleen soittaminen erilaisilla tunteilla
- perussykkeen hallinta

Luovat taidot

- oma mielikuvitus mukana
- sadun / tarinan pohjalta
- improvisointi kuvasta, piirustuksesta tai valokuvasta
- vapaa säestys: sointuasteet I ja V

Yhteissoitto

- yhteismusisointiin osallistuminen

Harjoittelu

- vanhemman läsnäolo, apu ja osallistuminen
- suotuisat harjoitteluolosuhteet kotona
- säännöllisyys
- pieniä harjoittelutuokioita usein
- tavoitteellisuus

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, alku- ja loppukumarrukset
- toisten soittamisen kuuleminen ja näkeminen

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- viputekniikkaan tutustuminen
- koneistokanteleen toimintaperiaate
- kielten ja soittimen puhdistaminen

Soittotekniikka

- luonteva soittoasento
- rennot ja pyöreät sormet
- joustavat, soittoa myötäilevät käsivarret ja ranteet
- hyvä perussointi
- "napsuote", kolmisoinnut
- sormisammutus molemmilla käsillä
- käsivarsisammutus
- melodia vasemmalla kädellä
- mattaääni
- huiluäänien alkeet (kahden käden tekniikka)

Musiikin hahmottaminen

- kanteleen oktaavialat
- nuottiarvot, tauot
- perustahtilajit, tasa- ja kolmijakoisuus
- helpot rytmikuviot
- prima vista
- äänen voimakkuuserot
- ritardando ja accelerando
- artikulaation alkeet (legato ja staccato)
- soiton jäsentäminen (fraseeraus)

Luovat taidot

- sointuasteet: I, IV ja V
- tasa- ja kolmijakoinen
- opettajan mallista soittaminen
- omien melodioiden keksiminen
- ulkoa soittaminen
- improvisoiminen 1-5 äänellä
- improvisoiminen annetulla rytmillä
- säestäminen ilman melodian soittamista (vasen käsi soittaa perusäänen ja oikea käsi soinnun)

Yhteissoitto

- yhteismusisointiin osallistuminen

Harjoittelu

- vanhempien kannustus ja tuki
- säännöllisyys
- mielummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- toistojen välttämättömyys
- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- tavoitteet ja päämäärä mielessä harjoittelu

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, alku- ja loppukumarrukset
- musiikin jakaminen toisille
- asenne: soittamisen ilo, pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen
- palautteen vastaanottaminen, itsearviointi
- kappaleen luonteen ja tunnelman ilmaiseminen

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- virittäminen viritysmittarilla

Soittotekniikka

- hyvä soittoasento vakiintunut
- kokonaisvaltainen rentous
- venyttely
- sujuva käsivarsisammutus
- arpeggio molemmilla käsillä
- vipukääntöjä kappaleen aikana
- efektiäänä, uuden musiikin soittotapoja
- pariäänien soittaminen ja niihin liittyvät sormisammutukset: terssit, sekstit

Musiikin hahmottaminen

- tahtilajit
- yleisimpien esitysohjeiden tunnistaminen (mm. nyanssi-, aksentti- ja tempomerkinnyt)
- rytmikuvioiden laajentaminen
- prima vista
- hienovaraiset voimakkuuserot
- erilaiset kosketustavat
- eri aikakausien tyylien alkeet
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- fraseeraus
- artikulaatio: legato, staccato ja portato
- kappaleen rakenteen hahmottaminen

Luovat taidot

- helppojen laulujen soittaminen ja säestäminen korvakuulolta
- melodisen ja rytmisen muuntelun alkeita
- improvisoiminen asteikon pohjalta (esim. pentatoninen)
- duurit ja harmoniset mollit: säestäminen eri sävellajeissa ja erilaisin rytmein
- peruskomppeja (esim. humppa, valssi, balladi)
- vaihtobasso (basson sävelen vaihtaminen perussävelen ja kvintin välillä)

Yhteissoitto

- tempoon sopeutuminen
- säestys / soolo
- virheiden ohittaminen, tarvittaessa mukautuminen

Harjoittelu

- oma-aloitteisuus harjoittelussa
- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti haastavimpiin paikkoihin
- soiton äänittäminen / kuvaaminen ja analysointi

Konserttivalmiudet

- oppilas osallistuu konsertteihin myös kuulijana
- säännölliset esiintymiset oppilaalle sopivissa tilanteissa ovat osa soittoharrastusta

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- kielen vaihtaminen

Soittotekniikka

- soittoasennon säännöllinen tarkkailu ja korjaus
- koko kehon mukaan ottaminen soittaessa
- kehon huolto (venytykset, lämmittely)
- nopeuden ja näppäryyden kehittäminen
- kämmensammutus ym. osasammutukset
- vipukäännökset molemmilla käsillä ja useita vipuja samanaikaisesti
- vipupaikkojen suunnittelemisen itsenäisesti
- huiluäänet (yhden käden tekniikka)
- korukuviot (trillit, etuheleet, tremolo)
- efektiääniä, uuden musiikin soittotapoja
- pariäänien soittaminen ja niihin liittyvät sormisammutukset: oktaavit

Musiikin hahmottaminen

- vaihtuvat tahtilajit
- esitysmerkkien hallinta
- prima vista
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- kappaleen rakenteen hahmottaminen
- eri aikakausien tyylien mukainen soittaminen

Luovat taidot

- helpon kappaleen opetteleminen kuulonvaraisesti (esim. tallenteesta)
- stemman säveltäminen
- oman sovituksen tekeminen
- improvisoiminen asteikon pohjalta
- erilaisia komppeja

Yhteissoitto

- sujuva yhteissoitto vakiintunut
- muiden soittoon hetkessä / spontaanisti reagoiminen
-

Harjoittelu

- harjoittelutapojen variointi (nopeasti, hitaasti, silmät kiinni jne.)
- suurien kokonaisuuksien jakaminen välitavoitteisiin
- mielikuvaharjoittelu
- oman harjoittelun suunnittelu
- soiton äänittäminen / kuvaaminen ja analysointi

Konserttivalmiudet

- eläytyminen, hetkessä eläminen
- kehon kieli
- esiintymisjännityksen hallinta
- musiikillisten näköalojen laajentaminen: aktiivinen konserteissa käyminen ja äänitteiden kuuntelu

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittimeen tutustuminen

- kanteleen historiaan tutustuminen
- erilaisiin kantelemalleihin ja soittotyyleihin tutustuminen, kantelemusiikin monimuotoisuuden ymmärtäminen
- kanteleen koneiston jousien säätäminen
- kanteleen äänentoisto

Soittotekniikka

- oikea ja luonnollinen soittoasento
- omaan soittoasentoon liittyvien ongelmien tiedostaminen
- kehon huolto
- soinnin laatu ja erilaiset sävyt
- sormijärjestyksen suunnittelu ja valinta
- muiden instrumenttien ohjelmiston soveltaminen kanteleelle (esim. piano- ja harppumusiikki, vanha musiikki)
- enharmonian mahdollisuuksiin tutustuminen

Musiikin hahmottaminen

- polyrytmiikka
- uuden musiikin esityskäytännöt ja esitysmerkinnät
- omaehtoinen tutustuminen eri tyylilajeihin (itseohjautuvan musiikin opiskelun aloittaminen)
- sujuva prima vista

Luovat taidot

- melodian improvisointi erilaisiin sointupohjiin
- nelisoinnut ja niiden merkintätavat
- sointujen käännöksiä ja erilaisia hajotustapoja

Yhteissoitto

- yhteismusisointi ohjelmiston olennaisena osana

Harjoittelu

- omien harjoitusten kehittäminen haasteellisiin kohtiin
- eri tilanteisiin soveltuvat harjoittelumenetelmät
- kehittämistä vaativien asioiden tunnistaminen omasta soitosta
- äänittäminen / kuvaaminen harjoittelun apuna
- harjoitusesiintymiset (suurten kokonaisuuksien hallinta)

Konserttivalmiudet

- tunnelma
- persoonallinen ote
- musiikin hengittäminen
- artikulaation ja rakenteen ilmentäminen
- tempon ja pulssin muutokset
- eri aikakausien tyylien ymmärtäminen
- pitkän ohjelman hallinta
- tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valinta
- keskittymisen ylläpitäminen
- tunteiden hallinta
- itsearviointi
- musiikillisten näköalojen laajentaminen: aktiivinen konserteissa käyminen ja äänitteiden kuuntelu

KITARA TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- Soittimen rakenne
- Soittimesta huolehtiminen
- Virittäminen

Soittotekniikka

- Soittoasento: istuen, seisten
- Otelautakäsi, plektrakäsi
- Plektran käyttö: alaspäin, ylöspäin, vuoroisku

Musiikin hahmottaminen

- Nuottien harjoittelu: G -avain, 1. asema
- Avosoinnut

Harjoittelu

- Tavoitteet
- Säännöllisyys
- Kertaus
- Mielekkyyttä

Yhteissoitto

- yhteissoittokokemuksia

Konserttivalmiudet

- Tempon hallinta
- Helppoja säestyksiä perussoinnuilla
- Musiikin kuuntelu

TASO 1

Instrumentin hallinta

- Soittimen rakenne
- Soittimesta huolehtiminen
- Kielten vaihto
- Virittäminen (eri tavat)
- Soittoasento: istuen, seisten, otelautakäsi, plektrakäsi
- Vahvistimen säädöt
- Kitaran säädöt

Soittotekniikka

- Plektran käyttö: alaspäin, ylöspäin, vuoroiskuina
- Demppaus ja äänten sammutus
- Rytmin käsittely plektratekniikassa
- Otelautakäden sormien harjoitukset

Musiikin hahmottaminen

Nuotinluku:

- G-avain ja viivaston hahmottaminen, tahtilajit ja tahtikäsitys
- Nuottien aika-arvot, tauot, ylä- ja ala-apuviivat ja merkintätavat
- Nuottien löytäminen 1. asemasta
- Tabulatuurin lukeminen ja merkintätavat
- Kappaleiden rakenteet ja kertausmerkit

Soinnut ja komppaus: Avosoinnut, voimasoinnut

Luovat taidot, improvisointi

- Pentatoniset asteikot (duuri ja molli)
- Duuriasteikko
- Molliasteikko

Yhteissoitto

- Erilaisissa kokoonpanoissa soittaminen

Harjoittelu

- Tavoitteet
- Säännöllisyys
- Mielekkyys
- Oma-aloitteisuus
- Itsearviointi

Konserttivalmiudet

- Virheiden ohittaminen
- Toisten kuunteleminen, eri roolit (säestys, soolosoittaminen)
- Komppien ja sointujen hallinta
- Lavakäyttäytyminen
- Asennoituminen
- Palautteen vastaanottaminen
- Itsearviointi

TASO 2

Instrumentin hallinta

- Äänenmuokkaus
- Vahvistimen säädöt
- Efektit

Soittotekniikka

- Vibrato
- Venytykset: $\frac{1}{2}$, 1, $1\frac{1}{2}$
- Legato: hammer on, pull off, trilli, slide
- Tehosteet: huiluäänet, tremolo, vibrakampi

Musiikin hahmottaminen

Nuotinluku:

- Tilapäisetumerkit ja sävellajit
- Esitysmerkki (nyanssit)
- Melodiansoitto muista asemista
- Rytmit ($1/1$, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $1/8$, $1/16$ nuotit, pisteelliset, triolit) vastaavat tauot
- Prima vista
- Transponointiin tutustuminen

Soinnut ja komppaus: Barre-soinnut, kolmisointujen käännökset, kauttasoinnut

Luovat taidot, improvisointi

- Blues-asteikko
- Asteikkojen harjoittelu bokseissa ja kaulaa pitkin
- Kolmisointuarpeggiot

Yhteissoitto

- Bändisoitto/ yhteissoitto, kokoonpanossa toimiminen

Konserttivalmiudet

- Esiintyminen, oman tyylin kehittäminen, ulkoa soittaminen, komppaus eri tyyliissä, konserteissa käyminen

TASO 3

Soittotekniikka

- Venytys ja palautus
- Prebend
- Erilaiset kahden kielen venytykset
- Tutustuminen: economy ja hybrid picking, sweep picking, tapping

Musiikin hahmottaminen

Nuotinluku:

- kolmimuunteisuus
- prima vista
- transponointi

Soinnut ja komppaus:

- Nelisointujen käännökset (1234, 2345) 6, 7, maj7, m6, m7, m7b5
- Soinnutuksen transponointi
- Komppaus erityylilajeihin (Pop-rock, vshuffle, reggae, funk, perinteinen tanssimusiikki, näppäillen, vlatin, swing)
- Melodian harmonisointi, oman sovituksen tekeminen

Luovat taidot, improvisointi

- Soolotrankriptioiden harjoittelu
- Rytmiset ideat improvisoinnissa
- Venytyksien ja legaton käyttö improvisoinnissa
- Säveltäminen
- Kuulonvarainen hahmottaminen
- Melodian, riffin, sointukulun toistaminen

Yhteissoitto

- kommunikointi muiden soittajien kanssa, bändisoitto

Konserttivalmiudet

- Yksin säestäminen
- Pitkän ohjelman hallinta
- Yllättäviin tilanteisiin reagointi (vireongelma, jännitys jne.)
- Musiikin kuunteleminen
- Konserteissa käynti

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- Erilaiset soittotekniikat
- Rytmiiän sekä kolmimuunteisen fraseeraus
- Kaksiääninen melodiansoitto
- Tonaalinen harmonia
- Modaaliseen harmoniaan tutustuminen
- Säestys erityylilajeissa
- Improvisointi tyylin eri tyylilajeissa
- Transkriptiot (kuuntelu ja nuotintaminen)

Musiikin hahmottaminen

- Duuri- ja molliasteikoiden kolmen oktaavin sormitukset
- Kromaattinen ja kokosävelasteikko, kaksi oktaavia
- Kaikki duurin moodit
- Harmoninen molli, harmonisen mollin 5. moodi
- Jazzmolli
- Tutustuminen jazzmollin moodeihin (alt, overtone)
- Bebop- ja dimi-asteikot

Soinnut:

- Kaikki nelisoinnut käännöksineen
- Nelisointuarpeggiot, 2 oktaavia
- Terssi/septimi soinnut
- Laajemmat sointurakenteet
- Sointumuodot
- Äänenkuljetus
- Tutustuminen modaaliseen harmoniaan
- Sointuketjuarpeggiot
- Melodian harmonisointi

Luovat taidot, improvisointi:

- Kuulonvaraisen soiton kehittäminen
- Prima vista
- Transponointi

Harjoittelu

- Harjoittelupäiväkirjan pitäminen

Yhteissoitto

- Itsenäinen yhtytyöskentely

Konserttivalmiudet

- edellisten tasojen sisällöt

KLARINETTI TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen osien nimet
- miten ääni syntyy
- soitinhuolto – soittimen kuivaaminen

Soittotekniikka

- puhallus- ja hengitystekniikka
- ansatsi
- soittoasento
- lämmittely
- sormitekniikka
- artikulaatio – kielitys
- perussormitukset klarinetin alarekisteristä

Musiikin hahmottaminen

- nuotinluku
- sävelkorkeuden hahmottaminen
- perus taa- ja titi- rytmien hahmottaminen
- äänenvoimakkuuden hallinta – forte ja piano
- itsearviointi yhdessä opettajan kanssa

Yhteissoitto

- kamarimusiikki ja orkesterisoitto mahdollisuuksien mukaan
- opettajan kanssa yhdessä soitto

Harjoittelu

- säännöllisyys
- harjoittelurutiineista keskusteleminen opettajan ja vanhempien kanssa
- sopiva harjoitteluympäristö
- vanhempien läsnäolo ja tuki
- tavoitteellisuus

Luovat taidot

- soittaminen opettajan mallin mukaan
- pienien melodia-aiheiden toistaminen
- improvisaatio muutaman sävelen avulla kuvasta, piirustuksesta, valokuvasta tai tarinasta

Konserttivalmiudet

- musiikin jakaminen toisille ja konserteissa käynti kuulijana

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne ja osien nimet
- miten ääni syntyy
- soitinhuolto – kuivaaminen, korkkien rasvaaminen

Soittotekniikka

- soittoasento – opetellaan ryhdikäs ja luonteva soittoasento
- sisäänhengitys suun kautta, suukappale kiinni ylähampaissa
- tasaisen puhalluksen hallinta
- dynamiikka – piano, forte, crescendo, diminuendo
- ansatsi – ansatsin tulisi olla mieluummin rento kuin pingottunut
- artikulaatio – legato ja staccato
- peruskielityksen hallinta
- vaivattomat sormenliikkeet, ei liian suuret liikkeet
- perussormitukset – e-d3
- asteikot kahteen ylennys- ja alennusmerkkiin asti

Musiikin hahmottaminen

- hallitsee nuottien lukemisen e-d3
- kuuntelee omaa soittoa
- hahmottaa kappaleen pulssin
- hallitsee perusrytmit
- sävelpuhtaus perusäänissä e-e2
- pystyy soittamaan pieniä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- osaa soittaa ulkoa
- osaa soittaa erityylyisiä kappaleita, valitsee opettajansa kanssa esitettävät kappaleet
- helppo prima vista
- itsearviointi

Yhteissoitto

- osaa soittaa pieniä yhteissoittokappaleita
- duettoja opettajan ja samalla tasolla olevien oppilaiden kanssa, säästyksellisiä pikkukappaleita
- kamarimusiikki ja orkesterisoitto

Harjoittelu

- lämmittelyharjoitukset
- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- tavoitteet ja päämäärä mielessä-harjoittelu
- säännöllisyys
- mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- toistojen välttämättömyys
- opittujen taitojen kertaaminen
- vanhempien tuki ja kannustus
- ensimmäisen harjoitushetken tulisi olla mahdollisimman pian soittotunnin jälkeen, jotta asiat ovat tuoreessa muistissa

Luovat taidot

- improvisointi – leikittely 1-5 äänellä opettajan kanssa
- mielikuvien ja tarinoiden avulla klarinetin äänimaailmaan tutustumista

Konserttivalmiudet

- harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- esiintymiskäyttäytyminen: osaa huomioida yleisön esiintymistilanteessa – kumarrukset alkuun ja loppuun, siisti pukeutuminen, rauhallinen lavaolemus
- konserttikäyttäytyminen kuulijana

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- ruokolehden valinta

Soittotekniikka

- ääniala e-e3
- soiton ergonomia
- asteikot neljään ylennys- ja alennusmerkkiin asti
- kromaattinen e-d2
- artikulaatio – legato, staccato, portato
- viritystaso vakiintunut oikealla puhallustekniikalla
- tutustutaan klarinetin vireen muuttumiseen hiljaa ja kovaa soittaessa
- apusormitusten käyttö keskirekisteristä ylärekisteriin siirryttäessä

Musiikin hahmottaminen

- osaa soittaa päättäväisesti
- ulkoasoitto kehittyä ja vahvistuu
- osaa jaksottaa hengitykset musiikin (fraasien) mukaan
- tutustuminen transponointiin in C
- pystyy soittamaan erityylyisiä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- prima vista
- itsearviointi

Yhteissoitto

- osaa soittaa yhteissoittokappaleita sekä pienyhtyeessä että orkesterissa
- osaa soittaa säestäjän kanssa
- oppii kuuntelemaan sävelpuhtauttaan muiden soittajien mukana
- oppii aloittamaan ja lopettamaan fraasit muiden kanssa samanaikaisesti

Harjoittelu

- lämmittelyharjoitukset
- säännöllinen kotiharjoittelu – mieluummin usein ja vähän kuin harvoin ja paljon
- löytää kappaleista haastavat paikat ja osaa harjoitella niitä erikseen

Luovat taidot

- mielikuvaimprovisointia ja yksinkertaisen melodian muuntelua (melodia ja rytmi) tai vaihtoehtoisesti itse keksityt/sävelletyt kappaleet
- melodioita helpoissa sävellajeissa

Konserttivalmiudet

- opitaan luontevaa lavaesiintymistä
- valitsee esitettävät kappaleet yhdessä opettajan kanssa
- jaksaa hioa kappaletta ja esittää sen uudestaan
- osaa harjoitella kappaleen esityskuntoon
- virheiden ohittaminen, tarvittaessa mukautuminen
- konserteissa käynti

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- ruokolehden valinta ja muokkaus

Soittotekniikka

- ääniala e-g3
- asteikot – viiden ja kuuden ylennyksen- ja alennuksen, aikaisempien asteikkojen kertaus
- osaa kuunnella ja korjata äänen puhtautta soiton aikana
- sujuvaa artikulointia ja sen monipuolista vaihtelua fraasien välillä
- pienet ja rennot, mutta napakat sormenliikkeet
- sormien ja kielityksen hyvä samanaikaisuus
- soinnin tasalaatuisuus koko soittimen rekisterin alueella
- soinnin puhtaus eri nyansseissa
- oman kehon asentojen tiedostaminen

Musiikin hahmottaminen

- pienien sonaattien ja konserttojen hallinta
- eri aikakausien musiikin soittaminen
- fraseeraus monipuolistuu
- nuotinluku kehittyy
- sujuva prima vista tason mukaan
- transponointi in C
- tutustuminen kevyen musiikin fraseeraukseen (kolmimuunteisuus)
- ulkoasoitto
- itsearviointi

Yhteissoitto

- oppilas hallitsee jo pienimuotoista yhtyeen ohjaamista – osaa näyttää aloitukset ja lopetukset muille soittajille
- osaa virittää ja mukauttaa intonaatiotaan yhtyeen mukaan
- oppilas tekee musiikillisia aloitteita ja reagoi myös niihin
- säästyksen kanssa soitto kehittyy
- kamarimusiikki ja orkesterisoitto

Harjoittelu

- säännöllinen kotiharjoittelu, harjoitusmäärä lisääntyy
- lämmittelyharjoitukset
- osaa harjoitella metronomin kanssa
- oman soiton äänittäminen ja sen kuuntelu ja analysointi opettajan kanssa yhdessä
- opettelee laatimaan itselleen harjoitteita musiikissa olevien haastavien kohtien ympärille

Luovat taidot

- musisointi korvakuulolta tai lyhyen sointujakson päälle ja pienten laulujen variointia
- mahdollisesti omat pienet sävellykset
- improvisointia oman tason mukaan

Konserttivalmiudet

- oppilas hallitsee useammasta kappaleesta koostuvan kokonaisuuden konserttitilanteessa
- oppilas on löytämässä omaa ääntään soittajana
- eläytyminen, hetkessä eläminen, kehonkieli esiintymistilanteessa
- erilaiset esiintymistilanteet ja niiden huomioonottaminen
- konserteissa käynti

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittimeen tutustuminen

- soittimen ruuvien kiristäminen itsenäisesti
- edellisten tasojen sisällöt

Soittotekniikka

- ääniala e-a3
- oman kehon asentojen tiedostaminen ja niiden itsenäinen korjaus
- kaikki asteikot
dominanttiseptimisointuineen
- tutustuminen moderneihin soittotekniikoihin – tuplakielitys, glissando, multifoni, flutter, kiertoilmahengitys ja vibrato
- klarinettiperheen muihin soittimiin tutustuminen
- transponointi in C
- tutustuminen transponointi in A
- edellisten tasojen sisällöt

Musiikin hahmottaminen

- modernin musiikin äänimaailmojen hahmottaminen
- kaikki edellisten tasojen sisällöt
- prima vista
- itsearviointi

Yhteissoitto

- moniosaisten yhtyekappaleiden hallinta ja esittäminen
- orkesterisoitto ja kamarimusiikki
- konsertot, vaativammat kamarimusiikkiteokset
- säästyksen kanssa soitto itsenäistyy
- edellisten tasojen sisällöt

Harjoittelu

- osaa suunnitella harjoitteluhetket aikatauluihinsa ja harjoitella tehokkaasti
- kehonhuolto, venyttely
- erottaa eri tekniset osa-alueet (sormet, kielitys, hengitys ja fraseeraus) toisistaan ja osaa myös harjoitella niitä erikseen
- harjoitusesiintymiset – suurten kokonaisuuksien hallinta
- oman soiton äänittäminen ja sen kuuntelu ja analysointi itsenäisesti
- edellisten tasojen sisällöt

Luovat taidot

- oppii laatimaan omia kadensseja konserttoihin ja sonaatteihin
- improvisointi helpon sointukierron päälle
- edellisten tasojen sisällöt

Konserttivalmiudet

- oppilas pystyy laatimaan ja toteuttamaan pienimuotoisen konserttikokonaisuuden
- oman persoonallisuuden välittyminen esiintymistilanteissa
- lavakäytös heijastaa luontevasti esitettävän musiikin sävyjä
- käy säännöllisesti konserteissa laajentamassa musiikillisia näköalojaan
- edellisten tasojen sisällöt

PASUUNA TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten ääni syntyy

Soittotekniikka

- puhallus/hengitystekniikka
- lämmittelytekniikat ja harjoitukset
- luistitekniikka
- kielitystekniikka
- äänenmuodostus
- sävelpuhtaus
- soittoasento
- istuma- ja seisonta-asento

Musiikin hahmottaminen

- nuotinluku
- sävelkorkeuden hahmottaminen
- rytmin hahmottaminen
- pulssin hallinta
- voimakkuusvaihtelut
- kokonaisuuden hallinta
- yksityiskohtien hallinta
- ulkoa soittaminen
- erilaisten tyylien osaaminen

Luovat taidot

- pienten sävelkuvioiden matkiminen
- improvisointi kuvan tai tarinan pohjalta
- improvisointi muutamaa säveltää käyttäen

Yhteissoitto

- yhtye- ja orkesterisoitto kaikilla tasoilla

Harjoittelu

- säännöllisyys
- tavoitteellisuus
- suotuisat harjoitteluolosuhteet
- pieniä harjoittelutuokioita useasti
- vanhemman läsnäolo ja apu

Konserttitaidot

- yleisön huomioiminen
- eläytyminen kappaleen tunnelmaan
- kappaleen valmistaminen esityskuntoon
- osallistuminen konsertteihin myös yleisönä

TASO 1

Soittotekniikka

- ergonomia: osaa kannatella pasuunaa oikein
- soittoasennon opettelussa tavoitteena luonteva kehon asento
- pystyy soittamaan lyhyen kappaleen niin, että soittoasento pysyy kappaleen ajan hyvänä
- pystyy soittamaan selkeällä äänellä
- ääni niin vakiintunut, että mahdollista virittää ja viritystaso ei muutu olennaisesti lyhyen kappaleen aikana
- pystyy soittamaan lyhyitä säkeitä samalla puhalluksella
- pystyy soittamaan sujuvasti F – d¹ alueella pieniä kappaleita
- osaa soittaa staccatossa ja tenuto
- sujuva vetotekniikka

Musiikin hahmottaminen

- osaa nuottien lukemisen ja sävelten nimeämisen sujuvasti F – d¹
- pitää tempon ja hahmottaa kappaleen pulssin
- hallitsee perusrhythmikuviot
- pyrkimystä voimakkuusvaihteluihin
- pystyy soittamaan pieniä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- osaa soittaa ulkoa
- osaa soittaa eri tyyllisiä kappaleita

Luovat taidot

- improvisointi: sävelillä leikittely 1-5 äänellä sekä opettajan kanssa että ryhmässä
- mielikuvien ja tarinoiden avulla pasuunan äänimaailmaan tutustumista
- oppilas soittaa omia pieniä sävellyksiä

Yhteissoitto

- osaa soittaa pieniä yhteissoittokappaleita
- osallistuu orkesteriin
- soittaa pienyhtyeessä
- löytää yhteisen sykkeen Harjoittelu
- hahmottaa soitostaan asioita, jotka vaativat harjoittelua
- osaa harjoitella soittotehtävät huolellisesti sekä rytmin että sävelpuhtauden osalta

Konserttivalmiudet

- valitsee opettajansa kanssa esitettävät kappaleet
- harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- osaa huomioida yleisön esiintymistilanteessa
- osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- huolehtii oman soittimensa päivittäisestä huollosta

Soittotekniikka

- ergonomia: soittaa hyvässä soittoasennossa
- pystyy soittamaan kappaleen niin, että soittoasento pysyy kappaleen ajan hyvänä
- pystyy soittamaan selkeällä äänellä
- osaa virittää itse (myös viritysmittarin käyttö)
- soitto on pääosin puhdasta
- pystyy rytmittämään hengitykset oman- ja musiikin tarpeen mukaisesti
- pystyy puhaltamaan rennosti
- osaa soittaa staccato, tenuto ja portato
- harjoitetaan sujuvaa luistitekniikkaa.

Musiikin hahmottaminen

- hallitsee nuottien lukemisen ja sävelten nimeämisen sujuvasti alueella F – es1
- hahmottaa kuulemalla soittoansa ja osaa arvioida sitä
- säilyttää tempon ja hahmottaa kappaleen pulssin
- hallitsee erilaisia rytmikuvioita ja tahtilajeja
- osaa soittaa eri voimakkuuksilla: piano, forte ja crescendo ja diminuendo
- ymmärtää, että eri tyyppistä musiikkia soitetaan eri tyylillä
- hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- osaa soittaa ulkoa
- tunnistaa kappaleiden eri tyylejä
- suunnittelee opettajan kanssa ohjelmistoansa

Luovat taidot

- improvisointi esimerkiksi pentatonista tai blues-asteikkoa käyttäen
- yksinkertaisten sävelten soittaminen korvakuulolla helpoissa sävellajeissa
- vaihtoehtoisesti itse keksityt pienet kappaleet, voi olla myös ohjeistettu tehtävä

Yhteissoitto

- osallistuu eri orkestereihin soittajana

Harjoittelu

- osaa harjoitella soittotehtävät huolellisesti rytmin, sävelpuhtauden sekä voimakkuusvaihteluiden osalta
- harjoittelu on säännöllistä ja tavoitteellista
- osaa keskittyä harjoitteluun

Konserttivalmiudet

- harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- jaksaa hioa kappaletta ja esittää sen uudestaan
- osaa huomioida yleisön esiintymis-tilanteessa
- osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- huolehtii oman soittimensa säännöllisestä huollosta

Soittotekniikka

- soittoasento ergonomisesti oikea sekä istuessa että seisoessa: ei jännityksiä
- hartiasseudulla ja käsissä, seistessä paino molemmilla jaloilla
- osaa korjata soittoasentoaan
- osaa virittää itse (myös viritysmittarin käyttö)
- soiton aikana osaa kuunnella ja korjata sävelpuhtautta
- hengitystekniikka hallittua
- osaa perusartikulaatiot, staccato, tenuto, portato ja legato
- harjoitetaan sujuvaa luistitekniikkaa
- tutustutaan vibraton käyttöön
- tutustutaan kaksois- sekä kolmoiskielitykseen

Musiikin hahmottaminen

- nuottien lukeminen ja sävelten nimeäminen alueelta E – b1
- osaa kuunnella soittoaan
- hallitsee ja muistaa tempomuutokset
- osaa soittaa eri tahtilajeissa
- osaa soittaa laajamuotoisia ja eri tyylikausien teoksia
- osaa soittaa osan ohjelmistostaan ulkoa
- ohjelmisto koostuu erityyppisistä ja eri aikakausien sävellyksistä
- suunnittelee opettaja kanssa opinnot ja ohjelmistot

Luovat taidot

- improvisointi esimerkiksi pentatonista tai blues-asteikkoa käyttäen
- yksinkertaisten sävelmien soittaminen korvakuulolta helpoissa sävellajeissa
- vaihtoehtoisesti itse keksityt pienet kappaleet, voi olla myös ohjeistettu tehtävä

Yhteissoitto

- osaa toimia eri rooleissa (johtava, säestävä) erilaisissa kokoonpanoissa
- osallistuu eri orkestereihin soittajana

Harjoittelu

- osaa tauottaa harjoitteluaan
- osaa harjoitella metronomin kanssa
- osaa harjoitella sekä yksityiskohtia että kokonaisuutta
- osaa harjoitella tarkoituksenmukaisesti
- osaa harjoitella vaikeat kohdat erikseen

Konserttivalmiudet

- osaa työskennellä pitkäjänteisesti valmisteilla olevan (mahdollisesti esitettävän) ohjelmiston parissa
- osaa huomioida yleisön esiintymistilanteissa
- osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan itselleen luontevalla tavalla
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- syvennyttään hyvän ergonomian lähtökohtiin ja tarkistetaan soittoasento säännöllisesti
- luistitekniikan kehittäminen sujuvaksi ja vaivattomaksi
- laajojen intervallien hallinta

Musiikin hahmottaminen

- nuottien lukeminen ja sävelten nimeäminen alueelta E – b1
- pulssin hallinta myös prima vista -soitossa
- laajamuotoisten kappaleiden valmistaminen
- eri tyylikausien ja tyylien syvempi tunteminen
- osaa soittaa osan ohjelmistostaan ulkoa
- osaa valita sopiva ohjelmiston eri tilanteisiin

Luovat taidot

- improvisointi oppilaan kiinnostuksen mukaan
- kadenssin kirjoittaminen oppilaan soittamaan sävellykseen

Yhteissoitto

- soittaa pienyhtyeessä
- ymmärtää soittajien vaihtuvat roolit pienyhtyeessä ja osaa sopeuttaa oman soiton roolin mukaan
- osallistuu eri orkestereihin soittajana

Harjoittelu

- osaa suunnitella harjoitteluaikeensa viikkoohjelmaansa
- osaa harjoitella järkevästi ja hyödyllisesti
- osaa käyttää erilaisia harjoittelutapoja
- tiedostaa eri osa-alueiden (käsi, kieli, äänenmuodostus ja hengitys) merkityksen soitossa ja tarvittaessa kohdentaa harjoittelua tiettyyn alueeseen
- osaa harjoitella sekä yksityiskohtia että kokonaisuutta

Konserttivalmiudet

- hyvin valmistetut esitykset
- luonteva lavakäyttö
- eläytyminen musiikkiin oman näkemyksen mukaisesti
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana

PIANO TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten pianon koneisto toimii
- miten ääni syntyy

Soittotekniikka

- istuma-asento
- jalkatuki
- tuolin korkeus ja etäisyys soittimesta
- oikea ja vasen käsi
- käden eri osien toiminta ja käyttö soitossa (käsivarsi, kyynärvarsi, kyynärvarsi, ranne, sormet)
- sorminumerot
- koko käsivarren rentous, koskettimiin tarttuminen

Musiikin hahmottaminen

- rytmit taputtaen ja tititoiden
- nuottitalot G ja F
- keski-C:n paikka
- voimakkuuserot
- balanssin alkeet
- perustempon hallinta: pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus
- eri soittotapoja
- toisten soittamisen kuuleminen ja näkeminen

Luovat taidot

- opettajan mallin mukaan
- rytmin hahmottaminen taputtaen
- melodian hahmottaminen laulaen
- pienten melodiakuvioiden toistaminen
- erilaisten kosketustapojen matkiminen (myös klustereita, glissandoja, pariääniä)
- oma mielikuvitus mukana
- sadun tai tarinan pohjalta
- improvisointi kuvasta, piirustuksesta, valokuvasta

Yhteissoitto

- vapaa säestys: sointuasteilla I ja V, vapaasti soittaen soinnun sävelillä

Harjoittelu

- säännöllisyys, pieniä harjoittelutuokioita useasti
- suotuisat harjoitteluolosuhteet
- vanhemman läsnäolo ja apu
- tavoitteellisuus

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- musiikin jakaminen toisille
- ryhmätunnit

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten pianon koneisto toimii
- miten ääni syntyy

Soittotekniikka

- istuma-asento
- sormien asento, käden muoto
- ranteiden käyttö
- käsivarsien käyttö
- tuolin korkeus ja etäisyys soittimesta
- jalkatuki
- äänen tuottaminen, peruskosketustavat
- koko käsivarren rentous, koskettimiin tarttuminen
- peukalon vienti kämmenen alle
- asteikot, murtosoinnut
- pariäänät, kolmisoinnut, kadenssit
- kädet yhdessä, käsien synkronointi
- käsien ristiin vieminen
- pitkä pedaali
- synkoopipedaali
- eri soittotavat: staccato, legato
- artikulaation alkeet
- soiton jäsentäminen (fraseeraus)

Musiikin hahmottaminen

- sorminumerot
- vasen ja oikea käsi, G- ja F-avain
- kappaleissa nuotit pysyttelevät enimmäkseen viivaston sisällä
- sävellajit kahteen etumerkkiin saakka
- nuottiarvot, tauot
- perustahtilajit, tasa- ja kolmijakoisuus
- helpot rytmikuviot
- voimakkuuserot
- luonnollisen täyteläisen soinnin tunnistaminen ja tuottaminen
- peruskarakterit, duuri ja molli
- voimakkuuserot
- balanssin alkeet
- perustempon hallinta: pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus

Luovat taidot

- melodian suunnan hahmottaminen
- mallista soittaminen
- 1-5 äänellä
- nuottien mukaisella rytmillä

Yhteissoitto

- löytää yhteisen sykkeen

Harjoittelu

- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- tavoitteet ja päämäärä mielessä harjoittelu
- säännöllisyys, mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- toistojen välttämättömyyden merkityksen ymmärtäminen
- opittujen taitojen kertaaminen
- vanhempien kannustus ja tuki!

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- musiikin jakaminen toisille
- asenne: soittamisen ilo, pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen
- palautteen vastaanottaminen,
- itsearviointi
- ryhmätunnit

TASO 2

Soittotekniikka

- liikkeiden koordinoinnin kehittäminen koko koskettimiston alueella
- sormien itsenäisyys
- peukalon valmistaminen ja käden vieminen peukalon yli asteikoissa ja murtokolmisoinnuissa
- nopeus juoksutuksissa tms. kuvioissa
- korukuviot (trillit, etuheleet, tremolo)
- sormistaccato, portato
- artikulaatio
- yleisimmät säestyskuviot
- melodia vasemmalla kädellä
- melodian esilletuonti kaksoisotteissa
- pedaalin käyttö äänten sitomiseen toisiinsa
- synkoopkipedaali
- pedaalin käyttö soinnin laajentamiseen

Musiikin hahmottaminen

- nuottien tunnistaminen kolmeen apuviivaan asti
- sävellajit kahteen etumerkkiin saakka
- oktaavialat
- oktaavisiirtomerkit
- yleisempien vivahde- (nyanssi) aksentti- ja tempomerkintöjen tunnistaminen
- musiikin jäsenitys: kaaret ja artikulaatiot
- kertausmerkit, ”ykkösmääli ja kakkosmääli”, da Capo
- luonnollisen täyteläisen soinnin tunnistaminen ja tuottaminen
- hienovaraisten voimakkuuserojen opettelu
- balanssin hallinnan kehittäminen
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- kokonaisuuden hahmottaminen rakenteen mukaisesti (jaksottaminen)

Luovat taidot

- kuulonvarainen soittaminen: melodia ja helpot bassoäänet tai kolmisoinnut
- transponoinnin alkeet
- helpon säestyksen soittaminen kädet yhdessä
- yleisimmät kompit kadenssisoinnuilla
- improvisointia

Yhteissoitto

- tempoon sopeutuminen
- säestämisen ja oman soolo-osuuden soittamisen ero
- virheiden ohittaminen, tarvittaessa mukautuminen toisen soittoon

Harjoittelu

- oma-aloitteisuus harjoittelussa
- lämmittely, työskentely ja harjoitteluhetken yhteenveto (”mitä opin harjoitellessani”)

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- musiikin jakaminen toisille
- asenne: soittamisen ilo, pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen
- palautteen vastaanottaminen, itsearviointi
- ryhmätunnit

TASO 3

Soittotekniikka

- oman kehon asentojen tiedostaminen
- oppiminen videotallenteista
- harjoittelutauot, harjoittelun jaksottaminen
- kehon huolto (venytykset, lämmittely)
- melodian esilletuominen soinnuissa
- sormen mykkä vaihtaminen
- sormen ylivienti (esim. 5 4, tai 5 3)
- kromaattinen asteikko
- pedaalin käyttö: nuottimerkintöjen noudattaminen (pedaali tukee artikulaatiota ja fraseerausta)
- vasen pedaali (una corda)
- puolipedaali

Musiikin hahmottaminen

- soittokumppanin viivaston lukeminen yhteissoitossa (partituurin lukeminen)
- kaikki sävellajit käytössä
- moniäänisyys
- äänet päällekkäisinä kerroksina (esim. melodia, väliäännet, basso)
- rakenteen hahmottaminen
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu

Luovat taidot

- kappaleen opettelu kuulonvaraisesti (esim. tallenteesta)
- pianoversio tutusta aiheesta
- motiiveihin perustuen
- oma variaatio jo harjoitellusta kappaleesta
- asteikon mukainen improvisointi (duuri ja molli)
- erityylisiä komppeja

Yhteissoitto

- koossapitävä voima, vastuu pulssista
- sopeutumiskyky

Harjoittelu

- omien harjoitteiden kehittäminen (kuvion laajentaminen sormiharjoitukseksi)
- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti vaikeisiin paikkoihin
- harjoittelutapojen variointi (nopeasti, hitaasti, silmät kiinni jne.)
- suurien kokonaisuuksien jakaminen välitavoitteisiin
- mielikuvaharjoittelu (kappaleen soittaminen mielessä)
- oman harjoittelun suunnittelu
- harjoittelupäiväkirja

Konserttivalmiudet

- eläytyminen, hetkessä eläminen
- kehon kieli
- oman soittotyylin kehittäminen

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- omiin soittoasentoihin liittyvien ongelmien tiedostaminen
- kehon huolto, luonnollisen soittotavan kehittämisen edelleen
- soinnin rakentaminen
- polyrytmiikka
- eri liikeratojen tietoinen valinta
- sormijärjestyksen suunnittelu ja valinta (fraseeraus, artikulaatio, koordinaatio)
- musiikin kannalta paras pedaali
- pedaali ilmaisukeinona
- pedaalin käyttö: akustiikkaan mukautuminen

Musiikin hahmottaminen

- kolmelle viivastolle sävelletyt kappaleet
- vaihtuvat tahtilajit
- materiaaliin omaehtoinen tutustuminen soittamalla
- kunkin aikakauden tyylin ymmärtäminen ja sisäistäminen
- rakenteen ilmentäminen
- tempon ja pulssin muutokset
- musiikin hengittäminen
- äänitteiden vertaileva kuuntelu

Luovat taidot

- bassoäänien kuuleminen
- sointukulkujen hahmottaminen
- vaihtoehtoiset soinnut
- säestyskuvioiden muuntelu
- melodian muuntelu

Yhteissoitto

- kamarimusiikki ohjelmiston osana

Harjoittelu

- harjoitusesiintymiset (suurten kokonaisuuksien hallinta)
- kehittämistä vaativien asioiden tunnistaminen omasta soitosta
- eri tilanteisiin soveltuvat harjoittelumenetelmät, omaehtoisuus
- omien harjoitusten kehittäminen haasteellisiin kohtiin

Konserttitaidot

- tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valinta
- pitkän ohjelman hallinta
- keskittymisen ylläpitäminen

POP-JAZZ PIANO TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- Miten ääni syntyy
- Soittimen osien nimet

Soittotekniikka

- Istuma-asento
- Jalkatuki
- Tuolin korkeus ja etäisyys soittimesta
- Soittoasento ja ryhti
- Käsivarren rentous, kantava ääni

Musiikin hahmottaminen

- Perusrhythmien hahmottaminen (1/1, 1/2, 1/4 ja 1/8 -nuotit)
- Keski-C:n löytäminen
- Mustat ja valkoiset koskettimet
- Sävelten nimet
- Oktaavialat
- Voimakkuuserot
- Pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus
- Voimakkuuserot
- Eri soittotapoja (legato, staccato)

Luovat taidot

- Rytmin hahmottaminen laulaen (taa, ti-ti)
- Melodian hahmottaminen laulaen
- Improvisaatio kuvasta tai jostain aiheesta

Yhteissoitto

- Vapaa säestys: sointuasteet I ja V
- Reaalisointujen tuntemus (duuri ja mollisoinnut)
- Nelikätisiä kappaleita tai soittoa muiden oppilaiden kanssa

Harjoittelu

- Säännöllisyys
- Suotuisat harjoitteluolosuhteet
- Vanhemman läsnäolo ja apu
- Tavoitellisuus
- Musiikin kuuntelu

Konserttivalmiudet

- Yleisön tervehtiminen (alku - ja loppukumarrukset)
- Musiikin esittäminen
- Ryhmätunnit

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- Erilaiset pianot ja kosketinsoittimet
- Flyygelin nuottiteline ja kannen avaaminen

Soittotekniikka

- Istuma-asento
- Sormien asento, käden muoto
- Jalkatuki
- Tuolin korkeus ja etäisyys soittimesta
- Soittoasento ja ryhti
- Käsivarren rentous, kantava ääni
- Asteikkosoitto (duuri- ja molliasteikot 2 oktaavia + kolmisoinnut + kadenssit)
- Legato- ja staccato-soitto
- Rytmin tunteminen kehossa
- Milloin rytmiin tulee eläytyä kehollisesti ja milloin ei (klassinen vs. rytmimusiikki)
- Perustason piano-oppikirja ja ohella myös kevyttä musiikkia edustavia kappaleita

Musiikin hahmottaminen

- Sorminumerot
- Vasen ja oikea käsi
- Sävellajit kahteen etumerkkiin saakka
- Mustat ja valkoiset koskettimet
- Nuottiarvot, tauot
- Perustahtilajit (tasa- ja kolmijakoinen)
- Voimakkuuserot
- Kolmisointuihin tutustuminen: duuri, molli, vähennetty ja ylinouseva
- Käsien välinen balanssi
- Pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus

Luovat taidot

- Improvisointi yhdellä asteikolla
- Improvisointi pentatonisella asteikolla
- Oman kappaleen säveltäminen
- Korvakuulolta soittaminen

Yhteissoitto

- Vapaa säestys: sointuasteet I, IV ja V
- Komppaamisen perustaidot (esim Vivo piano I:n kadenssiesimerkkien mukaan)
- Reaalisointujen tuntemus (kolmisoinnut - duuri, molli, vähennetty ja ylinouseva)
- Bändisoittoa tai yhteissoittoa esim rumpalin, basistin tai kitaristin kanssa
- soittoa opettajan kanssa (opettaja soittaa joko pianoa tai rytmisoitinta)

Harjoittelu

- Säännöllisyys
- Suotuisat harjoitteluolosuhteet
- Vanhemman läsnäolo ja apu
- Tavoitellisuus
- Musiikin kuuntelu

Konserttivalmiudet

- Yleisön tervehtiminen (alku - ja loppukumarrukset)
- Musiikin esittäminen
- Ryhmätunnit

TASO 2

Soittotekniikka

- Tekniset harjoitteet (jazz- tai klassisia etydeitä tasolla PT1-2)
- Peukalon valmistaminen asteikoissa ja kolmisoinnuissa
- Bassolinjojen soittaminen
- Pedaalin käyttö

Musiikin hahmottaminen

- Nuotinluku saumattomasti myös ylä- ja ala-apuviivoilla
- Sävellajit 2#b asti
- Kirkkosävellajit
- Kertausmerkit, maalit, segno ja coda
- Nelisoinnut (dominanttiseiska ja majseiska duurissa ja mollissa, puolidimi, dimiseiska, jne.)

Luovat taidot

- Transponointi
- Eri komppeihin tutustuminen (bossanova, swing)
- Improvisaatio kirkkosävellajeissa
- Left-hand -voicingit, joissa perusääni, terssi ja septimi
- Oman kappaleen säveltäminen

Yhteissoitto

- Komppaus eri tyyleillä (jazz, bossanova, rock ballad)
- Rytmisoittimien kanssa yhteissoittoa
- Bändissä soittamista

Harjoittelu

- Oma-aloitteisuus
- Musiikin kuuntelu
- Transkription tekeminen

Konserttivalmiudet

- Yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- Musiikin esittäminen säännöllisesti yksin tai bändin kanssa

TASO 3

Soittotekniikka:

- Käsivarren rentous, kantava ääni
- Tekniset harjoitteet (jazz- tai klassisia etydeitä tasolla PT2-3)
- Bassolinjojen soittaminen
- Pedaalin käyttö
- Oman itsenäisen rytmin ylläpitäminen
- Svengaavuus, rytmin kehollisuus

Musiikin hahmottaminen:

- Kaikki sävellajit käytössä
- Kirkkosävellajit, blues-asteikko, bebop-asteikot
- Bud Powell -voicingit
- Left hand -voicingit joka sävellajista
- Soolopianoarrin tekeminen johonkin rytmimusiikkia edustavaan kappaleeseen lead sheetin pohjalta
- Tyylien syvämpi tuntemus (swing, samba, salsa, jazzballadi, jazzvalssi, up-tempo)
- Laajemmat soinnut, upper structuret

Luovat taidot:

- Soolotranskription tekeminen helpohkosta soolosta (Wynton Kelly - Freddie Freeloader tms.)
- C. Parkerin Omni Book -kappaleen ja soolon harjoittelu
- Transkription purkaminen osiin, lickien harjoittelu, musiikillisen sanavaraston kartuttaminen
- Improvisaatio nelisoinnun sävelin rytmia varioiden, improvisaatio bebop-, pentatonisilla ja blues-asteikolla)

Yhteissoitto:

- Laulajan tai puhallinsoittajan säestys eri rytmimusiikin tyyleissä
- Basistin kanssa soittaminen (käytössä bassoäänettömät voicingit)
- Soittaminen jazz triossa vrt. soitto jazz kvartetissa
- Komppaus eri tilanteissa (bassosoolon, puhallinsolistin tai rumpusoolon komppaus)
- Kommunikointi kanssasoitajien kanssa soittotilanteessa

Harjoittelu:

- Säännöllisyys
- Soittajien ja tyylien tunnistaminen levytyksistä (musiikin kuuntelu)

Konserttivalmiudet:

- Yleisön tervehtiminen (alku - ja loppukumarrukset)
- Musiikin esittäminen
- Ryhmätunnit
- Esitykseen eläytyminen ja hetkessä parhaiden mahdollisten musiikillisten ratkaisujen tekeminen

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- Käsivarren rentous, kantava ääni
- Tekniset harjoitteet (jazz- tai klassisia etydeitä tasolla PT3-MOT tasolla)
- Vaativampia teknisiä jazzkappaleita kuten Oscar Petersonin, Bill Evansin, Herbie Hancockin tai Chick Corean soolopianotranskriptio
- Bassolinjojen improvisoiminen
- Oman itsenäisen rytmin ylläpitäminen
- Svengaavuus, rytmin kehollisuus

Musiikin hahmottaminen

- Improvisointi eri tyyleissä
- Odd meters -tahtilajit (7/8, 5/8, 5/4, 7/4, 11/8 jne)
- Soolopianoarrin improvisoiminen lead sheetin pohjalta
- So what-soinnut, kvarttisoinnut
- Tyylien syvempi tuntemus (swing, samba, salsa, jazzballadi, jazzvalssi, up-tempo)
- Upper structuret, klusterivoicingit
- Vasemman käden linjojen improvisointi
- Kontrapunktinen improvisaatio á la Brad Mehldau
- Rytmin ylläpitäminen soolopianoesityksessä
- Timen manipulaatio eteen, taakse, even, very swinging, lightly swinging jne.
- Polyrytmiikka (pisteelliset neljäsosat blues-kierron päälle, polyrytmit erilaisten rakenteiden päälle)

Harjoittelu

- Säännöllisyys
- Soittajien ja tyylien tunnistaminen levytyksistä (musiikin kuuntelu)
- Jazz- ja kevyen musiikin historian tuntemus

Luovat taidot

- Transkription tekeminen vaikeammasta soolosta (esim. Herbie Hancockin I Thought About You Miles Davis My Funny Valentine tms.)
- Soolotranskriptioiden soittaminen
- Transkription purkaminen osiin, lickien harjoittelu, musiikillisen sanavaraston kartuttaminen
- Käsien interaktiivisuus, perkussiiviset soittotekniikat á la Chick & Herbie
- Improvisaatio nopeassa ja hitaassa tempossa, fraseerauksen manipulointi, käytössä kaikki asteikot
- Oman tyylin kehittäminen

Yhteissoitto

- Laulajan tai puhallinsoittajan säestys eri rytmimusiikin tyyleissä
- Basistin kanssa soittaminen (käytössä bassoäänettömät voicingit)
- Soittaminen jazz triossa vrt. soitto jazz kvartetissa
- Komppaus eri tilanteissa (bassosoolon, puhallinsolistin tai rumpusoolon komppaus)
- Kommunikointi kanssasojittajien kanssa soittotilanteessa

Konserttivalmiudet

- Yleisön tervehtiminen (alku - ja loppukumarrukset)
- Musiikin esittäminen
- Ryhmätunnit
- Esitykseen eläytyminen ja hetkessä parhaiden mahdollisten musiikillisten ratkaisujen tekeminen

RUMMUT TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Instrumenttiin tutustuminen

- Rumpusetin rakenne
- Erilaiset äänet

Soittotekniikka

- Soittoasento
- Kapulaote
- Rumpujen asettelu
- Istumakorkeus ja etäisyydet
- Käsien asennot
- Neljä peruslyöntiä

Musiikin hahmottaminen

- Rytmit taputtaen ja laulaen, rytmikävely ja kehorummutus
- Rytmien hahmottaminen äänitteeltä ja musiikin kuunteleminen
- Eri osien hahmottaminen (säkeistö, kertosaie) ja niiden korostaminen
- Voimakkuuserot
- Tempon ja pulssin hallinta, tasaisen rytmien ylläpitäminen, hidastus ja nopeutus
- Erilaiset rytmit ja soittotavat
- Muiden soittamisen kuuleminen ja näkeminen, konserttavierailut

Luovat taidot

- Pienten rytmikuvioiden toistaminen mallin mukaan
- Rytmien ja melodian taputtaminen ja laulaminen, toistaminen rummulla
- Erilaiset rummuston äänet, kosketustavat ja välineet (malletit, vispilät ym.)
- Omien rytmien luominen, mielikuvituksen käyttäminen
- Improvisointi kuvista, sanoista tai tarinan pohjalta

Yhteismusisointi

- Opettajan kanssa yhdessä, mm. rumpuduetot, taustanauhat, improvisointi
- Konserttavierailut

Harjoittelu

- Harjoittelun säännöllisyys, useita pieniä tuokioita viikossa
- Harjoittelun tavoitteellisuus
- Vanhemman kanssa yhdessä
- Sopivan haastavat ja innostavat kotitehtävät

Konserttivalmiudet

- Lavakäyttäytyminen
- Yleisön tervehtiminen ja kiittäminen
- Soittamisen ja esiintymisen ilon tukeminen
- Esiintymisjännityksestä puhuminen
- Ryhmätunnit ja konserttavierailut

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- Soittimen rakenne
- Rummuston ja istuimen asettelu
- Virittämisen perusteet

Soittotekniikka

- Istuma-asento
- Käsien ja jalkojen asennot
- Käsien ja jalkojen liikeradat
- Kapulaote
- Käden ja kapulan ulottuvuudet
- Vaihtuvat soittoasennot
- Neljä peruslyöntiä, käsien liikeradat eri rummuille
- äänen tuottaminen, äänen voimakkuudet
- Rudimenttiharjoituksia
- Erilaisia rytmisiä ilmaisukeinoja
- Rumpujen ja symbaalien erilaisiin sointeihin tutustuminen

Musiikin hahmottaminen

- Eri tahtilajien pääiskut ja sivuiskut
- Rythmi, sen kuuleminen ja toistaminen
- Rumpunuotit, rytmit ja kompit notaatioina
- Nuottipyramidi-harjoitus, sekä vastaavat tauot
- Johtava käsi -ajattelu
- Synkooppi
- Kolmimuunteisuus
- Dynaamiset erot
- Eri tempojen laskeminen ja pulssin ylläpitäminen

Luovat taidot

- Mallista soittaminen
- Melodian ja rytmin erottaminen
- Kaariajattelu improvisoinnissa
- Improvisointi yhdessä ja yksin
- Erilaisten äänten (liike, välineet, rummuston eri osat) käyttäminen
- Yksinkertaisten rytmien ja komppien kirjoittaminen itse, sekä niiden toistaminen

Yhteissoitto

- Löytää yhteisen pulssin
- Pysyy rytmissä
- Yhteismusisointi

Harjoittelu

- Tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- Harjoittelun tavoitteellisuus, välitavoitteet – päämäärä
- Harjoittelun säännöllisyys, useita tuokioita viikossa
- Toiston välttämättömyyden korostaminen
- Opittujen taitojen kertaaminen ja ylläpitäminen
- Vanhempien kannustus ja tuki

Konserttivalmiudet

- Lavakäyttäytyminen
- Musiikin soittamisen ja esittämisen ilo
- Asenne: pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen, jännityksen käsitteleminen ja sietäminen
- Palautteen vastaanottaminen, itsearviointi
- Ryhmätyöskentely

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- Rumpujen virittäminen ja huoltaminen
- Rumpujen purkaminen ja kasaaminen
- Soittoasento
- Rumpujen ja symbaalien asettelu ja säätäminen
- Kapulaote

Soittotekniikka

- Koordinaation kehittäminen
- Käsien ja jalkojen itsenäisyys
- Yleisimmät säestysrytmit
- Säestysrytmin koristelu, fillit ja variaatiot
- Artikulaatio
- Tempon suhteuttaminen, tuplatempo, puolitempo, trioili
- Pyramidiharjoitus, rudimentit
- Rudimentiharjoitukset, rudimenttietydit
- Heikomman raajan vahvistaminen

Musiikin hahmottaminen

- Etuiskut, kohotahti
- Suora – kolmimuunteinen
- Yleiset rakenteet ja niiden hahmottaminen
- Tahtien laskeminen
- Yleisimmät tulkintamerkinnot notaatiossa
- Jäsennys, kaaret ja artikulaatio, synkopoidut rytmit
- Kertausmerkit, ykkösumaali, kakkosmaali, da Capo,
- Balanssin hallinta
- Hienovaraiset voimakkuuserot
- Tempon määrittäminen, laskeminen, tietoinen hidastaminen ja kiihdyttäminen
- Rakenteet: hahmottaminen, jäsentely ja harjoittelu

Luovat taidot

- Kuulonvarainen soittaminen, melodia, säestysrytmi
- Notaatioiden tuottaminen
- Soittotyylin valinta
- Yleisimmät rytmit, niiden käyttäminen ja yhdistely
- Improvisointi rakenteessa, sooloharjoitukset, duo-improvisaatiot

Yhteissoitto

- Tempon määrittäminen ja laskeminen
- Säestys – soolo
- Virheiden käsittely, ohittaminen ja tarpeen mukaan mukautuminen

Harjoittelu

- Oma-aloitteisuus harjoittelussa
- Harjoittelun säännöllisyys
- Lämmittely, työskentely, tulosten arviointi

Konserttivalmiudet

- Lavakäyttäytyminen
- Asenne: soittamisen ja esiintymisen ilo, pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen, jännittämisestä
- puhuminen ja esiintymisjännityksen käsittely
- Palautteen vastaanottaminen ja antaminen, itsearviointi
- Ryhmätyöskentelytaidot ja valmiudet

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- Rumpujen virittäminen eri tavoin, rumpujen purkaminen, kuljettaminen ja pystyttäminen
- Rumpujen huolto ja korjaaminen, kalvovalinnat,
- Erilaisten setup-mahdollisuuksien käyttäminen
- Vispilät ja malletit

Soittotekniikka

- Oman kehon asentojen ja jännitetilojen tiedostaminen, soittoasennon oma-aloitteinen korjaaminen
- Erilaiset kapulatekniikat
- Erilaiset kapulaotteet
- Oppiminen videotallenteista ja nuottikirjoista
- Harjoittelutaidot, tauot ja jaksottaminen
- Kehon huoltaminen (venyttely, lämmittely, palautus)
- Rytmien, melodian ja soolon soittaminen
- Kokonaiskoordinaation kehittäminen, raajojen riippumattomuus
- Polyrytmiikka
- Rudimenttiharjoitukset ja -etydit
- Rudimenttien soveltaminen soitossa, käsijärjestyksien suunnittelu

Musiikin hahmottaminen

- Nuotinlukutaidot
- Eri instrumenttien tehtävien ja soinnin hahmottaminen
- Yleiset rakenteet: rakenteiden hahmottaminen ja korostaminen
- Notaatiot ja transkriptiot
- Tempon määrittäminen, tietoinen hidastaminen ja kiihdyttäminen
- Parittomat tahtilajit, tahtilajien vaihtaminen

Luovat taidot

- Kuulonvarainen toistaminen
- Transkriptioiden tekeminen
- Melodinen soittaminen, fraasit/motiivit
- Rytmien muuntelu ja variaatiot
- Rytmiiikan käyttäminen improvisaatiossa
- Improvisointi yksin ja yhdessä muiden soittajien kanssa, duo-improvisaatiot

Yhteissoitto

- Yhtyeen "johtaminen"
- Vastuu pulssista ja temposta, koossapitävä voima
- Sopeutumiskyky, dynamiikan monipuolinen käyttäminen
- Muiden soittajien kuunteleminen ja sopeutuminen tilanteeseen

Harjoittelu

- Omien harjoitteiden kehittäminen
- Kyky asettaa välitavoitteita
- Kyky kohdistaa harjoittelu oikein
- Harjoittelutapojen variointi
- Mielikuvaharjoittelu
- Oman harjoittelun suunnittelemisen
- Harjoituspäiväkirja

Konserttivalmiudet

- Eläytyminen
- Kehon kieli
- Oman soittotyylin kehittäminen
- Konsertin järjestämiseen liittyvät toimet
- Monipuoliset esiintymistilaisuudet

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- Oman kehon asentojen ja jännitetilojen tiedostaminen sekä niihin liittyviin ongelmiin vaikuttaminen
- Kehon huolto, luonnollisen soittotavan edelleen kehittäminen
- Eri liikeratojen tietoinen valinta, soittoasennon muuntelu ja soveltaminen tilanteeseen
- Instrumentin soinnin rakentaminen ja kehittäminen
- Rudimenttien soveltaminen ja hyödyntäminen soitossa, käsijärjestyksien suunnittelu
- Polyrytmiikka
- Akustiikkaan mukautuminen
- Rumpujen balanssi, erilaisten tyylien mukainen estetiikka

Musiikin hahmottaminen

- Erilaisten nuottien lukeminen ja oma nuotintaminen
- Tempon käsittely ja "manipulointi"
- Vaihtuvat tahtilajit
- Eri aikakausien tyylinmukainen fraseeraus
- Rakenteiden ilmentäminen
- Tempon ja pulssin muutokset
- Musiikin hengittäminen
- äänitteiden vertaileva kuuntelu

Luovat taidot

- Eri instrumenttien sävel- ja sointukulkujen hahmottaminen
- Eri instrumenttien roolien ilmentäminen rummuilla
- Erilaisten rakenteiden hallitseminen
- Vaihtoehtoiset rytmit
- Melodinen improvisaatio, melodian muuntelu
- Improvisointi yksin ja yhdessä muiden soittajien kanssa, duo-improvisaatiot
- Erilaisten improvisointisääntöjen ja -kulkujen tunteminen ja käyttäminen soitossa

Yhteissoitto

- Hallitsee yhtyeen harjoittamisen
- Tuntee musiikilliset tyylinmukaisuudet myös muilla instrumenteilla

Harjoittelu

- Esiintymisen harjoittelu, jatkuva "valmistautuminen"
- Suurten kokonaisuuksien hallinta välitavoitteiden kautta
- Kehittämistä vaativien asioiden tunnistaminen omassa soitossa
- Eri tilanteisiin soveltuvat harjoittelumenetelmät, omaehtoisuus ja -aloitteisuus
- Omien harjoitusten kehittäminen haasteellisiin kohtiin
- Kykenee harjoittelemaan itsenäisesti tilanteen vaatimalla tavalla

Konserttivalmiudet

- Riittävä repertuaari eri tyyleistä
- Oman musiikillisen minän ilmentäminen kappalevalinnoissa
- Kykenee valitsemaan tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston
- Hallitsee konsertin järjestämiseen vaaditut seikat ja kykenee järjestämään konsertin itsenäisesti
- Pitkän ohjelman hallinta
- Keskittymisen ylläpitäminen
- Asenne

SAKSOFONI TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen kokoaminen
- soittimen puhdistus/kuivaaminen
- lehden kiinnittäminen suukappaleeseen
- miten ääni syntyy

Soittotekniikka

- soittoasento istuen/seisten
- suukappale suorassa
- hihna tai valjaat
- sormien asennot
- ansatsi
- lämmittely
- artikulointi: peruskielitys
- hengitys – suun kautta
- ääniala g1-g2

Musiikin hahmottaminen

- perusnuottirytmit taa ja ti-ti
- nuotinluku
- äänenvoimakkuuden hallinta – forte ja piano
- sävelkorkeuden hahmottaminen

Yhteissoitto

- orkesterisoitto
- opettajan kanssa yhdessä soittaminen

Harjoittelu

- säännöllisyys – mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- lämmittelyharjoitukset – pitkiä ääniä
- harjoittelurutiineista keskusteleminen opettajan ja vanhempien kanssa
- vanhempien läsnäolo ja tuki
- sopiva harjoitteluympäristö

Luovat taidot

- soittaminen opettajan mallin mukaan
- pienien melodia-aiheiden toistaminen
- improvisaatio muutaman sävelen avulla kuvasta, piirustuksesta, valokuvasta tai tarinasta

Konserttivalmiudet

- musiikin jakaminen toisille ja konserteissa käynti kuulijana

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne ja osien nimet
- miten ääni syntyy
- soitinhuolto – kuivaaminen, korkkien rasvaaminen

Soittotekniikka

- soittoasento – opetellaan ryhdikäs ja luonteva soittoasento
- sisäänhengitys suun kautta mahdollisimman alas, suukappale kiinni ylähampaissa
- tasaisen puhalluksen hallinta
- dynamiikka – piano, forte, crescendo, diminuendo
- ansatsi – ansatsin tulisi olla mieluummin rento kuin pingottunut
- artikulaatio – legato ja staccato
- peruskielityksen hallinta
- vaivattomat sormenliikkeet, ei liian suuret liikkeet
- ääniala c1-d3
- asteikot kahteen ylennys- ja alennusmerkkiin asti

Musiikin hahmottaminen

- hallitsee nuottien lukemisen c1-d3
- kuuntelee omaa soittoa
- hahmottaa kappaleen pulssin
- hallitsee perusrytmit
- sävelpuhtaus perusäänissä g1-g2
- pystyy soittamaan pieniä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- osaa soittaa ulkoa
- osaa soittaa erityyppisiä kappaleita, valitsee opettajansa kanssa esitettävät kappaleet
- helppo prima vista
- itsearviointi

Yhteissoitto

- osaa soittaa pieniä yhteissoittokappaleita
- duettoja opettajan ja samalla tasolla olevien oppilaiden kanssa, säestyksellisiä pikkukappaleita
- kamarimusiikki ja orkesterisoitto, helppoja bändikappaleita

Harjoittelu

- lämmittelyharjoitukset – pitkiä ääniä, kielitystä
- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- tavoitteet ja päämäärä mielessä-harjoittelu
- säännöllisyys
- mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- toistojen välttämättömyys
- opittujen taitojen kertaaminen
- vanhempien tuki ja kannustus
- ensimmäisen harjoitushetken tulisi olla mahdollisimman pian soitto-tunnin jälkeen, jotta asiat ovat tuoreessa muistissa

Luovat taidot

- improvisointi – leikittely 1-5 äänellä opettajan kanssa
- mielikuvien ja tarinoiden avulla saksofonin äänimaailmaan tutustumista
- Konserttivalmiudet
- harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- esiintymiskäyttäytyminen: osaa huomioida yleisön esiintymistilanteessa – kumarrukset alkuun ja loppuun, siisti pukeutuminen, rauhallinen lavaolemus
- konserttikäyttäytyminen kuulijana
- asenne: soittamisen ilo, pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen, onnistumisen kokemus
- palautteen vastaanottaminen

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- ruokolehden valinta
- soittimen huolto – kuivaus, rasvaus ja soittimen ruuvien kiristäminen jos ne ovat helpossa paikassa

Soittotekniikka

- oman kehon asentojen tiedostaminen
- ääniala b-fis3
- asteikot neljään ylennys- ja alennusmerkkiin asti
- kromaattinen c1-c3
- artikulaatio – legato, staccato, portato
- dynamiikka: p, mp, mf, f
- tutustutaan saksofonin vireen muuttumiseen hiljaa ja kovaa soitettaessa
- sormien ja kielityksen samanaikaisuuden kehittäminen ja sormitekniikan aktiivisuus
- tempo pysyy koko kappaleen ajan ja hallitsee myös yksittäiset tempon vaihtelut

Musiikin hahmottaminen

- osaa soittaa päättäväisesti
- ulkoasoitto kehittyä ja vahvistuu
- osaa jaksottaa hengitykset musiikin (fraasien) mukaan
- pystyy soittamaan erityyppisiä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- tutustutaan kolmimuunteisuuteen
- prima vista
- itsearviointi

Yhteissoitto

- osaa soittaa yhteissoittokappaleita sekä pienyhtyeessä että orkesterissa
- osaa soittaa säestäjän kanssa
- oppii kuuntelemaan sävelpuhtauttaan muiden soittajien mukana
- oppii aloittamaan ja lopettamaan fraasit muiden kanssa samanaikaisesti

Harjoittelu

- lämmittelyharjoitukset – pitkiä ääniä, kielitystä, eri artikulointeja
- säännöllinen kotiharjoittelu – mieluummin usein ja vähän kuin harvoin ja paljon
- löytää kappaleista haastavat paikat ja osaa harjoitella niitä erikseen

Luovat taidot

- mielikuvaimprovisointia ja yksinkertaisen melodian muuntelua (melodia ja rytmi) tai vaihtoehtoisesti itse keksityt/sävelletyt kappaleet
- melodioita helpoissa sävellajeissa
- yksinkertaiseen sointukiertoon improvisointi

Konserttivalmiudet

- opitaan luontevaa lavaesiintymistä
- valitsee esitettävät kappaleet yhdessä opettajan kanssa
- jaksaa hioa kappaletta ja esittää sen uudestaan
- virheiden ohittaminen, tarvittaessa mukautuminen
- osaa harjoitella kappaleen esityskuntoon
- konserteissa käynti

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- ruokolehden valinta ja muokkaus

Soittotekniikka

- oman kehon asentojen tiedostaminen
- ääniala b-fis3
- kromaattinen asteikko b-fis3
- vaihtoehtoisten sormitusten omaksuminen
- tutustuminen yläsävelsarjaan
- altissimo rekisteriin tutustuminen
- vibraton käyttöönotto musiikillisena ilmaisukeinona
- asteikot: 5 ja 6 etumerkkien, aikaisempien asteikkojen kertaus
- osaa kuunnella ja korjata äänen puhtautta soiton aikana
- sujuvaa artikulointia ja sen monipuolista vaihtelua fraasien välillä
- pienet ja rennot, mutta napakat sormenliikkeet
- sormien ja kielityksen hyvä samanaikaisuus
- soinnin tasalaatuisuus koko soittimen rekisterin alueella
- soinnin puhtaus eri nyansseissa

Musiikin hahmottaminen

- Klassinen musiikki: pienien sonaattien ja konserttojen hallinta. Pop-jazz: kappaleiden eri osien (intro, a, b jne) hahmottaminen
- eri aikakausien musiikin soittaminen
- fraseeraus monipuolistuu
- nuotinluku kehittyä
- sujuva prima vista tason mukaan
- tutustuminen transponointiin in C
- ulkoasoitto
- itsearviointi

Yhteissoitto

- oppilas hallitsee jo pienimuotoista yhtyeen ohjaamista – osaa näyttää aloitukset ja lopetukset muille soittajille
- osaa virittää ja mukauttaa intonaatiotaan yhtyeen mukaan

- oppilas tekee musiikillisia aloitteita ja reagoi myös niihin
- säestyksen/bändin kanssa soitto kehittyy
- kamarimusiikki ja orkesterisoitto/bändisoitto
- roolin tietoinen vaihtaminen, balanssin hakeminen yhtyeen soittoon

Harjoittelu

- säännöllinen kotiharjoittelu, harjoitusmäärä lisääntyy, harjoittelun jaksottaminen
- lämmittelyharjoitukset, kehonhuolto
- osaa harjoitella metronomin kanssa
- oman soiton äänittäminen ja sen kuuntelu ja analysointi opettajan kanssa yhdessä
- opettelee laatimaan itselleen harjoitteita musiikissa olevien haastavien kohtien ympärille
- mielikuvaharjoittelu
- tarvittaessa harjoittelupäiväkirjan pito
- vireen tarkkailu

Luovat taidot

- musisointi korvakuulolta tai lyhyen sointujakson päälle ja pienten laulujen variointia
- mahdollisesti omat pienet sävellykset
- improvisointia oman tason mukaan
- improvisoinnin pohjana käytettävien sointukiertojen laajentaminen

Konserttivalmiudet

- oppilas hallitsee useammasta kappaleesta koostuvan kokonaisuuden konserttitilanteessa
- oppilas on löytämässä omaa ääntään soittajana
- eläytyminen, hetkessä eläminen, kehonkieli esiintymistilanteessa
- erilaiset esiintymistilanteet ja niiden huomioonottaminen
- konserteissa käynti myös kuulijana

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittimeen tutustuminen

- soittimen ruuvien kiristäminen itsenäisesti
- edellisten tasojen sisällöt

Soittotekniikka

- kaikki asteikot
- dominanttiseptimisointuineen
- kokosävelasteikot
  - oman kehon asentojen tiedostaminen ja niiden korjaus itsenäisesti
  - kehonhuolto
  - lämmittelytapojen monipuolistaminen
  - saksofoniperheen muihin soittimiin tutustuminen
  - tutustuminen moderneihin soittotekniikoihin: tuplakielitys, glissando, flutter ja kiertoilmahengitys
  - transponointi in C
  - edellisten tasojen sisällöt

Musiikin hahmottaminen

- modernin musiikin äänimaailmojen hahmottaminen
- moderni notaatio
- kunkin aikakauden tyylin ymmärtäminen ja sisäistäminen
- rakenteen ilmentäminen
- tempon ja pulssin muutokset
- rytmin suhteellinen tarkkuus ja joustavuus
- kaikki edellisten tasojen sisällöt
- prima vista
- itsearviointi

Yhteissoitto

- moniosaisten yhtyekappaleiden hallinta ja esittäminen
- orkesterisoitto ja kamarimusiikki ohjelmiston oleellisena osana
- konsertot, vaativammat kamarimusiikkiteokset ja kevyen musiikin kappaleiden vaativat soolot
- säästyksen kanssa soitto itsenäistyy
- edellisten tasojen sisällöt

Harjoittelu

- osaa suunnitella harjoitteluhetket aikatauluihinsa ja harjoitella tehokkaasti
- harjoitusesiintymiset – suurten kokonaisuuksien hallinta
- kehonhuolto, venyttely
- erottaa eri tekniset osa-alueet (sormet, kielitys, hengitys ja fraseeraus) toisistaan ja osaa myös harjoitella niitä erikseen
- oman soiton äänittäminen ja sen kuuntelu ja analysointi itsenäisesti
- edellisten tasojen sisällöt

Luovat taidot

- oppii laatimaan omia kadensseja konserttoihin ja sonaatteihin
- improvisointi helpon sointukierron päälle ja eri tyyllilajeissa esim. jazz ja moderniklassinen
- edellisten tasojen sisällöt

Konserttivalmiudet

- oppilas pystyy laatimaan ja toteuttamaan pienimuotoisen konserttikokonaisuuden
- oman persoonallisuuden välittyminen esiintymistilanteissa
- lavakäytös heijastaa luontevasti esitettävän musiikin sävyjä
- käy säännöllisesti konserteissa laajentamassa musiikillisia näköalojaan
- edellisten tasojen sisällöt

SELLO TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten ääni syntyy
- jousen hartsaaminen
- sellon osien nimet

Soittotekniikka

- soittoasento
- jousikäsi
- otekäsi

Musiikin hahmottaminen

- soittaminen opettajan mallin mukaan
- rytmin hahmottaminen taputtaen
- melodian hahmottaminen laulaen
- pienten melodiakuvioiden toistaminen
- nuotinluvun alkeet, 1 ja 3 sormet
- vapaiden kielten sijainti nuottiviivastolla
- voimakkuuserot, forte ja piano
- perustempon hallinta: pulssin ylläpito

Luovat taidot, säveltäminen, improvisointi

- D- ja G-duurisointujen pohjalta sadun tai tarinan pohjalta, esim. oma musiikkisatu

Harjoittelu

- vanhemman läsnäolo, apu ja osallistuminen
- suotuisat harjoitteluolosuhteet kotona
- säännöllisyys
- pieniä harjoittelutuokioita useasti
- tavoitteellisuus

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- ryhmätunnit
- osallistuminen konsertteihin kuulijana

TASO 1

Soittimeen tutustuminen

- virityksen alkeet

Soittotekniikka

- soittoasento
- sormien asento, käden muoto 1 asemassa
- 1-4. sormen hallinta puhtaasti
- 1. asema, sormiryhmittelyt
- pizzicato eli näppäily
- huiluäänien alkeet → peukaloaseman alkeet, peukalon paikan löytäminen
- kauniin äänen kehittäminen
- kyynärvarren käyttö pitkissä jousenvedoissa
- jousenkäytön monipuolistaminen ja käyttö eri jousen alueilla
- jousen tason hahmotus eri kielillä
- pitkä jousi
- lyhyt jousi
- nopea jousi
- hidas jousi
- sitominen
- luonnollisen täyteläisen soinnin tunnistaminen ja tuottaminen
- äänen voimakkuuserot
- artikulaation alkeet

Musiikin hahmottaminen

- sorminumerot
- etupäässä viivaston sisällä
- nuottiarvot, tauot
- perustahtilajit, tasa- ja kolmijakoisuus
- helpot rytmikuviot
- prima vista
- peruskarakterit, duuri ja molli
- perustempon hallinta: pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus soiton jäsentäminen (fraseeraus)

Luovat taidot, säveltäminen, improvisointi

- opettajan mallista soittaminen
- omien melodioiden keksiminen, mahdollisesti oma sävellys sellolle ja pianolla tai kadelle sellolle
- D- ja G duuri sointujen pohjalta + sivusävelet

Yhteissoitto

- ryhmätunnit
- orkesteritunnit
- musiikin jakaminen toisille

Harjoittelu

- vanhempien kannustus ja tuki
- säännöllisyys, mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- toistojen välttämättömyys
- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- opittujen taitojen kertaaminen
- tavoitteet ja päämäärä mielessä harjoittelu
- palautteen vastaanottaminen, itsearviointi

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- asenne: soittamisen ilo, pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen
- osallistuminen konsertteihin myös kuulijana

TASO 2

Soittotekniikka

- hyvä soittoasento vakiintunut
- 1. aseman lisäksi kahden muun aseman opettelu (esim. 4 ja peukalo tai 4 ja 2)
- vibrato alkeet
- sävelpuhtaus vakiintunut
- pariäänien ja akordien alkeet
- jousen pomppimiseen vaadittavan käden toimintatavan ymmärtäminen
- äänen laadun parantaminen sävelpuhtaus
- artikulaatio

Musiikin hahmottaminen

- ulkoasoittaminen, helppojen laulujen soittaminen korvakuulolta
- alennusmerkkiset sävellajit kahteen alennusmerkkiin
- tahtilajit
- yleisempien vivahde- (nyanssi) aksentti- ja tempomerkintöjen tunnistaminen
- jäsennys: kaaret ja artikulaatiot
- kertausmerkit, ykkösmaali ja kakkosmaali, da Capo
- g-avaimen luku (peukaloasema)
- rytmikuvioiden laajentaminen
- prima vista
- myös hienovaraiset voimakkuuserot
- eri aikakausien tyylien alkeet
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- fraseeraus
- kokonaismuodon hahmottaminen rakenteen mukaisesti (jaksottaminen)

Luovat taidot, säveltäminen, improvisointi

- eri tempoissa ja tahtilajeissa, uusia sointuja (myös mollit)
- omia pieniä sävellyksiä
- tuttujen laulujen muuntelu
- Yhteissoitto
- viikoittainen orkesteriharjoituksissa käynti
- samassa tempossa soittaminen
- sujuva yhteissoitto
- säestys/soolo

Harjoittelu

- säännöllisyys
- oma-aloitteisuus harjoittelussa
- lämmittely, työskentely ja yhteenveto

Konserttivalmiudet

- esiintyminen useita kertoja lukuvuoden aikana
- virheiden ohittaminen, tarvittaessa mukautuminen
- osallistuminen konsertteihin myös kuulijana

TASO 3

Soittotekniikka

- oman kehon asentojen tiedostaminen
- oppiminen videotallenteista
- kehon huolto (venytykset, lämmittely)
- otelaudan hallinta kokonaisuudessaan
- nopeuden ja näppäryyden kehittäminen
- kromatiikka
- pariäänet
- nelisoinnut
- monipuolinen jousitekniikka, esim. hyppivät ja nopeat jousilajit, arpeggiot
- vibraton monipuolistuminen
- huiluäänet laajemmin, myös keinotekoiset huiluäänet (valmistaa oktaavisoinnin)
- sävelpuhtauden tekninen hallinta
- murtokolmisoinnut

Musiikin hahmottaminen

- soittokumppanin viivaston lukeminen yhteissoitossa (partituurin lukeminen)
- tutustuminen eri nuottiavaimilta soittamiseen (g-avain, c-avain)
- esitysmerkkien hallinta
- prima vista
- tyylilajien mukaista soittoa
- rakenteen hahmottaminen
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- eri aikakausien tyylilajeihin tutustuminen

Luovat taidot, säveltäminen, improvisointi

- kappaleen opettelu kuulonvaraisesti (esim. tallenteesta)
- keksintä motiiveihin perustuen
- oma variaatio jo harjoitellusta kappaleesta
- melodian improvisointi sointuasteilla I-IV-V7-I
- versio tutusta aiheesta (esim. elokuvamusiikki)

Yhteissoitto

- oman soiton sopeuttaminen toisten soittoon, kuunteleminen
- viikoittainen orkesteriharjoituksissa käynti
- sujuva yhteissoitto vakiintunut

Harjoittelu

- harjoittelutauot, harjoittelun jaksottaminen
- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti vaikeisiin paikkoihin
- harjoittelutapojen variointi (nopeasti, hitaasti, silmät kiinni jne.)
- omien harjoitteiden kehittäminen
- suurien kokonaisuuksien jakaminen välitavoitteisiin
- mielikuvaharjoittelu (kappaleen soittaminen mielessä)
- oman harjoittelun suunnittelu
- harjoittelupäiväkirja

Konserttivalmiudet

- oman äänen löytyminen ja rohkeus
- eläytyminen, hetkessä eläminen
- esiintymisjännityksen hallinta
- kehon kieli
- oman soittotyylin kehittäminen
- käy säännöllisesti konserteissa laajentamassa musiikillisia näköalojaan

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- kehon huolto, luonnollisen soittotavan edelleen kehittäminen
- omiin soittoasentoihin liittyvien ongelmien tiedostaminen
- soinnin rakentaminen
- käsien eriytyminen ja liikeratojen tietoinen valinta
- sormijärjestyksen suunnittelu ja valinta (fraseeraus, artikulaatio, koordinaatio)
- sormitusten ja jousitusten omaehtoinen tutkiminen

Musiikin hahmottaminen

- vaihtuvat tahtilajit
- omaehtoinen tutustuminen eri sävellyksiin soittamalla
- sujuva prima vista "toivelaulukirjataso"
- kunkin aikakauden tyylin ymmärtäminen ja sisäistäminen
- tunnelma
- persoonallinen ote
- artikulaation ja rakenteen ilmentäminen
- tempon ja pulssin muutokset
- musiikin hengittäminen
- äänitteiden vertaileva kuuntelu

Luovat taidot, säveltäminen, improvisointi

- säestäminen reaalisointujen pohjalta, bassolinjan harjoittelu
- tutustuminen eri tyylilajeihin improvisoinnin avulla
- pienet sävellykset, esimerkiksi kadenssin säveltäminen harjoiteltavaan teokseen

Yhteissoitto

- yhteismusisointi ohjelmiston olennaisena osana
- soittaminen erilaisissa kamarimusiikkikokoonpanoissa

Harjoittelu

- harjoitusesiintymiset (suurten kokonaisuuksien hallinta)
- kehittämistä vaativien asioiden tunnistaminen omasta soitosta
- eri tilanteisiin soveltuvat harjoittelumenetelmät, omaehtoisuus
- omien harjoitusten kehittäminen haasteellisiin kohtiin

Konserttivalmiudet

- tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valinta
- pitkän ohjelman hallinta
- keskittymisen ylläpitäminen
- tunteiden hallinta
- itsearviointi
- osallistuminen konsertteihin myös kuulijana

TRUMPETTI TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten ääni syntyy

Soittotekniikka

- puhallus- ja hengitystekniikka
- sormitekniikka
- ansatsi
- artikulaatio (kielitys)
- lämmittely
- soittoasento
- istuma-asento
- ergonomian perusteet

Musiikin hahmottaminen

- nuotinluku
- sävelkorkeuden hahmottaminen
- rytmin hahmottaminen
- sykkeen hallinta
- äänenvoimakkuuden hallinta
- sävelpuhtaus
- musiikin luonteen ilmentäminen ja jakaminen toisille

Yhteissoitto

- kaikilla tasoilla kamarimusiikki ja orkesterisoitto

Luovat taidot

- soittaminen opettajan mallin mukaan
- pienien melodia-aiheiden toistaminen
- improvisaatio kuvasta, piirustuksesta,
- valokuvasta tai tarinasta
- improvisaatio muutaman sävelen avulla

Harjoittelu

- säännöllisyys
- harjoittelurutiineista
- keskusteleminen opettajan ja vanhempien kanssa
- sopiva harjoitteluympäristö
- useita pieniä harjoittelurupeamia
- vanhempien läsnäolo ja tuki tavoitteellisuus

Konserttivalmiudet

- musiikin jakaminen toisille

TASO 1

Soittotekniikka

- oppilas osaa pitää trumpettia oikein
- oppilaalla on luonteva ryhti
- oppilas osaa kontrolloida soittoasentoa peilin avulla
- oppilas osaa soittaa lyhyitä kappaleita ja pitää hyvän ryhdin
- oppilas osaa soittaa selkeällä äänellä
- ääni on vakaa, ja virittäminen on mahdollista; viritys ei vaihtelee kappaleen aikana (oppilas soittaa puhtaasti)
- oppilas osaa soittaa lyhyitä fraaseja yhdellä hengityksellä
- oppilas osaa trumpetin sormitukset alueella e – c2 (kirjoitettu f# - d2)
- oppilas osaa sujuvasti lyhyitä kappaleita yllä mainitulla sävelalueella
- oppilas osaa legaton, non legaton ja staccaton

Musiikin hahmottaminen

- oppilas osaa lukea nuotit välillä e - c2
- oppilas osaa soittaa sävellajit kahteen ylennys- ja alennusmerkkiin: duurit ja melodiset mollit
- oppilas osaa kuunnella omaa soittoa ja huomaa edistymisensä soitossa
- oppilas osaa pitää tempon ja hahmottaa soittamansa musiikin pulssin
- oppilas osaa yksinkertaisia rytmikuvioita
- oppilas osaa soittaa erilaisilla äänenvoimakkuuksilla: p (hiljaa), f (voimakkaasti)
- oppilas osaa soittaa pieniä kappaleita alusta loppuun annetussa sykkeessä
- oppilas hallitsee kappaleen haastavia yksityiskohtia, esimerkiksi tauot
- oppilas hahmottaa kokonaisuuden
- oppilas osaa erottaa kolmimuunteiset ja tasaiset kahdeksasosat
- oppilas osaa soittaa ulkoa

Luovat taidot

- oppilas innostuu kokeilemaan trumpetin erilaisia mahdollisuuksia, esimerkiksi äänensävyjä, äänenvoimakkuutta
- oppilas leikkii 1-5 sävelellä sekä opettajan kanssa että ryhmässä
- oppilas tutustuu trumpetin sointimaailmaan tarinoiden ja kertomusten avulla

Yhteissoitto

- löytää yhteisen sykkeen
- oppilas osaa soittaa pieniä
- kamarimusiikkikappaleita

Harjoittelu

- oppilas osaa harjoitella läksynsä rytmissä ja puhtaasti
- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- tavoitteet ja päämäärä mielessä harjoittelu
- säännöllisyys mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- toistojen välttämättömyys
- opittujen taitojen kertaaminen
- vanhempien kannustus ja tuki

Konserttivalmiudet

- oppilas tottuu ajatukseen esiintymisestä
- oppilas eläytyy musiikkiin
- oppilas harjoittelee kappaleen esiintymiskuntoon
- oppilas valitsee yhdessä opettajan kanssa kappaleet esiintymisiin
- oppilas osaa eläytyä musiikkiin

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- oppilas osaa huoltaa oman instrumentin

Soittotekniikka:

- ergonomia: hyvä soittoasento
- oppilas osaa pitää hyvän soittoasennon koko kappaleen ajan
- oppilas osaa soittaa kirkkaalla ja elävällä äänellä
- oppilas hallitsee suukappaleen sijoittamisen huulille sekä alaleuan asennon
- oppilas osaa virittäessään puhalttaa kirkkaan äänen
- oppilas osaa soittaa kappaleen puhtaasti
- oppilas hallitsee hengitystekniikan musiikin fraasien mukaan
- oppilaalla on taloudellinen soittotapa: oppilaalla on soittokestävyyttä ja äänen laaatu säilyy
- oppilas osaa soittaa kappaleita äänialalta e – es2 (f# - f2)
- oppilas osaa artikuloida eri tavoin: legato, portato, staccato

Musiikin hahmottaminen

- oppilas osaa lukea nuotit sujuvasti äänialalta e – es2 (kirjoitettu f# - f2)
- oppilas osaa soittaa duurit ja melodiset mollit 4 ylennys- ja alennusmerkkiin saakka
- oppilas osaa pitää tempon ja hahmottaa musiikin sykkeen
- oppilas hallitsee erilaisia rytmikuvioita ja tahtilajeja
- oppilas osaa soittaa erilaisin äänenvoimakkuuksin: pp, p, mp, mf, f ja ff
- oppilas osaa soittaa eri tyylisiä kappaleita
- oppilas tunnistaa erilaisia tyylejä, erimerkiksi klassinen musiikki ja rytmimusiikki
- oppilas hallitsee kappaleen vaativat yksityiskohdat
- oppilas hallitsee kappaleen kokonaisuuden

Luovat taidot

- improvisaatio: oppilas osaa soittaa kuulonvaraisesti lyhyitä melodioita eri sävellajeissa ja oppilas uskaltaa käyttää mielikuvista (vapaa improvisaatio)
- oppilas osaa muunnella yksinkertaisia melodioita ja leikkiä niillä
- oppilas soittaa omia sävellyksiä
- oppilas osaa soittaa ulkoa ja kuulonvaraisesti
- oppilaalla on käsitys itselleen tärkeästä musiikista ja hän suunnittelee ohjelmistoa yhdessä opettajansa kanssa

Yhteismusisointi

- oppilas motivoituu soittamaan kamarimusiikkia ja orkesterissa

Harjoittelu

- oppilas motivoituu edistymisestään
- oppilas osaa harjoitella tarkasti sekä rytmin että sävelpuhtauden
- oppilas kehittää valmiuksia tavoitteelliseen harjoitteluun

Konserttivalmiudet

- oppilas huomioi yleisön ja ottaa kontaktin yleisöön
- oppilas osaa eläytyä musiikin tunnelmaan
- oppilas harjoittaa kappaleet esiintymiskuntoon
- oppilas jaksaa hioa kappaleita ja esittää niitä useita kertoja

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- oppilas osaa virittää soittimen itse ja osaa käyttää myös virityslaitetta
- oppilas huoltaa soitinta säännöllisesti

Soittotekniikka

- soittoasento on ergonomisesti oikea
- oppilas osaa korjata soittoasentoa esimerkiksi peilin avulla
- oppilas osaa rentouttaa olkapäät ja kädet
- oppilas osaa seisoa hyvin eikä lukitse polvia
- ansatsi: oppilas osaa käyttää huulia eri tavoin, oppilas hallitsee erilaisia äänensävyjä, oppilas osaa korjata sävelpuhtauden
- oppilas ymmärtää ansatsin perusteita
- oppilas osaa soittaessaan kuunnella ja korjata sävelpuhtautta
- hengitystekniikka tukee fraseerausta
- oppilas osaa sormitukset alueella f# - a2
- oppilas osaa perusartikulaatiot, esimerkiksi kaksois- ja kolmoiskielityksen

Musiikin hahmottaminen

- oppilas osaa lukea nuotit sujuvasti väliltä c - g2
- oppilas osaa kuunnella omaa soittoa ja arvioida suoriutumista
- oppilas hallitsee ja muistaa tempon vaihdoksia
- oppilas sykkeen vaihdoksen (äänien pituudet voivat vaihdella accelerandossa ja ritardandossa)
- oppilas hallitsee sävelpuhtauden ja erilaisia sävyjä
- oppilas osaa soittaa pitkäkököjä teoksia eri aikakausilta
- oppilas hahmottaa teoksen muodon ja osaa tulkita sen selkeästi

- oppilas osaa soittaa yhdessä eri kokoonpanossa ja eri rooleissa (johtava ääni, säestävä ääni)
- oppilas osaa soittaa osan ohjelmistostaan ulkoa
- ohjelmistossa on eri tyyllilajien ja eri aikakausien musiikkia

Luovat taidot

- improvisaatio: oppilas osaa soittaa kuulonvaraisesti lyhyitä melodioita eri sävellajeissa, oppilas käyttää mielikuvitusta (vapaa improvisaatio)
- oppilas osaa muunnella yksinkertaisia melodioita ja leikkiä niillä
- oppilas soittaa omia sävellyksiä

Yhteissoitto

- säestäjän kanssa
- orkesterissa tai pienkokoonpanoissa

Harjoittelu

- oppilas osaa jakaa ja tauottaa harjoittelun
- oppilas osaa suunnitella harjoittelun pieniin jaksoihin
- oppilas osaa harjoitella metronomin kanssa
- oppilas osaa harjoitella tavoitteellisesti
- oppilas suunnittelee opintonsa ja ohjelmistonsa yhdessä opettajan kanssa pitkäjännitteisesti

Konserttivalmiudet

- oppilas huomioi yleisön ja tilanteen
- oppilas eläytyy aidosti kappaleen tunnelmaan
- oppilas osaa kärsivällisesti valmistautua ja harjoitella konsertteja varten

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- oppilas syventyy ergonomian lähtökohtiin, oppilas valvoo soittoasentoa säännöllisesti esimerkiksi peilin tai videon avulla
- oppilas harrastaa säännöllisesti liikuntaa tukeakseen trumpetinsoittoa
- sormitekniikka kehittyy vaivattomaksi ja hallituksi
- oppilas harjoittelee puhallustekniikassa laajojen intervallien hallintaa sekä legato että staccato
- oppilas käyttää monipuolisesti ja muunnellen vibratoa eri tyyllilajeissa
- oppilas hallitsee vaihtelevan artikulaation: yksinkertainen ja tuplakielitys sekä niiden käyttö eri rytmikuvioissa (duoli, trioli, kvartoli jne.)
- oppilas hallitsee rytmimusiikin fraseerausohjeet: aksentti, vahva aksentti, vahva & lyhyt aksentti, glissando, shake/vibrato, sordinoitu wah wah

Musiikin hahmottaminen

- oppilas hallitsee nuotinluvun koko äänialalta e – b2 (fis – c3)
- oppilas osaa käsitellä sykettä myös prima vista -soitossa
- oppilas osaa valmistaa suurehkoja teoksia (sonaatti, konsertto jne.)
- oppilaan ymmärrys musiikin aikakausista syvenee
- oppilas osaa soittaa ulkoa
- oppilas suunnittelee oman ohjelmiston
- oppilas osaa soittaa barokkimusiikin kuviot
- oppilas osaa swing-fraseerauksen

Luovat taidot

- oppilas osaa kirjoittaa omia kadensseja (konserttoihin ja barokkisonaatteihin)
- oppilaalla on tuntuma ja ymmärrys rakenteesta eri tyylien musiikissa
- oppilas osaa soveltaa erilaisia asteikkoja improvisaatioon

Yhteissoitto

- säestäjän kanssa
- orkesterissa tai pienkoonpanoissa

Harjoittelu

- oppilas suunnittelee harjoittelun viikkorytmin
- oppilas harjoittelee järkevästi
- oppilas osaa soveltaa eri harjoitustapoja (hankalat kohdat
- hitaasti)
- oppilas ymmärtää harjoittelun eri osa-alueet: sormet, kieli, äänenmuodostus, hengitys

Konserttivalmiudet

- oppilaan esiintyminen lavalla on luontevaa, yleisökontakti on luonteva
- oppilas ilmaisee omaperäisesti ja eläytyy musiikkiin
- oppilas valmistautuu huolellisesti

TUUBA TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten ääni syntyy

Soittotekniikka

- puhallus/hengitystekniikka
- sormitekniikka ja ergonomia
- kielitystekniikka
- äänenmuodostus
- sävelpuhtaus
- soittoasento

Musiikin hahmottaminen

- nuotinluku
- sävelkorkeuden hahmottaminen
- rytmin hahmottaminen
- pulssin hallinta
- voimakkuusvaihtelut
- kokonaisuuden hallinta
- yksityiskohtien hallinta
- ulkoa soittaminen
- erilaisten tyylien osaaminen

Luovat taidot

- pienten sävelkuvioiden matkiminen
- improvisointi kuvan tai tarinan pohjalta
- improvisointi muutamaa säveltä käyttäen

Yhteissoitto

- yhtye- ja orkesterisoitto kaikilla tasoilla

Harjoittelu

- säännöllisyys
- tavoitteellisuus
- suotuisat harjoitteluolosuhteet
- pieniä harjoittelutuokioita useasti
- vanhemman läsnäolo ja apu

Konserttitaidot

- yleisön huomioiminen
- eläytyminen kappaleen tunnelmaan
- kappaleen valmistaminen esityskuntoon
- osallistuminen konsertteihin myös yleisönä

TASO 1

Soittotekniikka

- ergonomia: osaa kannatella tuubaa oikein
- soittoasennon opettelussa tavoitteena luonteva kehon asento
- pystyy soittamaan lyhyen kappaleen niin, että soittoasento pysyy kappaleen ajan hyvänä
- pystyy soittamaan selkeällä äänellä
- ääni niin vakiintunut, että mahdollista virittää ja viritystaso ei muutu olennaisesti lyhyen kappaleen aikana
- pystyy soittamaan lyhyitä säkeitä samalla puhalluksella
- asteikko-osaaminen; kahteen alennukseen ja ylennykseen duuriasteikot ja harmoniset mollit
- pystyy soittamaan sujuvasti asteikkovaatimusten äänialueella pieniä kappaleita
- osaa soittaa staccatossa, tenuto ja legato
- sujuva sormitustekniikka asteikkovaatimusten äänialueella

Musiikin hahmottaminen

- osaa nuottien lukemisen ja sävelten nimeämisen sujuvasti F1-f
- pitää tempon ja hahmottaa kappaleen pulssin
- hallitsee perusrhythmikuviot
- pyrkimystä voimakkuusvaihteluihin
- pystyy soittamaan pieniä kappaleita hallitusti alusta loppuun
- hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- osaa soittaa ulkoa
- osaa soittaa eri tyyliä kappaleita

Luovat taidot

- improvisointi: sävelillä leikittely 1-5 äänellä sekä opettajan kanssa että ryhmässä
- mielikuvien ja tarinoiden avulla pasuunan äänimaailmaan tutustumista
- oppilas soittaa omia pieniä sävellyksiä

Yhteissoitto

- oppilas osaa soittaa pieniä yhteissoittokappaleita
- oppilas osallistuu orkesteriin
- oppilas soittaa pienyhtyeessä
- oppilas löytää yhteisen sykkeen Harjoittelu
- hahmottaa soitostaan asioita, jotka vaativat harjoittelua
- osaa harjoitella soittotehtävät huolellisesti sekä rytmin että sävelpuhtauden osalta

Konserttivalmiudet

- valitsee opettajansa kanssa esitettävät kappaleet
- harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- osaa huomioida yleisön esiintymistilanteessa
- osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana

TASO 2

Soittimeen tutustuminen

- huolehtii oman soittimensa päivittäisestä huollosta

Soittotekniikka

- ergonomia: soittaa hyvässä soittoasennossa
- pystyy soittamaan kappaleen niin, että soittoasento pysyy kappaleen ajan hyvänä
- pystyy soittamaan selkeällä äänellä
- soitto on pääosin puhdasta
- asteikko-osaaminen; neljään alennukseen ja ylennykseen duuriasteikot ja harmoniset mollit
- tutustutaan melodiseen ja luonnolliseen molliin
- pystyy soittamaan sujuvasti asteikkovaatimusten äänialueella pieniä kappaleita
- pystyy rytmittämään hengitykset oman- ja musiikin tarpeen mukaisesti
- pystyy puhaltamaan rennosti
- osaa soittaa staccato, tenuto ja portato
- sujuva sormitustekniikka asteikkovaatiusten äänialueella

Musiikin hahmottaminen

- hallitsee nuottien lukemisen ja sävelten nimeämisen sujuvasti alueella Eb1 - b
- hahmottaa kuulemalla soittoansa ja osaa arvioida sitä
- säilyttää tempon ja hahmottaa kappaleen pulssin
- hallitsee erilaisia rytmikuvioita ja tahtilajeja
- osaa soittaa eri voimakkuuksilla: piano, forte ja crescendo ja diminuendo
- ymmärtää, että eri tyyppistä musiikkia

soitetaan eri tyylillä

- hallitsee kappaleiden vaikeat yksityiskohdat
- hahmottaa kokonaisuuden ja siihen kuuluvat osat
- osaa soittaa ulkoa
- tunnistaa kappaleiden eri tyylejä
- suunnittelee opettajan kanssa ohjelmistoansa

Luovat taidot

- improvisointi esimerkiksi pentatonista tai blues-asteikkoa käyttäen
- yksinkertaisten sävelten soittaminen korvakuulolla helpoissa sävellajeissa
- vaihtoehtoisesti itse keksityt pienet kappaleet, voi olla myös ohjeistettu tehtävä

Yhteissoitto

- osaa soittaa yhteissoittokappaleita sekä pienyhtyeessä että orkesterissa

Harjoittelu

- osaa harjoitella soittotehtävät huolellisesti rytmin, sävelpuhtauden sekä voimakkuusvaihteluiden osalta
- harjoittelu on säännöllistä ja tavoitteellista
- osaa keskittyä harjoitteluun

Konserttivalmiudet

- harjoittelee kappaleen esityskuntoon
- jaksaa hioa kappaletta ja esittää sen uudestaan
- osaa huomioida yleisön esiintymistilanteessa
- osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana

TASO 3

Soittimeen tutustuminen

- huolehtii oman soittimensa säännöllisestä huollosta

Soittotekniikka

- soittoasento ergonomisesti oikea istuessa: ei jännityksiä hartiasseudulla ja käsissä
- osaa korjata soittoasentoon
- osaa virittää itse (myös viritysmittarin käyttö)
- soiton aikana osaa kuunnella ja korjata sävelpuhtautta
- asteikko-osaaminen; kuuteen alennukseen ja ylennykseen duuriasteikot ja harmoniset mollit
- pystyy soittamaan sujuvasti asteikkovaatimusten äänialueella pieniä kappaleita
- hengitystekniikka hallittua
- osaa keskeiset artikulaatiot
- tutustutaan vibraton käyttöön
- tutustutaan aikamme musiikkiin
- sujuva sormitustekniikka asteikkovaatiusten äänialueella
- tutustutaan kaksois- sekä kolmoiskielitykseen
- tutustutaan kirkkosävellajeihin ja jazz-moodeihin

Musiikin hahmottaminen

- nuottien lukeminen ja sävelten nimeäminen alueelta B2– b1
- osaa kuunnella soittoaan
- hallitsee ja muistaa tempomuutokset
- osaa soittaa eri tahtilajeissa
- osaa soittaa laajamuotoisia ja eri tyylikausien teoksia
- osaa soittaa osan ohjelmistostaan ulkoa
- ohjelmisto koostuu erityyppisistä ja eri aikakausien sävellyksistä
- suunnittelee opettaja kanssa opinnot ja ohjelmiston

Luovat taidot

- improvisointi esimerkiksi pentatonista tai blues-asteikkoa käyttäen
- yksinkertaisten sävelmien soittaminen korvakuulolta helpoissa sävellajeissa
- vaihtoehtoisesti itse keksityt pienet kappaleet, voi olla myös ohjeistettu tehtävä

Yhteissoitto

- osaa toimia eri rooleissa (johtava, säestävä) erilaisissa kokoonpanoissa
- osallistuu erilaisiin orkesterikokoonpanoihin

Harjoittelu

- osaa tauottaa harjoitteluaan
- osaa harjoitella metronomin kanssa
- osaa harjoitella sekä yksityiskohtia että kokonaisuutta
- osaa harjoitella tarkoituksenmukaisesti
- osaa harjoitella vaikeat kohdat erikseen Konserttivalmiudet
- osaa työskennellä pitkäjänteisesti valmisteilla olevan (mahdollisesti esitettävän) ohjelmiston parissa
- osaa huomioida yleisön esiintymistilanteissa
- osaa eläytyä kappaleen tunnelmaan itselleen luontevalla tavalla
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- syvennyttään hyvän ergonomian lähtökohtiin ja tarkistetaan soittoasento säännöllisesti
- sormitustekniikan kehittäminen sujuvaksi ja vaivattomaksi
- laajojen intervallien hallinta
- hallitsee erilaisia soittotekniikoita, ml. aikamme musiikki
- osaa erilaiset kielitystekniikat

Musiikin hahmottaminen

- nuottien lukeminen ja sävelten nimeäminen soittimen koko äänialalta
- pulssin hallinta myös prima vista -soitossa
- laajamuotoisten kappaleiden valmistaminen
- eri tyylikausien ja tyylien syvempi tunteminen
- osaa soittaa osan ohjelmistostaan ulkoa
- osaa valita sopiva ohjelmiston eri tilanteisiin
- kirkkosävellajit ja moodit

Luovat taidot

- improvisointi oppilaan kiinnostuksen mukaan
- kadenssin kirjoittaminen oppilaan soittamaan sävellykseen

Yhteissoitto

- soittaa pienyhtyeessä
- ymmärtää soittajien vaihtuvat roolit pienyhtyeessä ja osaa sopeuttaa oman soiton roolin mukaan
- osallistuu orkesteriin

Harjoittelu

- osaa suunnitella harjoittelu-aikataulunsa viikko-ohjelmaansa
- osaa harjoitella järkevästi ja hyödyllisesti
- osaa käyttää erilaisia harjoittelutapoja
- tiedostaa eri osa-alueiden (ilman käyttökieli, äänenmuodostus ja hengitystekniikat) merkityksen soitossa ja tarvittaessa kohdentaa harjoittelua tiettyyn alueeseen
- osaa harjoitella sekä yksityiskohtia että kokonaisuutta

Konserttivalmiudet

- hyvin valmistetut esitykset
- luonteva lavakäyttö
- eläytyminen musiikkiin oman näkemyksen mukaisesti
- osallistuu konsertteihin myös kuulijana
- osaa analysoida kuulemaansa

VIULU TAITOTAULU

KAINUUN MUSIIKKIOPISTO

ALKEET

Soittimeen tutustuminen

- soittimen rakenne
- miten ääni syntyy
- jousen hartsaaminen
- viulunosioiden nimet
- olkatuen kiinnittäminen

Soittotekniikka

- soittoasento
- jousikäsi
- otekäsi

Musiikin hahmottaminen

- nuotinluvun alkeet
- vapaiden kielten sijainti nuottiviivastolla
- voimakkuuserot
- perustempon hallinta: pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus
- toisten soittamisen kuuleminen ja näkeminen
- opettajan mallin mukaan
- rytmin hahmottaminen taputtaen
- melodian hahmottaminen laulaen
- pienten melodiakuvioiden toistaminen

Luovat taidot

- oma mielikuvitus mukana
- sadun/tarinan pohjalta
- improvisointi kuvasta, piirustuksesta, valokuvasta

Yhteissoitto

- yhteissoittokokemuksia

Harjoittelu

- vanhemman läsnäolo, apu ja osallistuminen
- suotuisat harjoitteluolosuhteet kotona
- säännöllisyys
- pieniä harjoittelutuokioita useasti
- tavoitteellisuus
- yhteissoittokokemuksia

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- ryhmätunnit

TASO 1

Soittotekniikka

- virityksen alkeet
- soittoasento
- sormien asento, käden muoto
- ranteiden käyttö
- käsivarsien käyttö
- 1-4. sormen hallinta puhtaasti
- 1. asema, sormiryhmittelyt
- pizzicato eli näppäily
- huiluäänien alkeet
- kauniin äänen kehittäminen
- käsivarsi, kyynärvarsi, ranne, sormet
- jousenkäytön monipuolistaminen ja käyttö eri jousen alueilla
- huiluäänien alkeet
- jousen kallistuskulma
- jousen tason hahmotus eri kielillä
- kyynärohjaus
- pitkä jousi
- lyhyt jousi
- nopea jousi
- hidas jousi
- pomppiva jousi
- sitominen
- luonnollisen täyteläisen soinnun tunnistaminen ja tuottaminen
- äänen voimakkuuserot
- artikulaation alkeet

Musiikin hahmottaminen

- peruskarakterit, duuri ja molli
- perustempon hallinta: pulssin ylläpito, hidastus ja nopeutus
- sorminumerot
- etupäässä viivaston sisällä
- nuottiarvot, tauot
- perustahtilajit, tasa- ja kolmijakoisuus
- helpot rytmikuviot
- sävellajit kahteen etumerkkiin #
- voimakkuuserot
- prima vista
- soiton jäsentäminen (fraseeraus)

Luovat taidot

- opettajan mallista soittaminen
- omien melodioiden keksiminen
- improvisointi 1-5 äänellä

Yhteissoitto

- ryhmätunnit
- orkesteritunnit
- muu yhteissoitto

Harjoittelu

- vanhempien kannustus ja tuki
- säännöllisyys, mieluummin usein ja lyhyesti kuin harvoin ja pitkään
- toistojen välttämättömyys
- tavoitteiden asettaminen opettajan kanssa
- opittujen taitojen kertaaminen
- tavoitteet ja päämäärä mielessä harjoittelu

Konserttivalmiudet

- lavakäyttäytyminen, yleisön tervehtiminen (alku- ja loppukumarrukset)
- musiikin jakaminen toisille
- konsertteihin osallistuminen kuulijana
- asenne: soittamisen ilo, pettymysten sietäminen, toisten kannustaminen
- palautteen vastaanottaminen, itsearviointi

TASO 2

Soittotekniikka

- hyvä soittoasento vakiintunut
- glissandon alkeet
- asemat 1, 2 ja 3
- vibrato
- sävelpuhtaus vakiintunut
- koko otelauta tutuksi
- pariäänien ja akordien alkeet
- martelé
- sävykäs pizzicato
- äänen kvaliteetin parantaminen
- artikulaatio

Musiikin hahmottaminen

- ulkoasoittaminen
- helppojen laulujen soittaminen korvakuulolta
- b-sävellajit 2b
- tahtilajit
- yleisempien vivahde- (nyanssi) aksentti- ja tempomerkintöjen tunnistaminen
- jäsenitys: kaaret ja artikulaatiot
- kertausmerkit, ykkösmaali ja kakkosmaali, da Capo
- sormiryhmät 1, 2 ja 3 asemat
- rytmikuvioiden laajentaminen
- Prima vista
- hienovaraiset voimakkuuserot
- eri aikakausien tyylien alkeet
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- fraseeraus
- kokonaisuuden hahmottaminen rakenteen mukaisesti (jaksottaminen)

Luovat taidot

- Improvisointi 1-5 äänellä asteilla I-V

Yhteissoitto

- viikoittainen orkesteriharjoituksissa käynti
- samassa tempossa soittaminen
- sujuva yhteissoitto

Harjoittelu

- oma-aloitteisuus harjoittelussa
- lämmittely, työskentely ja yhteenveto

Konserttivalmiudet

- tempoon sopeutuminen
- säästys/soolo
- virheiden ohittaminen, tarvittaessa mukautuminen

TASO 3

Soittotekniikka

- oman kehon asentojen tiedostaminen
- oppiminen videotallenteista
- harjoittelutauot, harjoittelun jaksottaminen
- kehon huolto (venytykset, lämmittely)
- otelaudan hallinta kokonaisuudessaan
- nopeuden ja näppäryyden kehittäminen
- kromatiikka
- pariäänet
- nelisoinnut
- monipuolinen jousitekniikka, esim. hyppivät ja nopeat jousilajit, arpeggiot
- staccato, spiccato, sautillé
- vibraton monipuolistuminen
- vibraton erilaisia sävyjä
- huiluäänet laajemmin
- sävelpuhtauden tekninen hallinta
- viidenteen asemaan asti asteikot kolmessa oktaavissa
- murtokolmisoinnut

Musiikin hahmottaminen

- soittokumppanin viivaston lukeminen yhteissoitossa (partituurin lukeminen)
- tutustuminen eri nuottiavaimilta soittamiseen (f-avain, c-avain)
- esitysmerkkien hallinta
- Prima vista
- tyylilajien mukaista soittoa
- rakenteen hahmottaminen
- agogiikka ja tempon tietoinen vaihtelu
- eri aikakausien tyylilajeihin tutustuminen

Luovat taidot

- kappaleen opettelu kuulonvaraisesti (esim. tallenteesta)
- Improvisointi motiiveihin perustuen
- oma improvisoitu variaatio jo harjoitellusta kappaleesta
- melodian improvisointi sointuasteilla I-IV-V7-I

Yhteissoitto

- sopeutumiskyky
- viikoittainen orkesteriharjoituksissa käynti
- sujuva yhteissoitto vakiintunut

Harjoittelu

- harjoittelun kohdistaminen ensisijaisesti vaikeisiin paikkoihin
- harjoittelutapojen variointi (nopeasti, hitaasti, silmät kiinni jne.)
- omien harjoitteiden kehittäminen
- suurien kokonaisuuksien jakaminen välitavoitteisiin
- mielikuvaharjoittelu (kappaleen soittaminen mielessä)
- oman harjoittelun suunnittelu
- harjoittelupäiväkirja

Konserttivalmiudet

- eläytyminen, hetkessä eläminen
- esiintymisjännityksen hallinta
- kehon kieli
- oman soittotyylin kehittäminen
- käy säännöllisesti konserteissa laajentamassa musiikillisia näköalojaan
- oman äänen löytäminen ja rohkeus

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Soittotekniikka

- kehon huolto, luonnollisen soittotavan edelleen kehittäminen
- omiin soittoasentoihin liittyvien ongelmien tiedostaminen
- soinnin rakentaminen
- ricochét jousilajit
- käsien eriytyminen ja liikeratojen tietoinen valinta
- sormijärjestyksen suunnittelu ja valinta (fraseeraus, artikulaatio, koordinaatio)
- sormitusten ja jousitusten omaehtoinen tutkiminen ja suunnittelu

Musiikin hahmottaminen

- kunkin aikakauden tyylin ymmärtäminen ja sisäistäminen
- tunnelma
- persoonallinen ote
- artikulaation ja rakenteen ilmentäminen
- tempon ja pulssin muutokset
- musiikin hengittäminen
- äänitteiden vertaileva kuuntelu
- vaihtuvat tahtilajit
- omaehtoinen tutustuminen eri sävellyksiin soittamalla
- sujuva prima vista "toivelaulukirja taso"
- vaihtuvat tahtilajit

Luovat taidot

- säestäminen reaalisointujen pohjalta
- tutustuminen eri tyyllilajeihin improvisoinnin avulla

Yhteissoitto

- olennaisena osana omaa soittamista

Harjoittelu

- harjoitusesiintymiset (suurten kokonaisuuksien hallinta)
- kehittämistä vaativien asioiden tunnistaminen omasta soitosta
- eri tilanteisiin soveltuvat harjoittelumenetelmät, omaehtoisuus
- omien harjoitusten kehittäminen haasteellisiin kohtiin

Konserttivalmiudet

- tilanteeseen soveltuvan ohjelmiston valinta
- pitkän ohjelman hallinta
- keskittymisen ylläpitäminen
- tunteiden hallinta
- itsearviointi